

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Školství jako proměnná regionálního rozvoje

Bc. Gabriela Pavlíková

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Gabriela Pavlíková

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Klatovy

Název práce

Školství jako proměnná regionálního rozvoje

Název anglicky

Education as a variable of regional development

Cíle práce

Práce vychází z teorie regionálního rozvoje. V souladu s danou teorií předpokládá význam endogenních proměnných v rozvoji obcí a regionů České republiky. Konkrétně se zaměřuje na oblast rozvoje v kontextu významu základního vzdělávání. Elementární cíl diplomové práce je posoudit význam základního školství ve vztahu k rozvoji municipalit. Dílčími cíli, které povedou k naplnění hlavního cíle, je charakterizovat rozvoj obcí v České republice a dále posoudit vliv základního školství v obcích na jejich demografický rozvoj.

Metodika

Práce se bude soustředit na oblast Plzeňského kraje. Objektem studia budou vybrané obce studovaného kraje. Pozornost bude komparativně věnována obcím, v jejichž katastru se nachází základní škola a těm, které základní školu nezřizují. Studovány budou v této souvislosti zejména data statistická, dostupná především díky Českému statistickému úřadu. K naplnění cíle práce dále poslouží data získaná formou dotazníkového šetření. Ten bude distribuován představitelům obcí Plzeňského kraje a zaměřen bude zejména na posouzení významu školství v rozvoji obcí.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

základní školství, obce, regionální rozvoj, municipální rozvoj, demografický vývoj

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace.* Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

ČESKO. *Školství : předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání, školy a školská zařízení, školský zákon a vyhlášky, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče : podle stavu k 9.11.2009 : ÚZ-Úplné Znění č. 745.* Ostrava: Sagit, 2009. ISBN 978-80-7208-771-6.

ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

KUČEROVÁ, S. *Proměny územní struktury základního školství v Česku.* Praha: Česká geografická společnost, 2012. ISBN 978-80-904521-8-3.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování.* Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 02. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Školství jako proměnná regionálního rozvoje“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 23. března 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odborné vedení, rady, připomínky a ochotu, které mi poskytl při zpracování diplomové práce.

Školství jako proměnná regionálního rozvoje

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na oblast regionálního rozvoje obcí v kontextu základního vzdělávání. Teoretická část vychází z teorie regionálního rozvoje a významu endogenních proměnných v rozvoji obcí České republiky. Dále se zabývá územní samosprávou, definuje obec a její působnost, strukturu obcí, srovnává život na venkově a ve městě, zaměřuje se na vybavenost obcí, migraci obyvatel, stárnutí populace, úroveň vzdělanosti ve městě a na venkově či v jakém odvětví nejvíce pracují ekonomicky aktivní obyvatelé. V neposlední řadě se zaměřuje na základní školy a jejich financování, demografický vývoj žáků i škol a působnost malotřídek na venkově. V úvodu praktické části je popsána charakteristika Plzeňského kraje a vybraných obcí se zřízenou základní školou a bez ní. Součástí této části je též vyhodnocení dat získaných prostřednictvím dotazníkového šetření zaslaném obcím i statistických údajů dostupných z ČSÚ a posouzení vlivu základních škol v municipálním rozvoji.

Klíčová slova: základní školství, obce, regionální rozvoj, municipální rozvoj, demografický vývoj

Education as a variable of regional development

Abstract

This diploma thesis focuses on the area of regional development of municipalities in the Framework of primary education. The theoretical part draws upon regional development theory and the meaning of endogenous variables in the development of municipalities in the Czech Republic. Furthermore, it focuses on regional self-government, defines a municipality and its authority and structure, compares village life and city life, municipality amenities, population migration, population aging, quality of education in cities and villages and which industries employ the majority of the active workforce. Last, but not least, it focuses on grammar schools and their funding, the demographic development of pupils and schools and small rural schools in the country. Contained in the opening section of the practical part is a description of the Pilsen region and selected municipalities with grammar schools and without grammar schools. Included in this part is also an assessment of data collected through research interviews sent to municipalities and public statistical data provided by the Czech Statistical Office and the resulting evaluation of primary schools' impact on municipal development.

Keywords: basic education, municipality, regional development, municipal development, demographic development

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Literární východiska k oblasti regionálního rozvoje a vlivu školství v obci.....	13
3.2 Regionální rozvoj	15
3.2.1 Region	16
3.2.2 Teorie regionálního rozvoje	17
3.2.3 Regionální politika	20
3.3 Územní samospráva	21
3.4 Obec.....	22
3.4.1 Působnost obcí.....	22
3.4.2 Struktura obcí podle velikostních kategorií	23
3.4.3 Venkov	24
3.4.4 Srovnání života na venkově a ve městě	24
3.4.5 Vybavenost.....	25
3.4.6 Migrace, stárnutí populace a srovnání úrovně vzdělanosti město x venkov..	27
3.4.7 Obyvatelstvo a struktura podle vzdělání	28
3.4.8 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo pracující podle sekce činnosti CZ-NACE29	
3.5 Základní škola	29
3.5.1 Hlediska mající vliv na podporu školy.....	30
3.5.2 Malotřídní školy	32
4 Praktická část	34
4.1 Charakteristika Plzeňského kraje	34
4.2 Empirický výzkum	38
4.2.1 Výsledky šetření ze statistických dat	42
4.2.2 Výsledky z dotazníkového šetření.....	58
5 Diskuse	74
5.1 Data empirického výzkumu v komparaci literárního východiska.....	77
5.2 Ověření pracovních otázek	78
6 Závěr.....	81
7 Seznam použitých zkratk.....	83
8 Seznam použitých zdrojů	84
9 Přílohy	93

Seznam grafů

Graf 1 - Alokace ESIF – národní operační programy v období 2014 - 2020.....	21
Graf 2 - Vybavenost obcí v závislosti na velikostní kategorii.....	27
Graf 3- Počet vyplněných dotazníků (obce bez ZŠ).....	58
Graf 4 - Velikost obce – počet obyvatel (obce bez ZŠ).....	58
Graf 5 - Zvážení založení základní školy.....	59
Graf 6 – Zájem o zřízení školy.....	59
Graf 7 – Počet dětí s povinnou školní docházkou.....	60
Graf 8 – Vzdálenost obce od nejbližší základní školy.....	60
Graf 9 – Dopravní dostupnost žáků do základní školy.....	61
Graf 10 – Činnosti provedené v obci v posledních 10-ti letech (obce bez ZŠ).....	61
Graf 11 – Kulturní akce v obci (bez ZŠ).....	62
Graf 12 – Počet pořádaných plesů v obci (bez ZŠ).....	63
Graf 13 – Hlavní nedostatky v obci (bez ZŠ).....	63
Graf 14 – Ovlivnění života v obci bez základní školy.....	64
Graf 15 – Počet vyplněných dotazníků (obce se ZŠ).....	65
Graf 16 – Velikost obce (se ZŠ) – počet obyvatel.....	65
Graf 17 – Činnosti provedené v obci v posledních 10-ti letech (obce se ZŠ).....	66
Graf 18 – Kulturní akce v obci (se ZŠ).....	66
Graf 19 – Počet pořádaných plesů v obci (se ZŠ).....	67
Graf 20 – Podíl ZŠ na veřejném životě v obci.....	67
Graf 21 – Úbytek žáků v obci.....	68
Graf 22 – Důvody snížení počtu žáků v obci.....	68
Graf 23 – Poskytování finanční částky za nástup dítěte do 1. třídy.....	69
Graf 24 – Následky případného uzavření ZŠ v obci.....	70
Graf 25 – Procentní podíl výdajů na provoz školy z obecného rozpočtu.....	70
Graf 26 – Nedostatek pedagogů.....	71
Graf 27 – Plán rozvoje ZŠ v obci.....	71
Graf 28 – Stav ZŠ.....	72
Graf 29 – Hlavní nedostatky v obci (se ZŠ).....	72

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Administrativní členění Plzeňského kraje - mapa.....	34
Obrázek 2 - Síť školských zařízení – základních škol v Plzeňském kraji.....	37

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Počet obcí a obyvatel v ČR podle velikostních kategorií k 31. 12. 2018.....	23
Tabulka 2 - Srovnání město x venkov.....	24
Tabulka 3 - Technická vybavenost dle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2016.....	26
Tabulka 4 - Obyvatelstvo ČR podle nejvyššího ukončeného vzdělání (v tis. osob).....	28
Tabulka 5 - ZŠ Plzeňský kraj dle okresů ve šk. roce 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 ...	37
Tabulka 6 - Počet obyvatel (obce bez ZŠ).....	42
Tabulka 7 - Pohyb obyvatel (obce bez ZŠ).....	42
Tabulka 8 - Dojíždějící a vyjíždějící (obce bez ZŠ).....	42
Tabulka 9 - Druhy pozemků (obce bez ZŠ).....	43
Tabulka 10 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti (obce bez ZŠ).....	43
Tabulka 11 - Ekonomická aktivita obyvatelstva (obce bez ZŠ).....	45

<i>Tabulka 12 - Ekonomicky aktivní dle odvětví (obce bez ZŠ)</i>	<i>45</i>
<i>Tabulka 13 - Dokončené byty v rodinných a byt. domech během pěti let (obce bez ZŠ)</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 14 - Vzdělanostní struktura (obce bez ZŠ)</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 15 - Technická a občanská vybavenost (obce bez ZŠ)</i>	<i>47</i>
<i>Tabulka 16 - Škola nejbližší obci bez školy a spolky, občanská sdružení (obce bez ZŠ)</i>	<i>49</i>
<i>Tabulka 17 - Stav obyvatel (obce se ZŠ)</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 18 - Pohyb obyvatel (obce se ZŠ)</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 19 - Dojíždějící a vyjíždějící (obce se ZŠ)</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 20 - Druhy pozemků (obce se ZŠ)</i>	<i>51</i>
<i>Tabulka 21 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti (obce se ZŠ)</i>	<i>51</i>
<i>Tabulka 22 - Ekonomická aktivita obyvatelstva (obce se ZŠ)</i>	<i>52</i>
<i>Tabulka 23 - Ekonomicky aktivní dle odvětví (obce se ZŠ)</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka 24 - Dokončené byty v rodinných a byt. domech během pěti let (obce se ZŠ)</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka 25 - Vzdělanostní struktura (obce se ZŠ)</i>	<i>54</i>
<i>Tabulka 26 - Technická a občanská vybavenost (obce se ZŠ)</i>	<i>54</i>
<i>Tabulka 27 - Spolky, občanská sdružení (obce se ZŠ)</i>	<i>57</i>

1 Úvod

Regionální rozvoj je politický, sociální a ekonomický komplex procesů s cílem dosáhnout prosperujícího postavení a vylepšení sociální i ekonomické úrovně regionu či obcí. Rozvoj především venkovských obcí je potřeba posuzovat v širší souvislosti regionální politiky, k jejímuž úmyslu patří blahobyt regionů, soudržnost, snižování či vyrovnání disparit mezi regiony, dosažení stabilizace, podpořit hospodářský růst atd. Činnosti vychází zejména ze snahy územních celků jako je kraj, stát, Evropská unie. Takto orientované přístupy předvádějí podporu vnějšího čili exogenního potenciálu regionálního rozvoje. Kromě exogenního rozvoje nelze opomenout endogenní (vnitřní) rozvojový územní potenciál. Vytvořené aktivity vychází rovnou z území či regionu (aktivity lokálních politiků, místních spolků, jednotlivců, územních společenství, ...). Endogennímu potenciálu rozvoje regionu či obce je možné rozumět jako komplex vlastností a zdrojů území, vnitřních podmínek (poloha, charakter a administrativní vymezení území, vývoj, místní vztahy spolu s tradicemi, kultura, historie, kvalita prostředí atd.), které společně s politikou kraje nebo státu vykonávají nenahraditelnou roli při úsilí o jeho kulturní, sociální či ekonomický rozvoj.

Za jeden z důležitých prvků rozvoje obcí je možné označit školu. Lze ji považovat za jednoho z iniciátorů kulturního dění, mezi občany a obcí, působí na soudržnost či posiluje vztahy a vazby mezi místními lidmi.

K posouzení významu školství v rozvoji obcí je v diplomové práci využit Plzeňský kraj, kde jsou vybrány obce s počtem od 200 do 3 000 obyvatel, které provozují základní školu a ty, v nichž se škola nenachází. Práce se zaměřuje na získání dat z dotazníkového šetření zasláné všem představitelům obcí v uvedené velikostní kategorii v Plzeňském kraji a ze statistických údajů dostupných z ČSÚ u vybraných obcí se zřízenou školou nebo bez ní. Na základě výzkumného šetření a komparací statistických údajů u vybraných obcí je v závěru vyhodnoceno, zda škola je faktorem v municipálním rozvoji nebo nikoliv.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem diplomové práce je posouzení významu školství v municipálním rozvoji. Východiskem práce je teorie regionálního rozvoje a význam endogenních proměnných v rozvoji obcí, konkrétně základního školství. Práce si klade za cíl zhodnotit, do jaké míry ovlivňují základní školy rozvoj obcí. K naplnění hlavního cíle jsou definovány dílčí cíle. Prvním cílem je charakterizovat míru rozvoje vybraných obcí a dalším cílem míru rozvoje posoudit v kontextu definovaných proměnných.

Práce je zaměřena na Plzeňský kraj, kde objektem studia byly vybrány venkovské obce s počtem od 200 do 3 000 obyvatel. Pozornost je věnována komparativně municipalitám, ve kterých se nachází škola a v nichž není zřízena. Výzkumným přístupem v rámci práce je kvantitativní šetření. K naplnění cíle je použita technika studia odborné literatury, legislativních norem, dále využita data Českého statistického úřadu týkajících se vybraných obcí. Rozhodující část dat je získána z dotazníkových šetření s představiteli vybraných obcí velikostní kategorie. Na základě získaných poznatků z teoretické části jsou definovány pracovní otázky týkající se významu základního školství pro rozvoj municipalit. K tomuto tématu není dostupná metodika, na základě které by práce byla postavena. Pro naplnění cíle jsou v práci zvoleny vlastní identifikátory, například průměrný věk občanů, rostoucí a klesající počet obyvatel, sociální struktura obyvatel, občanská a technická vybavenost atd. Text pracuje s pracovními otázkami. Smyslem textu je odpovědět otázky.

K ověření byly vybrány následující pracovní otázky:

- I. Základní škola ovlivňuje pozitivní demografickou charakteristiku obce.
- II. V obci ovlivňuje základní škola míru rozvoje obce.
- III. Základní škola ovlivňuje v obci charakter společenského a kulturního života.

3 Teoretická východiska

3.1 Literární východiska k oblasti regionálního rozvoje a vlivu školství v obci

Zdrojem poznatků pro teoretickou část v oblasti regionálního rozvoje jsou práce autorů Mates a kol.: *Úvod do regionálních věd a veřejné správy a také publikace Česká regionální politika v období vstupu do EU* (Mates a kol., 2008), Skokan: *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji* (Skokan, 2004), Wokoun René a kol.: *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programován* (Wokoun a kol., 2008), Stejskal Jan, Kovárník Jaroslav: *Regionální politika a její nástroje* (Stejskal, Kovárník, 2009), Blotevogel Hans Heinrich: *Zur Konjunktur der Regionsdiskurse* (Blotevogel, 2000), Vorauer K.: *Europäische Regionalpolitik Regionale Disparitäten. Theoretische Fundierung, empirische Befunde und politische Entwürfe* (Vorauer, 1997), Blažek Jiří, Uhlíř David: *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace* (Blažek, Uhlíř, 2002), Sweeney G. (ed.): *Regional and local development* (Sweeney, 1995), Ježek Jiří: *Teoretické problémy endogenního přístupu k regionálnímu rozvoji* (Ježek, 2008), Sucháček Jan: *Územní nerovnost v teoriích regionálního rozvoje* (Sucháček, 2008). Přínosem pro práci je spatřován zejména v získání užitečných informací a poznatků o regionálním rozvoji, přístupu a směry, kterými se ubírá. Vysvětlení regionální politiky a rozvoje v rovině obecné, které lze rozdělit na vnější (exogenní) a především vnitřní (endogenní) přístup využívaný k rozvoji regionů či obcí. Pohled na region, který je objektem strategického řízení.

Knihou *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky* (Balík, 2009) výstižně užívá „*Základem svobodného státu je svobodná obec*“ a také publikace *Samospráva* od Zdeňka Koudelky se zabývají obecnými modely veřejné správy i na úrovni krajů a obcí, problematikou samosprávy (Koudelka, 2007).

Nejen publikace *Základy veřejné správy* (Čmejrek, Kopřiva, 2010), ale také zákon č. 128/2000 Sb., o obcích přispěl k ucelenému přehledu vykonávání územní veřejné správy, působnosti obecní samosprávy a podstaty dekoncentrované státní správy svěřené obcím.

Významné materiály k práci v oblasti vymezení obcí, obyvatel v malých obcích, porovnání bydlení na venkově nebo ve městě, občanské vybavenosti, migrace či dalších ukazatelů možného rozvoje obcí ČR jsou čerpány z řady výzkumů či projektů jakou jsou *Malé obce – sociologický pohled 1* (Maříková, 2005b), *Změny vybavenosti venkovských obcí základními službami a dopady na jejich obyvatele* (Bernard, 2019), *Analýza potřeb měst a obcí ČR* (Sýkora, 2017), *Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů* (Perlín a kol., 2018) či *Vymezení venkovských obcí v Česku* (Perlín, 2009), *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky* (Bartoš a kol., 2011), *The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures* (Moss, 2006) a další. Prospěšným pramenem se zaměřením na rozvoj venkova je *Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020* (MMR, 2017), ze které jsou získány rozborů socioekonomické situace venkovských obcí a analýzy potřeb a nedostatků českého venkova.

Peková a kol. (2008) se zabývají veřejným sektorem v knize *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, pro práci je významný sektor školství. Představují v něm strukturu školství v ČR, jeho význam i postavení ve veřejném sektoru a zdroje financování až po rozdělení. V oblasti financování školství je čerpáno především ze školského zákona, z novelizované vyhlášky o základním vzdělávání a také z bakalářské práce autorky věnované reformě regionálního školství. Změnou metodiky platné od 1. 1. 2020 začalo financování podle počtu odučených hodin (za použití tzv. PHmax) z dosavadního financování tzv. na žáka. Cílem je vyřešit znevýhodněnost škol s nenaplněnými třídami, ke kterým právě také patří i malotřídky. Odborné práce autorů Kučerová a spol.: *Možnosti měření obslužnosti základními školami na příkladu okresu Přerov* (Kučerová a spol., 2015), *Proměny územní struktury základního školství v Česku* (Kučerová, 2012), a Kvalsund (2004) *School and local community – dimensions of change* přispěly k problematice územního rozlišení podle rozmístění a počtu ZŠ a vztahů mezi nimi.

Odborná literatura a další materiály jsou příspěvkem k celkovému pohledu regionálního rozvoje a vlivu základního školství v obci pro diplomovou práci. Škola je nástrojem působení zejména ve venkovských obcích, proto je na ně zaměřena pozornost. U venkovského prostoru je typický vztah k zemědělství, odlišnost kulturních zvyklostí tamních obyvatel a čisté životní prostředí. Škola je vnímána jako centrum dění na venkově a zvyšuje úroveň občanů. Venkovské školy jsou charakteristické menší velikostí, kde

probíhá výuka jen na prvním stupni a v jedné třídě s více ročníky tzv. malotřídní škola. Velikost školy umožňuje učitelům individuální přístup k žákům, ale také malotřídky omezuje po stránce finanční. Je na obci, zda zavřením školy si polepší po finanční stránce či ne. Negativním vlivem je možné působení poklesu obyvatel, což by zapříčinilo obdržení menších finančních prostředků do rozpočtu obce se stále shodným zabezpečováním služeb pro své občany.

Ačkoliv literatura a další prameny neposkytují metodický návod posouzení významu školství v municipálním rozvoji, jsou i přesto možným vodítkem k využití faktorů ovlivňující rozvoj obce. V závěru získané informace z teoretické části jsou využity ke komparaci se statistickými údaji a daty z dotazníkového šetření v obcích Plzeňského kraje v praktické části.

3.2 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je možné považovat za proces pozitivních změn, které přicházejí postupně. Využívá zdroje a uskutečňuje možnosti, které podmiňují pohyb ze stavu původního do žádoucího, a tím přináší zvyšování efektivnosti a účelnosti. Nutností je pečlivé odlišení pojmů rozvoj a růst. Rozvoj dosahuje kvalitativní strukturální změny (Mates a kol., 2008, s. 213). Představuje komplex procesů probíhající uvnitř regionu. Růst je možné chápat jako zvýšení celkového produktu regionu v daném časovém období. Přestože hospodářský růst nelze ztotožnit s rozvojem, je obtížné si představit hospodářský rozvoj bez růstu (Skokan, 2004, s. 14-15).

Formulaci regionálního rozvoje lze členit do praktického a akademického přístupu. Podle praktického přístupu je regionálním rozvojem myšleno zvětšování a užívání potenciálu ve vymezeném území, který vzniká následkem optimalizace socioekonomických činností a využitím přírodních zdrojů. Projevem je lepší životní úroveň lidí, stav životního prostředí, konkurenceschopnost soukromého sektoru. Klasifikovat potenciál regionu je možné prostřednictvím ukazatele: průměrná mzda, míra nezaměstnanosti, hrubý domácí produkt, vzdělanostní struktura, hrubý domácí produkt, znečištění ovzduší, množství nerostných surovin apod. S praktickým přístupem se pracuje především na úřadech obecních, městských a krajských. Dle akademického přístupu je regionální rozvoj míněn jako aplikace nauk (geografie, ekonomie, sociologie) řešící procesy, jevy a vztahy daného území ovlivněný sociálními, ekonom. a geografickými podmínkami (Wokoun, 2008, s. 11).

Předpovědět požadavky regionálního rozvoje nelze bez demografických analýz. K zásadním patří struktura obyvatel dle pohlaví a věku, procesy jako plodnost, úmrtnost, sňatečnost, rozvodovost a také migrace (Wokoun, 2008, s. 74).

Snahou regionálního rozvoje je vyvážený a dynamický rozvoj příslušného území. Podporováním a nastartováním sociálního i hospodářského rozvoje u problémových územních celků (regionů).

3.2.1 Region

Region je územně-prostorový útvar vymezený pomocí jednoho nebo více znaků (Wokoun, 2008, s. 62).

Dle § 2 zákona o regionálním rozvoji „*se regionem rozumí územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona.*“ Jedná se o administrativní regiony, které jsou uměle vytvořené pro výkon veřejné správy. Dále rozlišujeme přirozené regiony, které jsou považovány za vztahově uzavřené územní celky s územním rozdělením funkcí mezi jádrem a jeho zázemím (Stejskal & Kovárník, 2009, s. 21, 28-29).

S typologizací regionů se lze potkat v literatuře dle různých kritérií, přičemž se většinou jedná o kombinaci: věcného obsahu, území a velikosti. Jednu z klasifikací regionů vytvořil německý geograf H. H. Blotevogel (2000, s. 497):

- Reálné regiony sloužící vědeckému poznání. Členíme dále na regiony jednoznačně lokalizovatelné např. povodí řeky a na regiony funkční např. městský region, oblast trh práce, krajina.
- Regiony vznikající lidskými činnostmi a aktivitami, jak jednáním individuálních, tak kolektivních aktérů.
- Regiony identifikační vznikající společnou komunikací (médiá, osobní kontakt).

Wokoun (2008, s. 283) uvádí, že výše uvedené regiony reálné a vymezené lidskými aktivitami patří do tradičního rozdělení na:

- Deskriptivní regiony, které se určují podle situační analýzy a dále se dělí na:
 - homogenní regiony – vymezené na základě stejnorodosti vlastností výskytu důležitých jevů např. vysoká míra nezaměstnanosti,

heterogenní (funkční, nodální) regiony – definované intenzitou vazeb zejména mezi jádrem a zázemím (vyjíždí ze spádových oblastí za službami do měst, za prací ...).

- Normativní regiony vznikají dle požadavků legislativy či politickým rozhodnutím, týká se mimo jiné podpůrných regionů, administrativně správních jednotek.

Každý region má svůj dokument strategického rozvoje, jenž přispívá k regionálnímu rozvoji (Stejskal & Kovárník, 2009, s. 28-29).

3.2.2 Teorie regionálního rozvoje

Existuje velká řada teorií regionálního rozvoje, neboť se jimi zabývalo mnoho ekonomů a vytvořilo více kategorií dle rozdílných kritérií, které se odlišují od sebe. Doposud neexistuje všeobecně uznatelný vzor regionálního rozvoje. K nejpoužívanějšímu kritériu patří řešení disparit mezi jednotlivými regiony – důvody vzniku rozdílnosti nebo nerovnosti a jejich následné odstranění.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR vymezuje regionální disparity jako „*neodůvodněné regionální rozdíly v úrovni ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje regionů*“. „*Disparitami, které je třeba řešit, jsou rozdíly vyvolané subjektivní lidskou činností, nikoliv rozdíly vzniklé z objektivních příčin, například na základě přírodních podmínek*“ (GaREP, 2014).

Regionální disparita znamená nevyvážené prostorové struktury v některých regionech. Regionální rozdíly jsou podmíněny několika činiteli spojenými s nerovným rozvojovým a hospodářským potenciálem v různých regionech (Vorauer, 2007).

Dle Blažka, Uhlíře (2011) se tradičně teorie regionálního rozvoje dělí na konvergenční a divergenční. Odlišují se přístupem k regionálním disparitám, kdy konvergenční teorie pokládá za základní tendenci regionálního rozvoje snižování rozdílů mezi regiony a divergenční naopak považuje, že směr vývoje bude postupovat v prohlubování rozdílů.

Teorie regionálního rozvoje vycházejí nebo jsou inspirovány ekonomickými teoriemi. Pro porozumění značné řady teorií regionálního rozvoje je potřebný základní přehled ekonomických směrů (Blažek, Uhlíř, 2011). Jednotlivé ekonomické teorie jsou posloupně řazeny za sebou dle etap vývoje.

Neoklasické pojetí – mělo účinně využívat zdroje k vyrovnávání regionálních disparit. Kapitál orientovat tam, kde je cena práce shodně nízká a návratnost investovaného kapitálu shodně vysoká (Stejskal & Kovárník, 2009, s. 6). Důležitým rysem neoklasických teorií je považován individualismus, kdy za dosahované ekonomické výsledky je považován jednotlivec usilující o maximalizaci vlastního užitku (Blažek, Uhlíř, 2011).

Keynesiánské pojetí – je představitelem sociálně reformistických teorií, jehož cílem není jen charakterizovat fungování trhu, ale též regulovat ekonomiku určitým způsobem předcházející nežádoucím společenským jevům (nezaměstnanost). *„Keynesiánská ekonomie je založena na analýzách makroekonomických veličin, zejména objemu produkce, míry zaměstnanosti a úrokových sazeb, přičemž klíčovým pojmem Keynesovy teorie je agregátní poptávka* (Blažek, Uhlíř, 2011).

Neomarxistické pojetí – snaha o zásadní změnu existujících ekonomických institucí a struktur, odstranění sociálních nespravedlností a zlepšení životních podmínek pracujících, ekonomické otázky neřešit izolovaně, ale jako součást teorie fungování ucelené společnosti. Marx analyzoval vztah práce, hodnoty a tvorby nadhodnoty, kde lidská práce vytváří větší hodnotu tzv. nadhodnotu, kterou rozdělují kapitalisté vlastníci výrobní prostředky. Nespravedlivou dělbou nadhodnoty (zisku) dochází ke konfliktům mezi dělníky a kapitalisty (Blažek, Uhlíř, 2011).

Neoliberální pojetí – *„neoliberální ekonomové tvrdí, že vysoké daně mají nestimulační účinek a vedou též k růstu šedé ekonomiky. Proto navrhuji jejich snížení, aby se zvýšily investice, výroba i zaměstnanost“* (Blažek, Uhlíř, 2011).

Instituciální pojetí – od výše uvedených směrů se liší tím, že nebyl přístup uplatněn v politice. Přínosem se ukázal při objasnění ekonomických rozdílů mezi regiony i státy a hospodářském růstu. *„Přetvořit ekonomii na evoluční vědu“* (Blažek, Uhlíř, 2011).

Sweeny (1995) poukazuje z dalších možných pohledů na teoretické přístupy, které dělí na:

teorie lokalizace – pojednávají o ekonomicko-prostorové struktuře regionu, o optimálním umístění firem, které ovlivňují základní faktory výrobní (vstupní) a prodejní (výstupní). Dalšími jsou aglomerační faktory ve spojitosti koncentrace ekonomických aktivit, dopravní náklady a závislost na dostupnosti půdy pro výrobní a spotřebitelské účely (bydlení).

teorie regionálního rozvoje – vysvětlují a popisují regionálně odlišné procesy růstu a rozvoje. S rozlišením na: „*teorie založené na přístupu shora – dolů, tj. s podporou exogenních faktorů růstu a na teorie založené na přístupu zdola – nahoru s využitím endogenních faktorů*“.

Teorie exogenního regionální rozvoje – je možné též nazývat teorií klasického přístupu. Lze rozdělit na teorie rovnovážného rozvoje (rozvojové procesy a regionální růst končí pokaždé ekonomickou rovnováhou) a polarizační teorie, kdy ekonomický rozvoj a růst probíhají různě v odvětvích a v regionech. Rozvoj ekonomiky spouští dle analýz inovace, které jsou hnacími jednotkami tzv. odvětvovými růstovými póly pro proces v odvětví. Růstové póly představují instituce, skupina či jedna firma (Skokan, 2004, s. 18-19).

Teorie endogenního regionálního rozvoje – požaduje vypracovat strategie a cíle, kde vezme v úvahu stávající potenciál a struktury regionů. Vychází z rozvoje vnitřního potenciálu regionu, resp. regionálních a místních kapacit a zdrojů tvořených především lidským kapitálem, infrastrukturou a technickým pokrokem pomocí inovací v regionu. „*Tento směr je podporován ekonomickou teorií endogenního ekonomického růstu se stejnými parametry (lidský kapitál, technický pokrok, aglomerační efekty a infrastruktura) zahrnutými do produkční funkce dané lokality*“. Významným faktorem je technický pokrok vyjádřený úrovní inovací s předpoklady pro jejich vznik a šíření (Skokan, 2004, s. 20, 34). Endogenní rozvoj má též cíle sociální, ekologické a politické. Ve spojitosti s tím je rozvoj vnímán jako prostředek ke zlepšení regionální a místní samosprávy. Jako nástroj regionální politiky založený na endogenním rozvoji je spatřován v podpoře místních a regionálních rozvojových iniciativ „*např. podpora místních akčních skupin v rámci programu Společenství LEADER+ či různé iniciativy v oblasti trhu práce v rámci nichž dochází ke koordinaci zájmů zaměstnavatelů, úřadů práce a školských zařízení*“ (Ježek, 2008).

Endogenní přístup využívá sociálních, hospodářských a přírodních zdrojů regionů. Prvotně se spoléhá na vnitřní potenciál regionu a až poté použije externí podpory obzvláště od státu (dotace, daňová zvýhodnění). Ovšem **exogenní regionální rozvoj** se prvotně opírá o vnější podporu (Sucháček, 2008, s. 35).

3.2.3 Regionální politika

Důvodem vzniku regionální politiky byly meziregionální rozdíly (disparity), které lze formulovat ukazateli např. HDP na obyvatele, příjem, nezaměstnanost, ... Odlišovat je možné druhy problémových regionů podle příčin: regiony venkovské, odlehle s nedostatkem přírodních zdrojů, regiony s nedostatkem kapitálu a regiony s upadajícím základním odvětvím. Obsahem regionální politiky je konkrétní akce se zaměřením na odstranění či zmírnění disparit (Skokan, 2004, s. 36).

„Regionální politika je cílevědomá činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, která směřuje k zajištění ekonomického růstu spravovaného území. Musí mít jasně definované cíle a mnohé nástroje, které mohou jmenované organizace používat“ (Stejskal & Kovárník, 2009, s. 14-15).

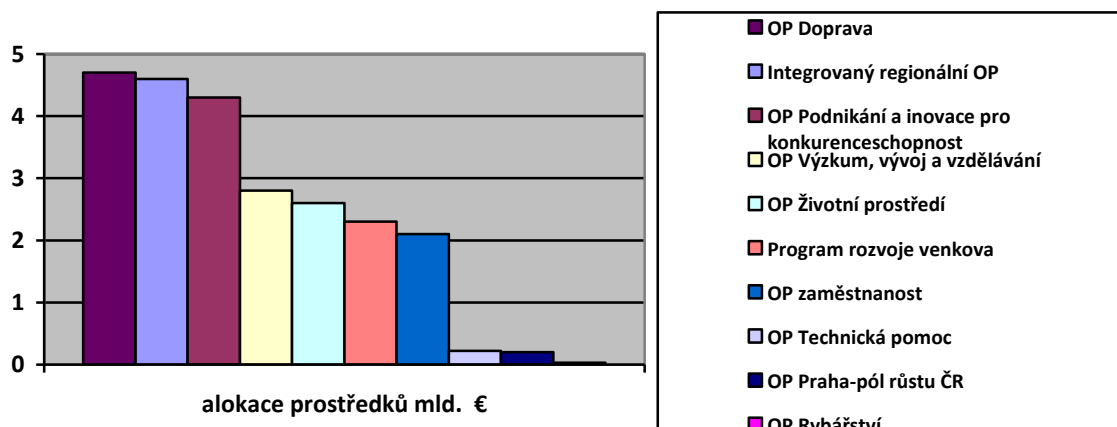
Legislativní rámec regionální politiky

Wokoun (2003, 206-209 s.) uvádí rok 2000 souborem zákonů, které byly přijaty ve spojitosti se zaváděním krajského zařízení v ČR. Zásadními zákony jsou pro regionální politiku: zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, jehož cílem je podílet se na harmonickém a vyváženém rozvoji jednotlivých regionů v ČR, snižovat rozdíly mezi regiony a utvářet rovné šance regionů s využitím demografickým, ekonomickým, sociálním a dalším potenciálem, a to pomocí místních, regionálních orgánů a státu.

Strategie regionálního rozvoje (SRR) – základní strategický dokument, jehož institucionální rámec je zakotven v zákoně o podpoře regionálního rozvoje. Strategie odráží podstatné vazby s dokumenty EU, jehož významným dokumentem je Evropa 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. „Cílem ESIF je poskytovat podporu pro naplňování strategie, vč. úkolů vymezených pro jednotlivé fondy (hospodářská, sociální a územní soudržnost)“. Při přípravě současného programového období 2014-2020 zahrnuje ČR tematické cíle do své Dohody o partnerství ČR. Tematické cíle v SRR ČR 2014-2020 jsou uzpůsobeny z hlediska dalšího rozvoje v podmínkách ČR. Jednotlivé národní operační programy v programovém období 2014-2020 byly definovány v souvislosti na osm tematických okruhů vymezených na národní úrovni (MMR, 2017). Prostředky z ESIF mají zájemci možnost čerpat skrze jednotlivé operační programy, ale též

přes programy přeshraniční spolupráce i programy nadnárodní a meziregionální spolupráce (DotaceEU.cz, 2020). Následující graf znázorňuje alokaci prostředků národních operačních programů z ESIF.

Graf 1 - Alokace ESIF – národní operační programy v období 2014 - 2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů DotaceEU.cz

Program přeshraniční spolupráce: Interreg V–A Česká republika – Polsko, Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko, Interreg V–A Slovenská republika – Česká republika, Interreg V–A Rakousko – Česká republika, Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika (DotaceEU.cz, 2020).

Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce:

Nadnárodní spolupráce: Interreg CENTRAL EUROPE, Interreg DANUBE

Meziregionální spolupráce: INTERREG EUROPE, ESPON 2020, URBACT III, INTERACT III (DotaceEU.cz, 2020).

3.3 Územní samospráva

Veřejnou moc vykonávají subjekty pověřené státem. Kromě moci zákonodárné nebo soudní je uskutečňována jako veřejná správa v podobě státní moci, územní či zájmové samosprávy a dalších veřejnoprávních korporací. Samospráva je realizována vlastním jménem, na vlastní odpovědnost i vlastními prostředky a ze strany státu je prováděna kontrola (Koudelka, 2007, s. 16-19).

Územní samospráva je spojována s určitým územím, která má dva celky – **obce** jako základní územní samosprávné celky a **kraje** jako vyšší územně samosprávné celky.

Nutnost územní samosprávy je podpořena principem subsidiarity, podle níž se výkon a realizace opatření ve veřejných záležitostech má odehrávat na nejnižším stupni veřejné správy, který je co nejbližší občanům (Balík, 2009, s. 11-12).

3.4 Obec

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací a má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem“ (zákon č. 128/2000 Sb.).

3.4.1 Působnost obcí

Obec své záležitosti spravuje v rámci samostatné a přenesené působnosti, rozsah této působnosti může být omezen zákonem (zákon č. 128/2000 Sb., § 61).

Samostatná působnost obce zahrnuje záležitosti v zájmu obce i jejich občanů a dále svěřené právním řádem. V úhrnu její působnost spočívá v odsouhlasení nejen programu rozvoje obce, regulačního a územního plánu či hospodaření municipality, ale také ve schvalování rozpočtu a závěrečného účtu. Dále zřizuje peněžní fondy obce, zakládá a ruší organizační složky státu či příspěvkové organizace včetně schválení jejich zakladatelských listin, smluv a stanov. Rozhoduje o vzniku obecní policie, spolupráci s jinými municipalitami. V kompetenci obce je vydávání obecně závazných vyhlášek, vyhlášení místního referenda a mimo jiné i schválení slučování obcí či změna hranice obce. Svým občanům vytváří podmínky pro uspokojování svých potřeb a rozvoj sociální péče např. bydlení, vzdělání, kultura, doprava, ochrana veřejného pořádku (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 32-33).

Přenesená působnost je vykonávána orgány obce, které se řídí vydaným nařízením municipality, zákony a jinými právními předpisy. Odbornou a metodickou pomoc zastává krajský úřad. Na plnění úkolů obdrží obec finance ze státního rozpočtu. Je možné rozlišovat obce se základním rozsahem – jedná se o každou z 6 258 obcí, s pověřeným obecním úřadem – mimo základní rozsah je vykonávána další přenesená působnost ve svěřeném rozsahu tj. stavební úřad, matriční odbor i pro okolní obce (správní obvod) 393 obcí a obce s rozšířenou působností – mají dle právního předpisu ve správním obvodu

vedle činností pověřeného obecního úřadu ještě další svěřený rozsah např. živnostenské oprávnění, cestovní pasy, občanské a řidičské průkazy (Čmejrek, Kopřiva, 2007, s. 37-38; PÚP, 2017).

3.4.2 Struktura obcí podle velikostních kategorií

K členění obcí je nejčastěji využit ukazatel počtu obyvatel. Obvykle obce do 2 000 obyvatel jsou pokládány za venkovské a nad 2 000 obyvatel za městské. Venkovská obec s méně než 500 obyvateli je nazývána malou obcí. Společný ukazatel je aplikován v české odborné literatuře a též Českým statistickým úřadem. Po přijetí zákona č. 128/2000 Sb. dle § 3 se již častěji užívá hodnota do 3 000 obyvatel k vymezení venkovských obcí (Perlín 2009, Maříková 2005b).

Tabulka 1 - Počet obcí a obyvatel v ČR podle velikostních kategorií k 31. 12. 2018

Velikostní kategorie	Obce		Obyvatelé	
	počet	v %	počet	v %
ČR	6 258	100,00	10 649 800	100,00
do 199	1423	22,74	177 752	1,67
200-499	1997	31,91	655 673	6,16
500-999	1366	21,83	966 997	9,09
1 000-1 999	769	12,29	1 072 002	10,07
2 000-4 999	426	6,81	1 280 006	12,02
5 000-9 999	147	2,35	1 001 254	9,40
10 000-19 999	69	1,10	977 836	9,18
20 000-49 999	43	0,69	1 293 656	12,15
50 000-99 999	12	0,19	868 774	8,16
100 000 a více	6	0,10	2 355 850	22,12
venkov celkem obce méně než 3 tis. obyv.	5 805	92,76	3 480 907	32,69
města celkem obce se 3 tis. a více obyv.	453	7,24	7 168 893	67,31

Zdroj: Území, sídelní struktura ČSÚ 2018a, vlastní zpracování a výpočty

Z uvedené tabulky vyplývá, že v ČR existuje vysoký počet venkovských sídel téměř 93 %, ve kterých žije jedna třetina (32,69 %) populace a pro změnu většina obyvatel 67,31 % je soustředěna v málo velkých městech tj. 7,24 % z celkového počtu obcí. Téměř v 77 % obcí

bydlí méně než 1 000 obyvatel. Oproti tomu v šesti velkoměstech (nad 100 tis. obyvatel) žije 22 % populace.

Podle zjištění z ČSÚ má Česká republika 1 693 060 dětí a mládeže ve věku od 0–14 let, nejvíce je zastoupena věková skupina 15–64 let ve výši 6 870 123 osob a seniorů ve věku nad 65 let zde žije 2 086 617.

3.4.3 Venkov

Perlín (1998, str. 2) uvádí: „*Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Pro venkov jsou charakteristické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Venkov je kontinuálně vymezený prostor*“.

3.4.4 Srovnání života na venkově a ve městě

K výchozím znakům rozlišení města a venkova patří počet obyvatel, hustota osídlení. Porovnávat je možné z pohledu životního stylu, zejména dle dostupnosti pracovních příležitostí, vzdělávacích institucí, sociálních a zdravotních služeb, dopravní obslužnosti, kulturního, sportovního a společenského využití. Podle poskytovaných služeb k uspokojení potřeb obyvatel. Osoba žijící na venkově či ve městě je ovlivněna při hodnocení své obce též mezilidskými i sousedskými vztahy.

Život ve městě – město se postupem času stalo středem rozvoje a bohatství, obnov, kulturního a lidského kapitálu. Neboť mají k dispozici více peněžních prostředků, mohou vkládat do inovace kulturních zařízení, infrastruktury jak technické, tak občanské. Plní obslužné i pracovní funkce pro okolní venkovské obce (MMR, 2010).

Tabulka 2 - Srovnání město x venkov

	Město	Venkov
Vzdělávání	MŠ, ZŠ, SŠ, učňovské až po VŠ, různé vzdělávací kroužky a kurzy př. univerzita třetího věku, knihovny.	MŠ, malotřídka s I. stupněm ZŠ (kroužky při ZŠ) – někdy ale není na venkově zastoupeno a dojíždí do spádových obcí, místní knihovna
Sociální a zdravotní služby	Od praktické po odborné lékaře, sociální služby např. azylové domy, charita, domov důchodců, chráněné dílny, pečovatelská služba	Když praktický lékař ordinuje, tak jen několik hodin týdně, k nemohoucím pacientům dojíždí ze spádov. obcí terénní pracovník

	Město	Venkov
Služby, prodejny, hostinec	Obchod – od potravin po specializované obchody s různorodým zbožím (otevírací doba většinou každý den do večera, možnost volby zboží a ceny), farmářské trhy, lékárny. Široká nabídka služeb – restaurace, čajovny, kavárny, cukrárny, bufety, ... Další dostupné služby – pošta, banky, cestovní kanceláře, sportoviště, kultura, kadeřnictví a další služby o péči, o tělo, oprava vozidel a mnoho dalších.	Obchod – jestliže se v obci nachází, tak se jedná o prodej potravin se smíšeným zbožím (prodej často není každodenní), dojíždí pojezdna prodejna. Hostinec – jeden a otvírací doba odpoledne či podvečer a mnohdy jen o víkendu. Snazší dostupnost kvalitních domácích výrobků (vejce, mléko, med, zelenina, vykrmené husy aj.) Nabídka služeb omezená.
Doprava a infrastruktura	Silniční, autobusová, železniční, městská hromadná doprava. Problémy s parkováním. Infrastruktura jako kanalizace, plyn, elektřina, osvětlení, parkovací místa atd. je samozřejmost	Ne všude na venkově jsou komunikační sítě, kanalizace, plynofikace, ... Dopravní spojení je nepostačující. Parkování bez problémů.
Pracovní příležitosti, životní styl	Mnoho firem, organizací, obchodů umožňují hodně pracovních míst. Tím se zvýšila i bytová výstavba. Je zde bohatý společenský, sportovní a kulturní život, ale též vyšší kriminalita a stresové situace (velký počet obyvatel).	Většina občanů dojíždí za prací (nutnost vlastnit vozidlo), pro venkov je typické zemědělství, ze kterého plyne možnost zaměstnání v místě bydliště. Volný čas – péče vlastního majetku, chov domácích zvířat aj. Kulturní, sportovní a společenské využití je v omezeném rozsahu.
Životní prostředí (ŽP), mezilidské vztahy	ŽP – horší, neboť chybí obchvaty – nadměrný hluk, znečištění ovzduší. Větší anonymita osob, chrání si své soukromí.	Bydlení v přírodě s čistým vzduchem, klidu, čistotě se zelení. Místní občané se vesměs všichni znají, sousedské vztahy.

Zdroj: Hladiš, 2006; Sýkora, 2017, vlastní zpracování

V tabulce je obecný přehled možností života ve městě a na venkově podle hledisek. Jedná se o shrnutí kladů i záporů při rozhodování, zda-li upřednostnit venkovský či městský život (Hladiš, 2006; Sýkora, 2017).

3.4.5 Vybavenost

Kapitola bude zaměřena na problematiku spíše venkovských obcí, neboť městských se nedostupnost občanské, technické či dopravní infrastruktury většinou netýká.

Technická vybavenost

- připojení na veřejný vodovod, kanalizaci s možností napojení na ČOV, plynofikace, elektrickou energii, připojení k internetu, také likvidace komunálního odpadu.

Tabulka 3 - Technická vybavenost dle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2016

	Obce do 500 obyvatel			Obce s 500 – 1 999 obyvateli			Obce s 2 000 a více obyvateli		
	celk. počet obcí	vybavené obce	%	celk. počet obcí	vybavené obce	%	celk. počet obcí	vybavené obce	%
Veřejná kanalizace	3 436	2 254	65,6	2 122	1 906	89,8	696	695	99,9
Veřej. kanalizaci s napojením na ČOV	3 436	1 105	32	2 122	1 586	75	696	692	99
Veřejný vodovod	3 436	2 767	81	2 122	2 057	97	696	696	100
Veřej. rozvod plynu	3 436	1 697	49,0	2 122	1 605	76,0	696	678	97,0

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ 2016, vlastní zpracování

Připojení na **veřejnou kanalizaci** podle tabulky 3 v obcích do 500 obyvatel je 65,6 % a na kanalizaci s napojením na ČOV pouze 32 % (do 1 999 obyvatel 75 %), v obcích nad 2 000 obyvatel již z většiny napojení proběhlo. Ještě 19 % obcí do 500 obyvatel není napojeno **veřejným vodovodem**. Nutné je také seznámení s **plynifikací** v obcích do 500 obyvatel (do 1 999 obyvatel), kde je připojeno 49 % (76 %). Ještě 3 % obcí nad 2 tis. obyvatel chybí rozvod plynu.

Pro úplnost je potřeba uvést připojení domácností k internetu za posledních pět let, kdy došlo k nárůstu ze 76,7 % (rok 2014) na 83,6 % v roce 2018 (ČSÚ, 2018b).

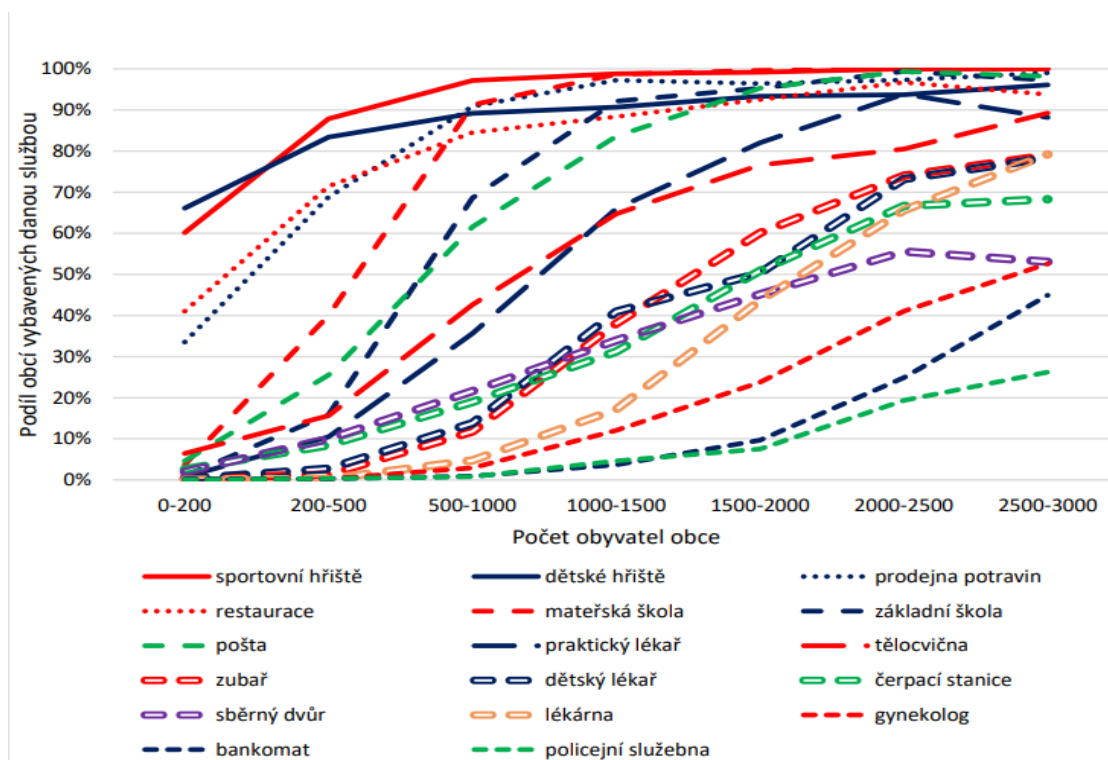
Občanská vybavenost

- sleduje, zda se nachází v obci škola, zdravotní zařízení, pošta, policie ČR, ale také obchody, restaurace, sportovní či dětské hřiště.

Sýkora (2011) uvádí, že malá města a obce trápí především nepostačující vybavenost např. kulturních zařízení, služeb či technického stavu veřejných staveb, nedostatek financí na opravy či výstavby občanské vybavenosti zejména školek a ZŠ. Naopak v obci do 500 obyvatel se rozhodují o udržitelnosti ZŠ kvůli malému zájmu. Pakliže se neudrží, problém nastává v nutnosti dojíždění do škol a do dalších obcí za službami.

Konkrétně MŠ a ZŠ jsou téměř totožně zastoupeny v malých obcích do 200 obyvatel 0,03 %, do 500 obyvatel 0,33 %, do 1 000 obyvatel 0,89 %. Více zalidněná obec má již zřízenou ZŠ i MŠ a často i několik (Perlín a kol., 2018).

Graf 2 - Vybavenost obcí v závislosti na velikostní kategorii

Zdroj: Bernard, 2019

Z grafu 2 je možné zjistit, že i u malých obcí je dostupná třeba prodejna potravin nebo restaurace a na dobré úrovni jsou vybaveny sportovním a dětským hřištěm. Naopak služby jako je gynekolog, lékárna, policie ČR nebo bankomat nejsou přístupné u obcí do 1 000 obyvatel. Jak z grafu vyplývá, čím vyšší počet obyvatel v obci, tím se zvyšuje dostupnost služeb.

3.4.6 Migrace, stárnutí populace a srovnání úrovně vzdělanosti město x venkov

Lidskou **migrací** z územního hlediska rozumíme, jestli fyzický pohyb obyvatel probíhá z jednoho území do území jiného v rámci státu, nebo jestli jde o migraci přeshraniční. Směry migrace: imigrace – přistěhování obyvatel do území; emigrace – vystěhování lidí z daného území; reemigrace – návrat emigranta. „*Důvodů pro migraci může být celá řada: od osobních, přes ekonomické, bezpečnostní a politické, až po důvody environmentální a amenitní – hledání osobní pohody, vyšší kvality života, která je motivována snahou žít v celkově hodnotnějším socio-kulturním prostředí. Směřuje převážně z městského prostředí do venkovské krajiny*“ (Bartoš a kol. 2011, Moss 2006). Pohyb obyvatel v ČR podle ČSÚ (2019) celkově vzrostl v roce 2019 o 44 270.

Stárnutí populace, úroveň vzdělanosti město – venkov

Populační vývoj posledních let povede ke stavu, při níž skupina seniorů nad 65 let převyšuje početně skupinu dětí do 15 let a v budoucnu vzroste výrazně index stáří. Očekává se, že v ČR bude naživu 2,5krát více seniorů než dětí. Jen vyšší a stabilní plodností by stárnutí obyvatel mohlo snížit. Sice dochází k mírnému růstu plodnosti z 1,46 (rok 2013) na 1,71 (rok 2018) dítěte na jednu ženu, ale dosažení při aktuální situaci se nejeví jako zcela reálné (ČSÚ 2014, ČSÚ 2018c). Pro budoucnost venkovských obcí je nezbytné, aby zde lidé žili. Nejlepší možný stav by nastal, kdyby v obci chtěli bydlet mladí, činní lidé mající vztah k obci. Pro uspokojení svých základních potřeb je nutno mít zaměstnání, kvalitní bydlení a dostupné služby vč. školy i zájmových kroužků a dalších dětských aktivit. Možným důvodem opuštění venkova bylo dosažení lepšího vzdělání a za tím odchází do měst. Pak již záleží na osobě, zda se vrátí do rodiště či přijme ve městě pracovní nabídku, a těch je na venkově nedostatek. Odchod mládeže pro venkov znamená jednak vzdělanostní zhoršení, tak i změnu věkové struktury. Což potvrzují výsledky ČSÚ při Sčítání lidu ve srovnání vzdělanosti obyvatelů měst a venkovských obcí mají neustále nižší úroveň (Maříková, 2005a).

3.4.7 Obyvatelstvo a struktura podle vzdělání

Tabulka 4 - Obyvatelstvo ČR podle nejvyššího ukončeného vzdělání (v tis. osob)

	celkem	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysoko - školské	bez vzdělání	děti do 15 let	nezjištěno
obyvatelstvo celkem	10 623,0	1 209,3	2 913,1	3 075,1	1 730,9	11,3	1 681,1	2,1
aktivní	5 415,4	254,4	1 819,6	2 006,5	1 333,2	-	-	1,7
neaktivní	5 207,5	955,0	1 093,5	1 068,6	397,7	11,3	1 681,1	-

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2019 - ČSÚ 2019a, vlastní zpracování

V tabulce 4 je obyvatelstvo rozděleno na aktivní, kam patří lidé zaměstnaní (5 293,8 tis. osob) i nezaměstnaní (121,6 tis. osob) a neaktivní, ke kterým náleží osoby pečující o dítě, účastníci ve vzdělávání a důchodci. Největší skupinu reprezentují lidé s ukončeným středním vzděláním s maturitou, a naopak nejmenší skupinu představují bez vzdělání.

3.4.8 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo pracující podle sekce činnosti CZ-NACE

Nejvíce zaměstnanců pracuje v odvětví zpracovatelského průmyslu 27,55 %, dalším v pořadí je velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel s 11,63 % pracovníky. Třetím v pořadí je oblast stavebnictví, kde jsou zaměstnaní 7,25 % lidí. Nejméně osob se nachází v těžbě a dobývání 0,63 % (ČSÚ, 2019a).

3.5 Základní škola

Obec vykonává územní samosprávu ve školství. Podle zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona má povinnost vůči dětem s trvalým bydlištěm na jejím území, neboť jim musí zaopatřit podmínky pro plnění školní docházky. Obec či svazek obcí zřizuje a zrušuje mateřské a základní školy, školní jídelny. Zřizovatel předškolních zařízení a základních škol zabezpečuje školní stravování jejich dětem a žákům. Kromě toho může ještě zřizovat a zrušovat školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, základní umělecké školy atd. Obec jako zřizovatel škol a školských zařízení přispívá na investiční a neinvestiční výdaje na provoz (§ 177 - 180a).

Ke splnění uvedeného závazku může obec buď zřídit základní školu vlastní, nebo zajistit povinnou školní docházku v jiné obci se základní školou. Jestliže škola však bude ve vzdálenosti delší než 4 km, zajistí obec dopravu v rámci dopravní obslužnosti. Děti, které mají zahájit základní školní docházku, jsou zaevidovány v matrice obce. Vyhláškou obec na svém území vymezí tzv. spádové obvody, kde by děti měly školu navštěvovat, respektive by měly být přednostně přijaty. Potom už záleží na rodičích, zda upřednostní jinou školu či tu, kam spádově náleží (Školský zákon, § 178).

Obec jako zřizovatel školy jmenuje, odvolává, stanovuje plat či odměnu ředitele. Ředitel školy spolu se školskou radou patří mezi hlavní orgány školy. Ředitel zajišťuje plynulost chodu školy, zodpovídá za kvalitní vzdělávání i poskytování školských služeb. Kontrolu škol má v kompetenci Česká školní inspekce (Školský zákon, § 164 - 166, 174). Povinností obce je vykonávat u škol kontrolu hospodaření. Zejména, zda plní funkci, ke které byla zřízena a vynakládá veřejné prostředky na činnosti jim určených podle zákona. V zájmu obce zejména venkovské je zřízení a údržba školy i s malým počtem žáků. Nejnižší počty žáků jsou stanoveny MŠMT, ale v pravomoci obce (zřizovatele) je možné připustit výjimku, jestliže si zvýšené náklady bude platit sama (Školský zákon, § 23).

3.5.1 Hlediska mající vliv na podporu školy

Financování školy

Na financování školství je převážná část prostředků poskytována ze státního rozpočtu, prostřednictvím kapitoly 333 – resort MŠMT. Finanční prostředky jsou udělovány formou dotace do rozpočtu kraje, které poté přiděluje krajský úřad jednotlivým školám či školským a předškolním zařízením na výdaje jako jsou mzdy zaměstnanců, pomůcky, učebnice (Peková, Pilný, Jetmar, 2008, s. 308, 309). Dalším hlavním zdrojem financování je příspěvek z rozpočtu obce na provoz škol a školských zařízení. Jinou alternativou získání peněžních prostředků je možné i z doplňkové činnosti škol či školských zařízení, a též z ostatních fondů – reklama, dary, ... (Pavlíková, 2019).

Investiční prostředky jsou získávány z rozpočtu zřizovatele na reprodukci majetku, odpisy, pokud zřizovatel svěřil škole do správy odepisovaný majetek, výnosy prodeje hmotného investičního majetku ve správě školy, příspěvky a dary od jiných subjektů, jsou-li určené k investičním účelům, převody z rezervního fondu schválené zřizovatelem.

Neinvestiční prostředky se rozdělují na přímé vzdělávací prostředky, přidělované školám ze státního rozpočtu. Zejména veškeré mzdové prostředky včetně odstupného, odvody na sociální a zdravotní pojištění a příděly do fondu sociálních a kulturních potřeb, ostatní neinvestiční náklady – náklady na školní potřeby, učební pomůcky, učebnice, jestliže se ze státního rozpočtu poskytují bezplatně. Výdaje na další vzdělávání pedagogů a služby související s kvalitou vzdělávání a rozvojem škol, na zvýšené náklady spojené s vyučováním se zdravotním handicapem. Ostatní náklady plynoucí z pracovněprávních poměrů, tj. zákonné pojištění odpovědnosti organizace za nemoc z povolání či škodu při pracovním úrazu, cestovné (Školský zákon, § 160). Z rozpočtu zřizovatele školy obdrží příspěvek na ostatní provozní náklady k zajištění provozu školy, opravy majetku, energie, nájemné, materiál, ostatní služby atd. (Pavlíková, 2019).

Přímé vzdělávací prostředky – na tyto výdaje byly prostředky do 31. 12. 2019 stanoveny dle normativů – republikových a krajských. MŠMT stanovuje republikové normativy, tj. výdaje ve výši připadající na vzdělávání a školské služby pro dítě, žáka či studenta dané věkové kategorie na kalendářní rok a ve Věstníku se zveřejňují (Školský zákon, § 161 odst. 1). Přidělování financí probíhá poté dle krajských normativů, kdy jednotlivé

kraje přidělené finance z republikových normativů přemísťují v určitém objemu již určeným školám. Různé podmínky jednotlivých krajů jsou promítány do stanovení normativů a tím dochází k rozdílné výši normativů mezi kraji, třebaže normativy vymezené na úrovni MŠMT byly totožné pro všechny kraje. O této metodě se běžně mluví jako „financování na žáka“. Od 1. 1. 2020 došlo k novému systému financování, kdy jsou škole přiděleny finanční prostředky na základě počtu odučených hodin, které jsou odvozeny z naplněnosti tříd. Je zaveden pojem PH školy (skutečně odučené hodiny) a PH max označuje maximální počet odučených hodin (Pavlíková, 2019). Novelizací vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky jsou stanoveny pravidla pro nejnižší (průměrné) a nejvyšší (absolutní) počty žáků ve třídách pro různé velikostní kategorie škol. Samostatně pro neúplné (jedno, dvou, tří, čtyř a více třídní škola) a úplné (1. a 2. stupeň) školy a pro školy s výukou v jazyce národnostní menšiny. Je zachován současný minimální průměrný počet žáků a nejvyšší počet žáků ve třídě tj. 30 žáků (§ 4). Ke změně financování bylo přistoupeno z důvodu obdržení odlišných finančních prostředků u typově stejných škol v jednotlivých krajích a ve zvýhodnění hodně naplněné školy.

Demografický vývoj

Ke zjištění vývoje nákladů na vzdělávání do budoucna je nezbytné brát zřetel na demografický vývoj. Samozřejmě je brán v úvahu při správě a organizaci školství jako základ strategického plánování vývoje vzdělávací soustavy. Vývoj počtu dětí a mládeže patří k podstatnému faktoru rozvoje jednotlivých fází vzdělávání. Jak již bylo řečeno výše, obce zajišťují předškolní a povinné vzdělávání ve zřizovaných školách a školkách. ČR je charakteristická velkým počtem malých obcí s velkým počtem malých škol. 28,8 % běžných základních škol navštěvuje méně než 50 dětí (Organizace vzdělávací soustavy ČR 2017/2018). Zachování dostupnosti těchto škol je náročné z finanční stránky, neboť není snadné reagovat na měnící se kapacitní nároky škol zapříčiněné nestejnou věkovou strukturou.

Nejpočetnějším školským zařízením jsou mateřské školy v počtu 5 287 ve školním roce 2018/19 s návštěvností 363 776 dětí. Za posledních deset let se zvýšil počet dětí o 20,6 %, nejvyšší růst byl ve školních letech 2008/09 – 2014/15, k poklesu naopak došlo ve školním roce 2015/16 i 2016/17 (ČSÚ, 2019c).

Základní vzdělání zajišťovalo ve školním roce 2018/19 celkem 4 172 základních škol. K výraznému nárůstu škol vůči předchozím školním létům nedochází, spíše přibývá počet tříd. Většina škol je veřejných 93,7 % a zbylých 6,3 % tvoří soukromé a církevní školy. Celkově ZŠ navštěvovalo 941 tis. Žáků, tj. o 15 % víc než před 10 lety. První stupeň ZŠ navštěvovalo o 56 % více žáků než druhý stupeň (ČSÚ, 2019c).

3.5.2 Malotřídní školy

Základní školy lze rozlišit na úplné a neúplné. Neúplnou ZŠ žáci navštěvují maximálně do pátého ročníku a poté pokračují na úplné škole, která má spádovou oblast větší včetně oblasti neúplné školy. Rozlehlost spádového regionu se může lišit podle polohy daného obydlí v sídelní síti. Jestliže je určitý region hustě osídlený, bude zde zřízeno blízko sebe i vyšší počet ZŠ. Naopak v oblasti řídkěji zalidněné bude škola ojedinělá, tam budou žáci muset dojíždět z rozlehlého okolí (Kučerová a spol., 2015).

Malotřídní škola je škola, kterou navštěvují žáci věkově smíšené s probíhající společnou výukou alespoň v jedné třídě. Spojení ročníků je nutné kvůli nedostatečnému počtu žáků ve školním obvodu. Především se to týká venkovských obcí. Škola má současně vliv na společenský a kulturní život obce např. provádění volnočasových aktivit, různých kurzů, pořádání veřejných vystoupení, turnajů a též umožňuje poskytování sociální služby občanům ve školní jídelně ve formě stravování.

Význam školy na venkově je značný, její funkčnost je pro mnohé zárukou atraktivity a přirozené struktury obce. Když by existenci venkovské školy mělo cokoliv ohrozit, občané se obvykle obávají o rozvoj obce. Výzkumy v zahraničí ovšem uvádějí, že zániknutí školy neznamená bezprostřední odstěhování obyvatel (Kvalsund, 2004). Důvodem uzavření malotřídní školy bývá většinou úsporné ekonomické opatření obce, což má významný dopad na místní občany. Z rodinného prostředí malotřídní školy přecházejí děti do velké instituce, kde přístup je již méně osobní. Zánik školy působí i na venkově jako celek. Může sice pozitivně ovlivnit rozpočet obce, ale negativa převládají, jako např. děti musí dojíždět do blízké školy, absence kulturních akcí a volnočasových aktivit pořádané venkovskou školou atd.

Malotřídní škola je klíčovou institucí venkova, představuje významný prvek občanské vybavenosti. K rozvoji obce značně přispívá a zlepšuje kvalitu života. K důležitým

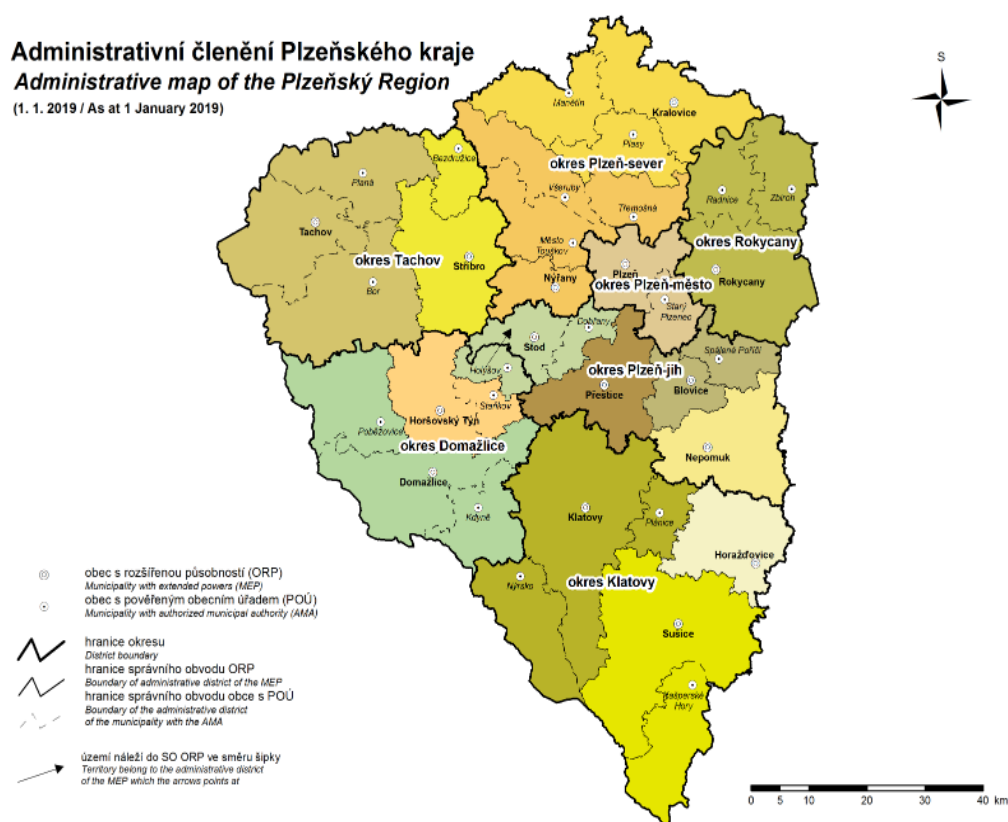
vztahům patří vztahy školy a obce, a školy a jejího zázemí. Tyto vztahy jsou přirovnány k nezbytnému a navzájem výhodnému soužití, kdy škola potřebuje obec a současně obec školu (Kučerová, 2012).

4 Praktická část

4.1 Charakteristika Plzeňského kraje

Na jihozápadně České republiky se rozprostírá Plzeňský kraj. Sousedí s krajem Karlovarským, Středočeským, Jihočeským a na západě s německým Bavorskem. Je tvořen okresy: Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov s celkovým počtem 501 obcí. Od ledna 2003 se území samosprávních krajů člení za účelem přenesené státní správy na správní obvody obcí s rozšířenou působností (Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov) a obcí s pověřeným obecním úřadem (Bezručice, Bor, Dobřany, Holýšov, Kašperské Hory, Kdyně, Manětín, Město Touškov, Nýrsko, Planá, Plánice, Plasy, Pobežovice, Radnice, Spálené Poříčí, Staňkov, Starý Plzenec, Třemošná, Všeruby, Zbiroh).

Obrázek 1 - Administrativní členění Plzeňského kraje - mapa

Zdroj: ČSÚ, 2019b

Mezi kraje v ČR se rozlohou 7 649 km² řadí na třetí pozici, ale až na osmém místě s počtem 584 672 obyvatel tvořící podíl 5,5 % osob z celkové populace ČR.

K největším se skoro 30 % žijících obyvatel v kraji patří statutární město Plzeň. V městech nad 5 tisíc obyvatel bydlí 23,2 % a kolem 14,3 % populace je soustředěno do 5 tisícových malých měst. Průměrná hustota obyvatel v kraji činí 76,4 osob/km², ale jelikož v České republice dosahuje 135 obyvatel/km², lze Plzeňský kraj zařadit k řidčeji zalidněným krajům. Typické pro kraj je velké množství malých sídel, která jsou nerovnoměrně rozmístěna. Při srovnání počtu obyvatel v kraji v letech 2018 a 2017 přibylo 3 856 obyvatel. Jestliže bychom nepočítali migrační přírůstek 4 050 osob, zvýšil se pouze o 16 nově narozených dětí a snížil o 194 osob, které zemřely.

Plzeňský kraj se podílel v roce 2018 na hrubém domácím produktu 4,9 % (HDP/1 obyvatele činí 449 822,- Kč), což představuje páté místo ve srovnání s dalšími kraji.

Přírodní podmínky v Plzeňském kraji jsou různorodé, neboť jsou ovlivněny reliéfem kraje. Na jihozápadě kraje se rozprostírá pohoří Šumava, Český les a na severovýchodě Plzeňská pahorkatina a kotlina. Na zbylém území se nachází vrchoviny (západní Brdy) a pahorkatiny. Zajištění ochrany přírody náleží NP a CHKO Šumava, mezi chráněné krajinné oblasti se na území kraje vyskytuje především Český les, Šumava, Slavkovský les, Křivoklátsko a Brdy. Celková rozloha kraje pokrývá cca 49,3 % zemědělská půda, což je příznivý předpoklad pro zemědělství, a dalšími cca 40 % se podílí na rozloze zalesněné plochy.

K dominantním vodním tokům Plzeňského regionu patří Radbuza, Úhlava, Úslava, Mže, Berounka, Otava, na Šumavě k nejznámějším náleží řeka Vydra a ledovcová jezera Černé a Čertovo, Prášilské, Plešné a nejmenší jezero Laka.

V kraji lze využít silniční či železniční dopravu. Funkční je integrovaný dopravní systém složený kombinací městské hromadné dopravy, autobusové i železniční dopravy. Největším nádražím je stanice hlavní vlakové nádraží v Plzni, ze kterého je dosažitelné spojení ve směru Praha, Žatec, Cheb, České Budějovice (trať pokračuje do Vídně), Klatovy i Domažlice (dále je možné zamířit do Bavorska). Cestující mohou využít železniční trať v délce 705,4 km v rámci kraje, ale také pozemní komunikaci v délce

5 120,4 km dálnic a silnic. Přes území kraje prochází dálnice D5, která umožňuje se dopravit od hranic s Německem do Prahy.

V Plzeňském kraji je soustředěn zejména průmysl strojírenský, potravinářský, průmysl stavebních hmot a keramiky, výroba a distribuce energií, hutnictví. Také zpracovatelský průmysl, pro jehož rozvoj představují potenciál zásoby stavebního kamene, černého uhlí, žáruvzdorné a keramické jíly a vápenec. K výrobě porcelánu se těží v lomu u Kaznějova kaolin.

Strojírenství je zejména spojováno s názvem obchodní korporace Škoda Plzeň, která se zabývá výrobou zařízení do válcoven, výrobků kováren a hutí, těžkých obráběcích strojů, převodovek, kolejových dopravních prostředků atd. Mezi další podniky patří DIOSS Nýřany (výrobky z plechů a trubek), LASSELSBERGER, s.r.o. (keramický průmysl), OKULA Nýrsko a.s. (zpracování plastických hmot) atd. Plzeňský kraj převyšuje dvojnásobně celorepublikový průměr v podílu společností, kteří mají účast zahraničních investorů například japonský závod Panasonic AVC Networks Czech s.r.o., VISHAY ELEKTRONIC s.r.o., BORGERS CS spol. s r.o., MD ELEKTRONIK spol. s r.o., Daikin Industries Czech Republic s.r.o. Potravinářství je zastoupeno největším vývozcem piva Plzeňský Prazdroj a.s., vývozcem lihovin Stock Plzeň a.s. a producentem vín Bohemia Sekt Českomoravská vinařská a.s.

Přeshraniční spolupráce pomáhá ke zmírnění sociálně ekonomických rozdílů v rámci euroregionů se sousedním Bavorskem. Evropský program podpory je využit v euroregionu Šumava a Egrensis.

V roce 2018 bylo zaměstnáno v Plzeňském kraji 293 tis. osob, z toho v zemědělství, lesnictví a rybářství 9,7 tis., v průmyslu a stavebnictví 122,6 tis. a v tržní a netržní služby 160,7 tis. Naopak uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce bylo evidováno 9 009, kdy podíl nezaměstnaných ve srovnání s ostatními kraji činí 2,12 % (druhý nejnižší podíl nezaměstnaných). Ekonomických subjektů je zaregistrováno v kraji 147 014, necelých 102 tis. OSVČ a zhruba 17 tis. obchodních korporací.

Kraj nabízí vhodné podmínky pro cestovní ruch. V samotném krajském městě Plzeň je možné shlédnout mnoho kulturních památek včetně historického podzemí, které náleží svými zhruba 20 km k nejrozsáhlejšímu ve střední Evropě. Kraj poskytuje hustou rekreační

sít' a turistické cesty. K nejnavštěvovanějším místům se řadí Zoologická a botanická zahrada města Plzně, vrchy u Plzně – Krkavec, Chlum a Sylván s rozhlednami. Nejvyhledávanější kulturní památky kraje jsou mimo jiné barokní zámek Manětín, klášter v Plasích a v Kladrubech, vodní hrad Švihov, zámek Kozel a Nebílovy, hrad Kašperk, zříceniny hradů: Radyně, Rabštejn nad Střelou, Libštejn, Rabí a další. Tradiční Chodské slavnosti s mnoha návštěvníky se každý rok konají v Domažlicích. Šumava nabízí mnoho turistických a cyklistických tras, upravené sjezdové a běžecké trasy, které lze využít pro letní i zimní rekreaci. Léčební pobyt lze využít v Konstantinových lázních, který je zaměřen na pohybový aparát, dýchací ústrojí, kardiovaskulární choroby. Pro milovníky vody je využívána přehrada Hracholusky a vodáky řeka Berounka, Otava.

Plzeňský kraj zabezpečuje zdravotnickou lůžkovou léčbu v 10 nemocnicích, které poskytují 3 321 lůžek. Vzdělání začíná již v mateřské školce, navštěvovat je možné v kraji 276 zařízení, 222 ZŠ, 15 gymnázií a 44 středních škol. Kraj nabízí vysokoškolské vzdělání na Západočeské univerzitě s devíti fakultami: ekonomická, pedagogická, filozofická, právnická, aplikovaných věd, strojní, elektrotechnická, zdravotních studií a designu a umění Ladislava Sutnara. Dále na lékařské fakultě v Plzni patřící pod Univerzitu Karlovu v Praze, v univerzitních střediscích v Plzni – Metropolitní univerzita, o.p.s. v Praze a ve středisku v Klatovech – Provozně ekonomická fakulta v České zemědělské univerzitě Praze (veškeré údaje byly čerpány z ČSÚ Statistická ročenka Plzeňského kraje, 2019b).

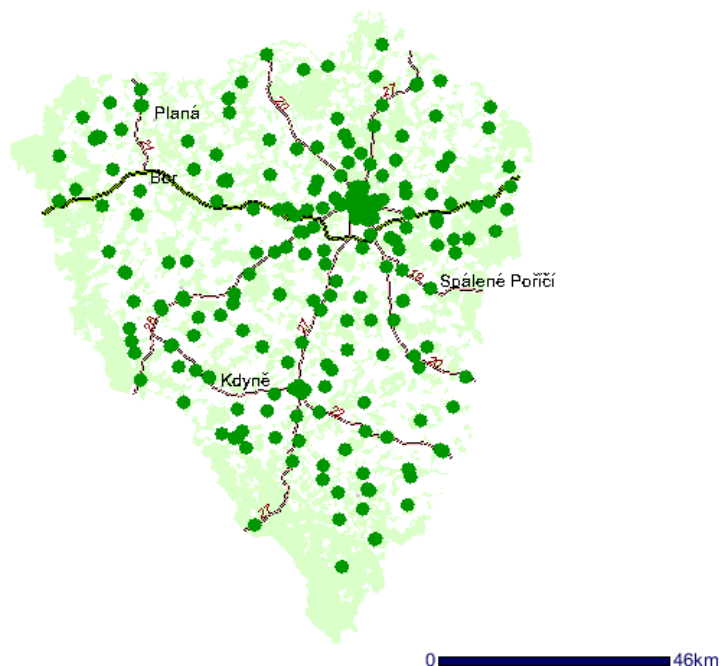
Tabulka 5 - ZŠ Plzeňský kraj dle okresů ve šk. roce 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019

Okresy	Základní školy			Třídy			Žáci		
	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
Plzeňský kraj	221	222	222	2 455	2 493	2 505	49 438	50 550	51 237
Domažlice	27	27	27	281	286	288	5 714	5 799	5 762
Klatovy	42	42	42	379	381	374	7 418	7 560	7 575
Plzeň-město	48	48	49	778	804	820	16 425	16 938	17 418
Plzeň-jih	24	24	24	269	270	271	5 315	5 378	5 421
Plzeň-sever	35	36	35	326	334	325	6 138	6 296	6 294
Rokycany	20	20	20	189	188	195	3 864	3 939	4 070
Tachov	25	25	25	233	230	232	4 564	4 640	4 697

Zdroj: MŠMT, ČSÚ, 2019b, vlastní zpracování

Přestože ve školních letech 2016 až 2019 (tabulka 5) vzdělával v Plzeňském kraji téměř stejný počet základních škol, došlo v nich k rozšíření o 50 tříd a zvýšení o 1 799 žáků mezi školními roky 2016/2017 a 2018/2019.

Obrázek 2 - Síť školských zařízení – základních škol v Plzeňském kraji

Zdroj: T-MAPY spol. s r.o., 2014

4.2 Empirický výzkum

Do výzkumu byly vybrány venkovské obce Plzeňského kraje s počtem od 200 do 3 000 obyvatel. Dle dat z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ČSÚ se nachází v této velikostní kategorii na území kraje 124 obcí se základní školou a 185 obcí bez ní tj. velikostní kategorie:

- od 200 do 499 obyvatel → 166 obcí z toho 17 se ZŠ a 149 bez ZŠ,
- od 500 do 999 obyvatel → 79 obcí z toho 47 se ZŠ a 32 bez ZŠ,
- od 1 000 do 3 000 obyvatel → 64 obcí z toho 60 se ZŠ a 4 bez ZŠ.

Dotazníkové šetření

Byla provedena dvě dotazníková šetření zaměřená na obce ve velikostní kategorii od 200 do 3 000 obyvatel. Jedno bylo zaměřeno na obce se základní školou a druhé na obce, které nemají zřízenou základní školu. Hranice 200 obyvatel byla stanovena proto, že pod touto hranicí není zřízena žádná základní škola v obci Plzeňského kraje. Pro municipalitu znamená zřízení školy a zajištění dostatečného počtu školáků výraznou položku v rozpočtu. Naopak v obcích nad 3 000 obyvatel se vyskytuje i více základních škol.

Dotazník byl zaslán představitelům obcí prostřednictvím e-mailové korespondence. Vytvořené otázky vycházejí z cíle diplomové práce, z problematiky výzkumu a pracovních otázek. V textu emailu byli respondenti požádáni o spolupráci s vyplněním dotazníku, informování o účelu dotazníkového šetření i ujištění o anonymitě. Dále byly podány instrukce k vyplnění. V průběhu měsíce října byl proveden sběr dat. Vracené vyplněné dotazníky byly zpracovány v programu Microsoft Excel.

a) dotazníky obcím se základní školou

Dotazníky byly zaslány všem 124 obcím ve zvolené velikostní kategorii v Plzeňském kraji se základní školou. Dotazník je součástí přílohy E.

b) dotazníky obcím bez přítomnosti základní škol

Při malém počtu obyvatel v obci není ekonomické a finančně udržitelné zřizovat školu, proto šetření bylo zaměřeno na obce ve velikostní kategorii od 200 – 3 000 obyvatel (resp. 200 – 1 399 obyvatel, nad 1 400 obyvatel je škola již v každé obci). Všem 185 obcím v kraji s nezřízenou školou byl poslán dotazník. Cílem dotazníku bylo zjistit, zda obce bez základních škol jsou charakteristické nižší mírou rozvoje. Dotazník je součástí přílohy F.

Statistická analýza

Pro výzkum s použitím dat z Českého statistického úřadu a pomocných databází (např. regionální informační systém, webové stránky obcí, MONITOR) bylo zahrnuto do výzkumného vzorku deset municipalit se zřízenou školou a deset bez přítomnosti školy. Vybrané vzorky byly vybrány ze všech okresů Plzeňského kraje a přibližně ve shodné velikostní kategorii, tj. obce s 400–500 obyvatel (kde není základní škola) a obce s 1 200–1 800 obyvatel (se zřízenou školou) kvůli co nejobjektivnějšímu zachycení údajů. K prokázání vlivu endogenního potenciálu rozvoje venkovských obcí bylo vybráno deset indikátorů, pomocí nichž probíhala analýza. Přičemž výzkum byl omezen na dostupná statistická data.

Indikátory rozvoje obcí

Ukazatelé mají rozdílné významové vymezení. Diplomová práce byla inspirována šetřením Bernarda (2010) a byly vybrány následující indikátory:

1) Indikátor demografického rozvoje

- a) Počet obyvatel – průměrný věk je indikátorem vypovídající o složení obyvatel podle věku. Při nepříznivé věkové struktuře obce, lze ukazatel pokládat za znepokojující.
- b) Pohyb obyvatel – přirozené i migrační přírůstky a úbytky obyvatel se projevují v demografickém rozvoji obcí. Záleží také jaký význam plní dané obydlí, u těchto malých obcí se jedná především o funkci obytnou, respektive rekreační.
- c) Dojíždějící a vyjíždějící – obyvatelům, kteří každý den vyjíždí do zaměstnání, se snižuje příležitost k vytváření vztahů s lidmi a tím působí na intenzitu společenského dění v daném sídle. Naopak s množstvím pracovních příležitostí se v obci zvyšují.

2) Indikátor stavu životního prostředí

- a) Druhy pozemků – v katastru obce se nachází různé druhy pozemků, které lze indikovat dle využívání, nejen s turistickým potenciálem, ale i pro ekologickou stabilitu.

3) Indikátory ekonomické situace v obci

- a) Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti – množství subjektů podnikajících na území obce náleží k indikátorům ekonomického rozvoje obce. Nelze však spolehlivě určit, jestli každý podnikatel činnost vykonává. Také sídla ekonomických subjektů nemusí odpovídat lokalitě, kde jsou umístěné vlastní provozovny.
- b) Ekonomická aktivita obyvatelstva – za jeden z hlavních prvků místního rozvoje lze pokládat nezaměstnanost. Sociální problémy tkví právě v nedostatku pracovních míst.

4) Kvalita bydlení

- a) Dokončené byty v rodinných a bytových domech v průběhu pěti let – ukazatel informuje o intenzitě výstavby bytů, která charakterizuje atraktivnost daného území. V souvislosti s tímto indexem je nutné provádět komplexní sledování dalších ukazatelů jako například vývoj počtu populace apod., neboť evidentně nemůže bytová výstavba neustále vzrůstat.

5) Indikátory lidského kapitálu

- a) Vzdělanostní struktura – vzdělanostní struktura patří k hlavním složkám kvality lidských zdrojů, jejíž prostřednictvím je možné sledovat dosažený pokrok. Lze pokládat podíl vysokoškolsky vzdělané populace za ukazatel míry vzdělanosti obyvatel obce. Ne vždy lze tento indikátor považovat za srovnatelný, protože mladí lidé s vysokoškolským vzděláním v rodném sídle nenaleznou uplatnění a musí se přestěhovat za prací jinam.

6) Indikátory poskytovaných služeb a vybavení

- a) Technická a občanská vybavenost – mezi důležité indikátory charakterizující životní úroveň v obci a kvalitu života v něm náleží rozvoj infrastruktury. Zejména technická infrastruktura (vodovod, kanalizace, plynofikace, ...) a služby (občanská vybavenost), které jsou používány obyvateli v podstatě dennodenně či podporují v obci růst společenského dění. Občanská vybavenost (např. MŠ, ZŠ, prodejna potravin, hospoda či restaurace, lékař, kulturní objekt, sportoviště či tělocvična, ...) chybějící v obci, znamená pro občany dojíždět za službami do jiných obcí, což je časově i finančně náročnější. K tomu je ovšem potřebná dobrá dostupnost veřejné dopravy, která patří mezi hlavní ukazatele technické vybavenosti.

7) Indikátory občanské společnosti

- a) Škola nejbližší obci bez školy a spolky, občanská sdružení – k ukazatelům rozvoje občanské společnosti a sociálního kapitálu náleží často spolky, občanská sdružení, kde se členi setkávají za účelem shodných zájmů a vytvářejí komunity, které jsou nezbytné pro fungující společnost.

Výzkumný vzorek:

Obce bez školy – Chodská Lhota (CHL), Myslív (MY), Tlumačov (TL), Výrov (VÝ), Ždírec (ŽD), Lom u Tachova (LO), Klabava (KL), Tisová (TI), Žákava (ŽÁ), Dlažov (DL).

Obce se základní školou – Kasejovice (KA), Klenčí pod Čerchovem (KČ), Strážov (ST), Nezvěstice (NE), Všeruby (VŠ), Mýto (MÝ), Poběžovice (PO), Přimda (PŘ), Železná Ruda (ŽR), Heřmanova Hut' (HH).

4.2.1 Výsledky šetření ze statistických dat

Statistické šetření obcí bez základní školy

Indikátor demografického rozvoje

Tabulka 6 - Počet obyvatel (obce bez ZŠ)

Počet obyvatel	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Celkem	418	434	429	450	462	460	467	466	477	483
0-14 let	65	63	73	67	63	93	72	85	93	90
15-64 let	264	262	274	285	292	311	281	311	310	303
65 a více let	89	109	82	98	107	56	114	70	74	90
Průměrný věk	42,6	45,5	43,2	43,9	44,5	37,3	44,7	41,2	39,4	40,7

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Z uvedené tabulky vyplývá, že v sedmi obcích bydlí více či shodně seniorů než dětí od narození do 14 let. Jen ve třech sídlech dětská věková kategorie převyšuje seniorskou. V obci Lom u Tachova žijí obyvatelé s nejnižším průměrným věkem (37,3 let) a v obci Myslív s nejvyšším průměrným věkem tj. 45,5 let.

Tabulka 7 - Pohyb obyvatel (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Živě narození	5	3	3	2	4	8	6	5	6	7
Zemřelí	3	2	1	6	1	1	6	4	5	6
Přirozený přírůstek-celkem	+2	+1	+2	-4	+3	+7	0	+1	+1	+1
Přistěhovalí	14	16	10	16	14	10	10	14	9	8
Vystěhovalí	11	9	10	11	10	13	6	23	12	8
Přírůstek stěhováním-celkem	+3	+7	-	+5	+4	-3	+4	-9	-3	-
Celkový přírůstek	+5	+8	+2	+1	+7	+4	+4	-8	-2	+1

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

U vybraného vzorku bylo v devíti obcích více narozených, než zemřelých, přírůstek stěhováním byl zaznamenán u poloviny z nich.

Tabulka 8 - Dojíždějící a vyjíždějící (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Vyjíždějící do	95	74	96	138	124	77	93	86	86	97

zaměstnání- celkem mimo obec (osob)/%	22,7%	17%	22,4%	30,7%	26,8%	15,2%	20%	18,5%	18%	20,1%
Vyjíždějící- denně mimo obec	90	71	95	131	120	71	89	78	76	92
Dojíždějící do zaměstnání celkem/%	3 0,7%	13 3%	7 1,6%	9 2%	4 0,9%	8 1,7%	7 1,5%	10 2,1%	59 12,4%	8 1,7%

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Poměr obyvatel vyjíždějící (resp. dojíždějící) do zaměstnání k celkovému počtu obyvatel obce je zaznamenán v tabulce č. 8 v procentech. Pouze ve čtyřech případech je poměr vyjíždějících za práci pod hranicí 20 %, dokonce v jedné obci překračuje 30 %. Nejvíce pracovních míst dojíždějícím nabízí obec Žákava (poměr 12,4 %), zbylých devět sídel nepřekročí 3 %.

Indikátor stavu životního prostředí

Tabulka 9 - Druhy pozemků (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy				
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD
Celková výměra	1027,58	1574,26	1187,03	950,45	933,62
Zemědělská půda/ v %	707,40 68,8%	922,49 58,6%	588,05 49,5%	798,92 84%	502,47 53,8%
Nezemědělská půda	320,18	651,77	598,97	151,53	431,15
	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Celková výměra	843,46	150,13	1989,30	947,49	1225,80
Zemědělská půda/ v %	541,32 64,2%	98,39 65,5%	1295,56 65,1%	593,47 62,6%	967,18 78,9%
Nezemědělská půda	302,14	45,53	693,74	354,02	258,62

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Téměř ve všech obcích převládá půda zemědělská (cca 60 až 80 % z celkové výměry obce) nad nezemědělskou.

Indikátory ekonomické situace v obci

Tabulka 10 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti (obce bez ZŠ)

Registr.	Obce bez základní školy
-----------------	-------------------------

podniky/ podniky se zjištěnou aktivitou	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Celkem	98/56	103/38	79/46	88/29	110/47	82/37	124/61	102/46	107/62	83/37
Zemědělství, lesnictví, rybářství	25/19	16/9	4/2	5/1	16/5	9/3	4/3	20/8	5/5	13/8
Průmysl	11/8	10/2	17/15	13/5	9/4	8/5	21/15	11/7	15/12	12/8
Stavebnictví	7/3	20/9	9/6	7/2	16/8	13/6	13/7	10/4	21/9	13/4
Velkoobchod a maloobch., opravy a údržba motor. vozidel	15/5	23/6	17/6	23/4	21/7	11/5	32/12	16/7	27/14	17/4
Doprava a skladování	4/1	1/-	-/-	4/2	1/-	5/1	4/3	1/1	3/2	1/-
Ubytování, stravování a pohostinství	5/3	7/3	8/4	8/2	3/-	8/3	7/2	6/2	2/-	3/1
Infor. a komun. služby	3/2	2/-	1/1	-/-	2/2	2/1	2/-	2/1	2/2	3/2
Peněž. a pojišťovnictví	1/-	-/-	-/-	-/-	1/1	-/-	1/1	1/-	1/-	-/-
Činnosti v oblasti nemovitostí	3/1	1/-	1/1	-/-	-/-	1/1	3/2	6/1	2/2	-/-
Profesní, vědecké a techn. činnosti	6/3	6/4	4/3	11/7	13/8	7/6	17/7	5/4	9/7	3/-
Admin. a podpůrné činnosti	2/1	1/-	2/1	2/1	1/1	2/-	6/4	4/3	1/-	1/-
Veřejná správa a obrana, povinné sociál. zabez.	2/2	4/2	2/1	2/1	4/2	2/1	1/1	2/2	2/2	6/3
Vzdělávání	1/1	-/-	2/1	1/-	-/-	1/1	2/-	2/2	1/-	2/2
Zdravotní a sociální péče	-/-	-/-	3/2	1/1	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	4/3	3/1	3/1	3/1	5/2	1/.	3/1	1/-	5/2	2/1
Ostatní čin. nezařazeno	6/3	7/1	5/2	6/2	14/6	10/3	6/3	11/4	10/5	7/4
	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

K nejčastějším podnikatelským činnostem v obcích patří zemědělství, lesnictví, rybářství, také průmysl, profesní, vědecké a technické činnosti, stavebnictví, velkoobchod

a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel. Zjištěné aktivity jsou řazeny od největšího počtu aktivních ekonomických subjektů v obci.

Tabulka 11 - Ekonomická aktivita obyvatelstva (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Ekonomicky aktivní celkem	197	193	203	233	206	194	216	219	188	186
z toho zaměstnaní celkem	170	167	191	221	185	182	202	196	175	158
z toho nezaměstnaní celkem	27	26	12	12	21	12	14	23	13	28
	13,7%	13,5%	6%	5,2%	10,2%	6,2%	6,5%	10,5%	6,9%	15%

Zdroj: ČSÚ - SLDB, 2011, vlastní zpracování

Za jeden z hlavních prvků místního rozvoje lze pokládat nezaměstnanost. Sociální problémy spočívají právě v nedostatku pracovních míst.

Nezaměstnaní tvoří z ekonomicky aktivního obyvatelstva v obcích okolo 6 % v pěti obcích, v jedné 15 % a ve zbylých mezi 10 % a 13 %.

Tabulka 12 - Ekonomicky aktivní dle odvětví (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Ekon. aktivní celkem	197	193	203	233	206	194	216	219	188	186
Zemědělství, lesnictví, rybníkářství	18	32	26	30	2	18	1	22	27	17
Průmysl	44	42	53	68	62	77	60	85	44	45
Stavebnictví	7	14	15	12	16	9	12	5	20	12
Obchod, opravy motorových vozidel	22	11	12	16	20	12	14	19	13	13
Doprava a skladování	11	4	12	19	21	17	16	14	10	11
Veřejná správa, obrana, soc. zabez.	4	14	11	10	13	3	16	10	6	11
Vzdělávání	5	4	8	12	9	3	13	7	7	15
Zdrav. a soc. péče	5	4	6	9	4	5	12	5	7	12

Zdroj: ČSÚ - SLDB, 2011, vlastní zpracování

Pracovní příležitost umožňují nejvíce průmyslové, následují zemědělské subjekty, obchody a opravy motorových vozidel, stavebnické subjekty.

Kvalita bydlení

Tabulka 13 - Dokončené byty v rodinných a byt. domech během pěti let (obce bez ZŠ)

BYTY celkem	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
2015	-	-	1	+1	+1	-	+1	+2	-	+2
2016	1	-	1	-	+1	+6	+1	-	-	-
2017	-	2	-	-	-	+10	+2	+1	+1	-
2018	1	-	1	-	-	+7	+1	-	+2	-
2019	-	-	-	-	+3	+6	-	+2	-	+1

Zdroj: ČSÚ, 2015-2019, vlastní zpracování

V průběhu pěti let proběhlo v každé obci dokončení bytů. V obci Lom u Tachova bylo vystaveno 29 bytů, což razantně převyšuje maximální počet pěti dokončených bytů ve zbylých sídlech.

Indikátory lidského kapitálu

Tabulka 14 - Vzdělanostní struktura (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Obyv. 15 let a starší celkem	341	364	351	385	389	319	388	375	340	353
Bez vzdělání, základní vč. neukončeného	64	60	79	70	73	82	60	93	58	87
Vyučení, střední odborné bez maturity	152	166	162	175	179	157	154	164	127	127
Úplné střední s maturitou	84	89	71	103	99	46	101	70	92	82
Vyšší odborné a nástavbové	4	10	12	10	9	4	9	4	17	11
Vysokoškolské/ v %	15 4,4%	25 6,9%	20 5,7%	21 5,5%	18 4,6%	7 2,2%	54 13,9%	20 5,3%	30 8,8%	24 6,8%
Nezjištěné	17	14	7	6	11	19	9	20	15	21

Zdroj: ČSÚ - SLDB, 2011, vlastní zpracování

V položce vysokoškolské vzdělání je kromě počtu osob také výpočet v %, který vykazuje podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu populace ve věku 15 a více let. Podíl s terciárním vzděláním se v současné době zvyšuje. Ukazatel byl měřen v roce 2011, proto lze vyvodit, že v roce 2019 dosahoval vyšší procento. Z vybraného vzorku je nejvyšší hodnota v obci Klabava (13,9 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním), naopak nejnižší v Lomu u Tachova (2,2 % obyvatel s vysokoškolským vzděláním). Ve všech obcích převažují občané se vzděláním vyučení, střední odborné bez maturity.

Indikátory poskytovaných služeb a vybavení

Tabulka 15 - Technická a občanská vybavenost (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Technická vybavenost										
Veřejný vodovod	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Kanalizace	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
ČOV	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne
Plynofikace obce	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Vodojem	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano
Trafostanice	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Veřejná doprava–vlaková stanice	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne
Veřejná doprava-MHD	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano
Občanská vybavenost										
Obvodní oddělení policie ČR	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Detasované pracoviště policie	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Městská, obecní policie	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Prodejna potravin	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
Hospoda, restaurace	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
MŠ	Ano	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano
ZŠ	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Praktický lékař	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Dětský lékař	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Zubař	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Lékárna	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Veterinář	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Pošta	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano
Hasičská zbrojnice - dobrovolní hasiči	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Čerpací stanice	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Skladový areál	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
Místo sběru recykl. odpadu	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Składka komunálního odpadu	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Sběrný dvůr nebezpečných a objemných odpadů	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne
Bankomat	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
LDN	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Hospic	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Dům pro seniory	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Dům s pečovatelskou službou	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Objekt sociálního bydlení	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Parkoviště	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Brownfield	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne
Obecní úřad	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Infocentrum	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Herna	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
<i>Kultura</i>										
Veřejná knihovna	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1
Stálá kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Obce bez základní školy									
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Muzeum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Galerie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulturní objekt	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Sakrální stavba	2	1	0	1	1	0	0	1	1	3
Hřbitov	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1
Krematorium	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smuteční síň		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sportoviště	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Víceúčelová tělocvična, sokolovna, sportovní hala	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Jednoúčelové kryté sportovní zařízení	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Hřiště	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Dětské hřiště	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Koupaliště, bazény	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kryté bazény	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: RIS, 2010, 2016 (Technická vybavenost), CD, 2020 (Veřejná doprava), vlastní zpracování

K základním ukazatelům technické vybavenosti patří veřejný vodovod a kanalizace, ke kterým jsou připojeny obce totožně v poměru 8:2. Obce se také snaží o zavedení plynu, jen tři obce zaostávají. Čističku odpadních vod již postrádá šest sídel. Obce hojně využívají elektrické zařízení – transformátory a vodojemy pro shromažďování vody, v obou případech současně se v jedné obci nenacházejí. Dopravní obslužnost ve většině obcí zajišťuje primárně autobusová doprava (9:1). Samozřejmostí však není železniční doprava, vybudované vlakové zastávky mají čtyři obce.

Ve vybraných venkovských obcích jsou zřízeny mateřské školy v polovině z nich. Nakoupit potraviny v obchodě lze pouze ve dvou sídlech. Ovšem občerstvit se v hospodě, restauraci umožňuje sedm obcí. Lékařského ošetření kromě sídla Tlumačov (praktický lékař) se občanům v obcích nedostává. Taktéž za veterinářem a lékárnou musí obyvatelé dojíždět do sousedních obcí. Poštovních služeb je možné využít ve třech sídlech. Všechny obce mají k dispozici obecní úřad, místo sběru recyklovaného odpadu a hasičskou zbrojnici (dobrovolné hasiče), ale ani v jedné obci není obvodní oddělení či detašované pracoviště policie, městská obecní policie, informační centrum, LDN, hospic, dům pro seniory, dům s pečovatelskou službou či sociálním bydlením, herna, bankomat, parkoviště a skládka komunálního odpadu. V obci Ždírec a Tisová je možné odvézt do sběrného dvora nebezpečný a objemný odpad. Co se týká kulturních zařízení v obci, lze v devíti z nich využívat veřejnou knihovnu. Kulturní objekt schází pouze ve dvou sídlech, ale kino, muzeum, galerie se v sídlech neprovozuje. Sakrální stavby možno spatřit v sedmi obcích.

V polovině vybraných obcí je umístěný hřbitov, ale krematorium a smuteční síň v žádné. Sportoviště lze používat ve všech obcích, víceúčelové tělocvičny ve dvou, jednoúčelové kryté zařízení v jedné obci. Hrát si na dětském hřišti nebo hřišti je možné v devíti sídlech. Vykoupat se v koupališti umožňuje jen Tlumačov a v krytém bazénu nikdo. Pohonné hmoty možno načepovat jen v jedné obci, skladový areál se nachází ve dvou a brownfield ve třech z deseti sídel.

Indikátory občanské společnosti

Tabulka 16 - Škola nejbližší obci bez školy a spolky, občanská sdružení (obce bez ZŠ)

	Obce bez základní školy				
	CHL	MY	TL	VÝ	ŽD
Nejbližší obec se ZŠ	Kdyně	Pačejov	Mrákov	Kralovice	Blovice
Vzdál. v km	4,5	8	2	2,5	5
Spolky, občanská sdružení	SDH Hasiči Zahradkáři Myslivci Oddíl-volejbal, fotbal, ping pong	SDH Hasiči Český svaz včelařů Honební spolek Štírka Myslív Spolek pro zveleb. ducha a krajiny TJ Sokol Myslív	SDH Tlumačov Jestřáb-mysliv. sdružení Rybáři UCHO, z.s.- volnočasové aktivity TJ Start Tlumačov- fotbal BT Fošna Tlumačov- badminton	SDH Kralovice FK Trafo Hadačka	SDH Ždírec TJ ÚSLAVAN ČRS MO Ždírec- rybáři MS Ždírec- myslivci Český svaz žen Ždírecké ZOO
	LO	KL	TI	ŽÁ	DL
Nejbližší obec se ZŠ	Tachov	Rokycany	Staré Sedliště	Nezvěstice	Janovice n./Úhl.
Vzdál. v km	5	6	3	2	6
Spolky, občanská sdružení	SDH Hasiči Spolek rybářů TJ SOKOL Mysliv. sdruž. Truck Trial klub	SDH Hasiči Kynolog. klub HC DTJ Klabava Stolní tenis TJ Sokol Klabava Klub cyklistů Ochotnický divad. spolek	SDH Tisová ECCE Tisová TJ Sokol Jezdecký klub Myslivecké sdružení	SDH Žákava Fotbalový klub Žákava MS Úslava Český svaz včelařů	SDH hasičů Myslivecké sdružení Ohař TJ Sokol Dlažov

Zdroj: Obec Dlažov, Chodská Lhota, Klabava, Lom u Tachova, Myslív, Tisová, Tlumačov, Výrov, Žákava, Ždírec, 2020, vlastní zpracování.

Pro informativní účely byla zjišťována vzdálenost dostupné základní školy, kterou žáci mohou navštěvovat. Obce se zřízenou školou jsou vzdálené od 2 do 8 km.

K aktivním a nejvíce rozšířeným spolkům se řadí dobrovolní hasiči a sportovní kluby (10 obcí). K čínorodým spolkům náleží v osmi obcích myslivci, ve třech rybáři, ve dvou včelaři. Dalšími aktivitami, které v obcích občané navštěvují je třeba Český svaz žen, Spolek pro zvelebení ducha a krajiny a Ochotnický divadelní spolek.

Statistické šetření obcí se základní školou

Indikátor demografického rozvoje

Tabulka 17 - Stav obyvatel (obce se ZŠ)

Počet obyvatel	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Celkem	1288	1350	1420	1461	1577	1544	1581	1608	1643	1806
0-14 let	193	225	226	254	328	246	246	360	239	288
15-64 let	805	849	878	893	1034	978	974	1017	1112	1157
65 a více let	290	276	316	314	215	320	361	231	292	361
Průměrný věk	43,5	42,2	43,3	42,8	38,4	42,9	43,4	38,0	42,6	42,2

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Z uvedené tabulky vyplývá, že jen ve dvou sídlech dětská věková kategorie převyšuje seniorskou. V obci Přimda žijí obyvatelé s nejnižším průměrným věkem (38 let) a v obci Kasejovice s nejvyšším průměrným věkem tj. 43,5 let.

Tabulka 188 - Pohyb obyvatel (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Živě narození	9	14	14	12	21	17	20	20	13	18
Zemřelí	16	14	21	22	4	22	23	11	14	15
Přirozený přírůstek-celkem	-7	-	-7	-10	17	-5	-3	+9	-1	+3
Přistěhovalí	45	57	33	25	94	47	47	74	63	50
Vystěhovalí	42	42	23	22	27	36	37	59	50	41
Přírůstek stěhováním-celkem	+3	+15	+10	+3	+67	+11	+10	+15	+13	+9
Celkový přírůstek	-4	+15	+3	-7	+84	+6	+7	+24	+12	+12

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

V obcích se ZŠ došlo k úbytku osob (zemřelí) u šesti případů i přesto, že se do všech obcí přistěhovali noví obyvatelé. Velmi výrazný přírůstek byl zaznamenán v obci Všeruby.

Tabulka 19 - Dojíždějící a vyjíždějící (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Vyjíždějící do zaměstnání-celkem mimo obec (osob)/ v %	238	297	275	378	239	298	345	181	286	338
	18,5%	22%	19,4%	25,9%	15,2%	19,3%	21,8%	11,3%	17,4%	18,7%
Vyjíždějící-denně mimo obec	158	207	204	349	217	242	268	155	168	284
Dojíždějící-do zaměstnání	129	357	42	118	60	306	94	38	163	92
	10%	26,4%	3%	8,1%	3,8%	19,8%	5,9%	2,4%	10%	5,1%

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Poměr obyvatel vyjíždějící (resp. dojíždějící) do zaměstnání k celkovému počtu obyvatel obce je zaznamenáno v tabulce č. 20 v procentech. Ve třech případech je poměr vyjíždějících za prací nad hranicí 20 %, nejméně osob vyjíždí ze sídla Přimda (11,3 %). Nejvíce pracovních míst dojíždějícím nabízí obec Klenčí pod Čerchovem (poměr 26,4 %) a Mýto (poměr 19,8 %), nejméně 2,4 % obec Přimda.

Indikátor stavu životního prostředí

Tabulka 200 - Druhy pozemků (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou				
	KA	KČ	ST	NE	VŠ
Celková výměra	3439,53	1809,28	3570,70	643,82	2356,95
Zemědělská půda	2208,66	661,40	2134,38	480,38	1601,76
	64,2%	36,6%	59,8%	74,6%	68%
Nezemědělská půda	1230,87	1147,88	1436,32	163,44	755,19
	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Celková výměra	1780,47	2782,53	5063,49	7975,74	988,17
Zemědělská půda/ v %	740,79	1719,39	2118,44	950,87	607,84
	41,6%	61,8%	41,8%	11,9%	61,5%
Nezemědělská půda	1039,68	1063,14	2945,05	7024,86	380,33

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

Půda zemědělská převládá v šesti obcích nad nezemědělskou. Zemědělská půda zabírá od cca 12 % do 75 % z celkové výměry obce.

Indikátory ekonomické situace v obci

Tabulka 211 - Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti (obce se ZŠ)

Registr. podniky/	Obce se základní školou
-------------------	-------------------------

podniky se zjištěnou aktivitou	KA	KČ	ST	NE	VŠ
Celkem	291/134	290/123	293/150	320/168	351/188
Zemědělství, lesnictví, rybářství	39/28	24/11	57/37	16/9	30/23
Průmysl	41/22	45/25	46/26	46/31	43/27
Stavebnictví	47/21	26/9	31/22	35/18	44/24
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	54/16	48/14	59/21	73/31	92/42
Doprava a skladování	8/3	8/2	5/1	10/6	13/6
Ubytování, stravování a pohostinství	27/8	31/10	12/2	17/10	15/8
Informační a komunikační služby	3/3	4/2	2/2	3/2	8/6
Peněž. a pojišťovnictví	1/-	2/2	2/2	-/-	2/2
Činnosti v oblasti nemovitostí	3/1	14/1	11/3	8/2	7/3
Profesní, vědecké a technické činnosti	19/9	29/18	15/9	42/22	31/21
Administrativa a podpůrné činnosti	2/2	1/1	6/4	5/3	7/1
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	7/3	2/2	9/4	2/2	3/2
Vzdělávání	3/2	5/4	3/2	7/4	1/1
Zdravotní a sociální péče	5/5	5/5	2/1	4/3	3/3
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	5/2	2/2	6/4	3/1	9/4
Ostatní činnost	23/7	33/12	22/10	40/22	31/13
nezařazeno	-/-	-/-	-/-	-/-	-/-
	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Celkem	388/193	361/137	441/192	746/286	305/112
Zemědělství, lesnictví, rybářství	14/12	38/21	65/34	66/25	29/10
Průmysl	67/40	36/16	47/23	44/28	33/15
Stavebnictví	63/30	64/15	21/10	28/11	54/25
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	93/37	67/24	134/55	143/55	58/12
Doprava a skladování	12/6	12/5	12/6	28/12	10/5
Ubytování, stravování a pohostinství	25/9	30/13	42/18	178/78	21/7
Informační a komunikační služby	3/2	10/6	2/2	6/3	2/1
Peněžnictví a pojišťovnictví	-/-	2/2	1/-	1/1	-/-
Činnosti v oblasti nemovitostí	10/3	16/2	10/-	74/3	24/2
Profesní, vědecké a technické činnosti	27/16	24/8	13/7	28/14	20/12
Administrativa a podpůrné činnosti	1/1	5/1	7/5	20/12	-/-
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	2/1	3/2	3/1	3/1	3/1
Vzdělávání	3/2	5/2	5/5	7/5	4/2
Zdravotní a sociální péče	3/3	3/3	2/2	3/3	1/1
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	16/9	8/3	8/4	25/11	6/2
Ostatní činnost	39/19	30/13	39/16	61/17	32/15

Zdroj: ČSÚ, 2019e, vlastní zpracování

K nejčastějším podnikatelským činnostem v obcích patří velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, průmysl, zemědělství, lesnictví, rybářství, stavebnictví a také ubytování, stravování a pohostinství atd. Zjištěné aktivity jsou řazeny od největšího počtu aktivních ekonomických subjektů v obci.

Tabulka 222 - Ekonomická aktivita obyvatelstva (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Ekonomicky aktivní celkem	574	604	587	726	650	727	800	612	892	827
z toho zaměstnaní celkem	539	557	544	684	595	682	710	523	815	762
z toho nezaměstnaní celkem	35	47	43	42	55	45	90	89	77	65
	6%	7,8%	7,3%	5,8%	8,5%	6,2%	11,3%	14,5%	8,6%	7,9%

Zdroj: ČSÚ-SLDB, 2011, vlastní zpracování

Nezaměstnaní k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu činní v obcích mezi 5,8 % a 14,5 %. V sídle Přimda bylo nejvíce nezaměstnaných (14,5 %) a dále v Poběžovicích (11,3 %), v pěti sídlech tvořili nezaměstnaní 7,3 % až 8,6 % a okolo 6 % ve třech obcích.

Tabulka 233 - Ekonomicky aktivní dle odvětví (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Ekonomicky aktivní celkem	574	604	587	726	650	727	800	612	892	827
zemědělství, lesnictví, rybářství	68	34	48	30	30	16	54	61	36	23
průmysl	226	184	216	176	158	250	215	130	52	390
stavebnictví	28	36	45	62	54	41	38	9	14	48
obchod, opravy motorových vozidel	35	50	36	71	66	56	56	50	93	39
doprava a skladování	33	23	26	52	46	35	58	39	45	37
veřej. správa, obrana, soc. zabez.	30	32	22	47	17	37	42	27	68	14
vzdělávání	18	41	32	40	24	33	53	26	32	24
zdrav. a soc. péče	19	30	17	40	26	23	26	6	25	23

Zdroj: ČSÚ-SLDB, 2011, vlastní zpracování

Průmyslové odvětví nabízí nejvíce pracovních příležitostí, poté obchod, opravy motorových vozidel, doprava a skladování či zemědělské subjekty.

Kvalita bydlení

Tabulka 244 - Dokončené byty v rodinných a byt. domech během pěti let (obce se ZŠ)

BYTY celkem	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
2015	1	1	1	5	11	1	2	1	17	2
2016	-	2	5	1	13	3	1	2	8	3
2017	3	2	6	1	18	3	3	1	8	5
2018	-	4	3	1	9	3	-	3	13	5
2019	1	-	4	1	20	3	4	10	9	9

Zdroj: ČSÚ, 2015-2019, vlastní zpracování

V průběhu pěti let v každé obci proběhlo dokončení bytů. V obci Všeruby bylo vystaveno 71 bytů a v Železné Rudě 55 bytů, ve zbylých sídlech se dokončilo od 5 do 24 bytů.

Indikátory lidského kapitálu

Tabulka 255 - *Vzdělanostní struktura (obce se ZŠ)*

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
<i>Obyv. 15 let a starší celkem</i>	1093	1074	1129	1260	997	1311	1392	1219	1584	1504
Bez vzdělání, základ. vč. neukončeného	243	182	241	198	221	220	300	348	223	500
Vyučení, střední odborné bez maturity	437	374	462	448	415	544	594	329	473	594
Úplné střední s maturitou	273	298	282	408	215	354	325	230	474	280
Vyšší odborné a nástavbové	23	45	30	41	23	40	40	26	60	24
Vysokoškolské vzdělání/ v %	64	120	66	128	69	87	85	68	134	32
	5,9%	11,2%	5,8%	10,2%	6,9%	6,6%	6,1%	5,6%	8,5%	2,1%
Nezjištěné	47	55	46	32	49	66	43	205	214	68

Zdroj: ČSÚ-SLDB, 2011, vlastní zpracování

Ve všech obcích převažují občané se vzděláním vyučení, střední odborné bez maturity. V položce vysokoškolské vzdělání je kromě počtu osob také výpočet v %, který vykazuje podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu populace ve věku 15 a více let. Podíl obyvatel s terciárním vzděláním se v současné době zvyšuje. Ukazatel byl měřen v roce 2011, proto lze vyvodit, že v roce 2019 bylo procento vyšší. Z vybraného vzorku vykazuje obec Klenčí pod Čerchovem 11,2 % podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, naopak s nejnižším podílem 2,1 % je vykázán v Heřmanově Huti.

Indikátory poskytovaných služeb a vybavení

Tabulka 266 - *Technická a občanská vybavenost (obce se ZŠ)*

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Technická vybavenost										
Veřejný vodovod	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Kanalizace	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
ČOV	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Plynofikace obce	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Vodojem	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Trafostanice	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano
Veřejná doprava – vlaková stanice	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano
Veřejná doprava - MHD	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Občanská vybavenost										
Obvodní odd.policie ČR	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
Detasované pracoviště policie	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ne
Městská, obec. policie	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
Prodejna potravin	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Hořpoda, restaurace	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
MŠ	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
ZŠ	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Praktický lékař	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Dětský lékař	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano
Zubař	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Lékárna	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
Veterinář	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
Pošta	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Hasič. zbrojnice-dobrovolní hasiči	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Čerpací stanice	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne
Skladový areál	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano
Místo sběru recykl. odpadu	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Skládka kom. odpadů	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Sběrný dvůr nebezpečných a objemných odpadů	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne	Ano	Ne
Bankomat	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
LDN	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Hospic	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Dům pro seniory	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Dům s pečovatelskou službou	Ano	Ano	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Objekt sociál. bydlení	Ano	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Parkoviště	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
Brownfield	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne
Obecní úřad	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Infocentrum	Ano	Ano	Ano	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
Herna	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
Kultura										
Veřejná knihovna	5	1	1	1	1	1	1	3	2	1
Stálá kina	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Muzeum	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Galerie	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Kulturní objekt	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Sakrální stavba	5	1	1	1	2	2	1	5	2	2

	Obce se základní školou									
	KA	KČ	ST	NE	VŠ	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
Hřbitov	3	1	1	1	1	2	1	1	2	1
Krematorium	0	0	0	0	0	0		0	0	0
Smuteční síň	0	1	0	0	0	0		0	0	0
Sportoviště	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Víceúčelová tělocvična, sokolovna, sportovní hala	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jednoúčelové kryté sportovní zařízení	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hřiště	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Dětské hřiště	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Koupaliště, bazény	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0
Kryté bazény	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0

Zdroj: RIS, 2010, 2016 (Technická vybavenost), CD, 2020 (Veřejná doprava), vlastní zpracování

Základní technická vybavení jako je veřejný vodovod, kanalizace, plynofikace či čistička odpadních vod využívají všechny obce. Kromě dvou obcí se elektrické zařízení – transformátory nachází ve zbylých osmi sídlech. Vodojem pro shromažďování vody se nenachází pouze v jedné obci. Dopravní obslužnost ve všech obcích zajišťuje prvotně autobusová doprava. V pozadí nezůstává ani železniční doprava, jen ve třech obcích chybí vlaková zastávka.

Mateřská i základní škola je samozřejmostí ve všech obcích. Nakoupit potraviny v obchodě nelze pouze ve dvou sídlech. Hospoda či restaurace i pošta nechybí v žádné obci. Praktický lékař ordinuje v deseti sídlech, péči dětského lékaře neumožňují čtyři obce a zubaře dvě obce. Lékárna je otevřená v pěti obcích. Jedna obec nabízí veterinářské ošetření. Všechny obce mají k dispozici obecní úřad, místo sběru recyklovaného odpadu a hasičskou zbrojnicu (dobrovolné hasiče), ale ani v jedné obci není LDN, hospic, dům pro seniory a skládka komunálního odpadu. V šesti obcích je možné uložit nebezpečný a objemný odpad do sběrného dvora. Ochranu bezpečnosti a udržování pořádku zabezpečuje obvodní oddělení či detašované pracoviště policie jen ve dvou obcích, městská obecní policie v jedné obci. Informační centra poskytují v oblasti cestovního ruchu či kultury služby v šesti sídlech. Zřízené sociální bydlení i parkoviště má jedna obec a dům s pečovatelskou službou tři obce. Provozování herny a bankomatu umožňují ve čtyřech obcích. Veškeré obce z výzkumného vzorku obstarávají chod veřejné knihovny a také kulturního objektu, taktéž umožňují shlédnout sakrální stavby. Muzea schází v sedmi sídlech, kina a galerie se v osmi obcích neprovozují. Ve všech vybraných obcích je umístěn hřbitov, ale smuteční síň jen v jedné. Sportoviště, dětské hřiště a hřiště lze

používat ve všech obcích, víceúčelové tělocvičny rovněž, jednoúčelové kryté zařízení v jedné obci. Vykoupat se v koupališti umožňují tři obce a v krytém bazénu pouze dvě. Pohonné hmoty možno načepovat v sedmi obcích, skladový areál postrádají ve dvou a brownfield v pěti z deseti sídel.

Indikátory občanské společnosti

Tabulka 277 - Spolky, občanská sdružení (obce se ZŠ)

	Obce se základní školou				
	KA	KČ	ST	NE	VŠ
Spolky, občanské sdružení	SDH Hasiči TJ Kasejovice Český svaz chovatelů ČSZ, Český rybářský svaz Myslivci ZO Českého svazu včelařů Country kapela, divadlo	Hasiči TJ Spartak Klenčí Haltravan- pěvecký sbor Leteckomodelář. klub Zahrádkáři Klenčátka Fotokroužek	SDH Hasiči Český svaz chovatelů Myslivecký sdružení MO SZP ŠUMAVA Včelařský spolek SK Strážov TJ SOKOL Turisté	TJ Sokol Nezvěstice SDH Nezvěstice Český svaz chovatelů Spolek zdravotně postižených Nezvěstice	SDH Všeruby ProVšeruby SK Všeruby Všerubský Hrouzek Racek Všeruby Myslivecký sdružení
	MÝ	PO	PŘ	ŽR	HH
spolky, občanská sdružení	SDH Hasiči Divadelní spolek J. K. Tyla TJ SLAVOJ Mýto WEB SOKOL Mýto SK Tenis Mýto	SDH Hasiči Divadelní soubor Český rybářský svaz	SDH Hasiči TJ Tatraň Přimda Myslivecký spolek Přimda občanům ZO ČSOP Sylva Lunae ZO Českého svazu včelařů	SDH Hasiči Divadelní spolek Myslivecký spolek TJ TATRAŇ Železná Ruda	SDH Hasiči Svaz tělesně postižených TJ SHH-oddíl stoln. tenisu, kopané, metané, šachový oddíl TJ Jezdecký oddíl Rodinné centrum z.s.

Zdroj: Město Kasejovice, Mýto, Poběžovice, Přimda, Strážov, Obec Heřmanova Huť, Klenčí pod Čerchovem, Nezvěstice, Všeruby, Železná Ruda, 2020, vlastní zpracování.

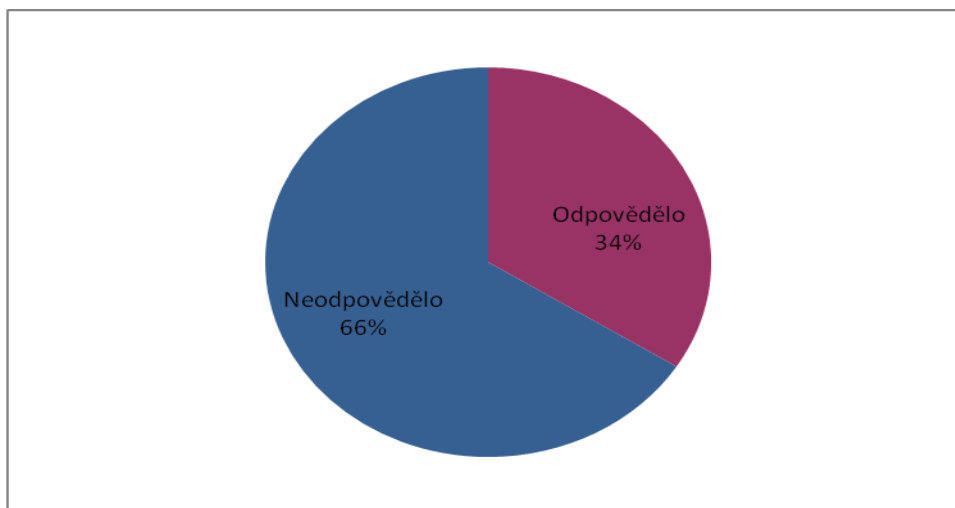
K činným a nejvíce častým spolkům ve všech obcích se řadí dobrovolní hasiči a sportovní kluby. K aktivním spolkům patří v pěti obcích myslivecký spolek, ve třech svaz chovatelů, včelařů či svaz zdravotně a tělesně postižených, ve dvou svaz zahrádkářů a rybářů. Rozšířenými aktivitami v obcích jsou divadelní soubory (3 obce), pěvecký sbor (1 obce) nebo country kapela (1 obce). K dalším činnostem, které navštěvují obyvatelé, patří například Leteckomodelářský klub, Fotokroužek, Český svaz ochránců přírody atd.

4.2.2 Výsledky z dotazníkového šetření

Výsledky dotazníkového šetření obcí bez základní školy

Otázka č. 1: Název obce

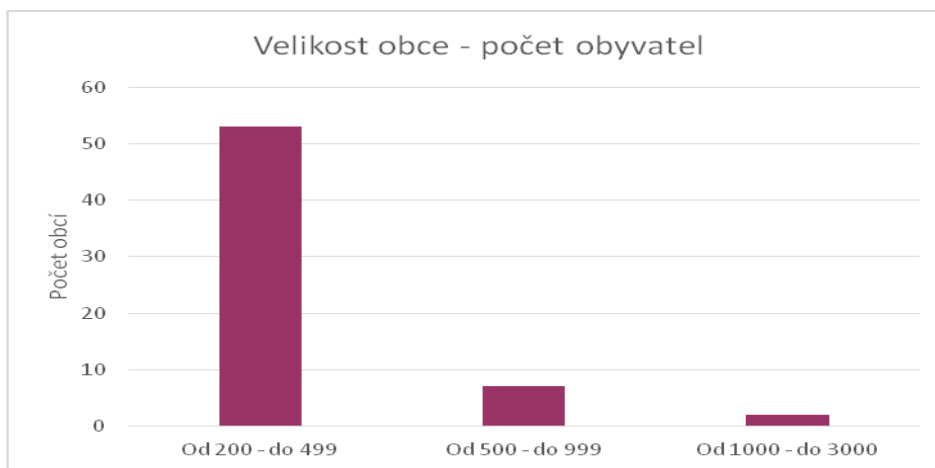
Graf 3- Počet vyplněných dotazníků (obce bez ZŠ)

Bylo osloveno celkem 185 obcí, zapojilo se 62 obcí.

Otázka č. 2: Velikost obce

Graf 4 - Velikost obce – počet obyvatel (obce bez ZŠ)

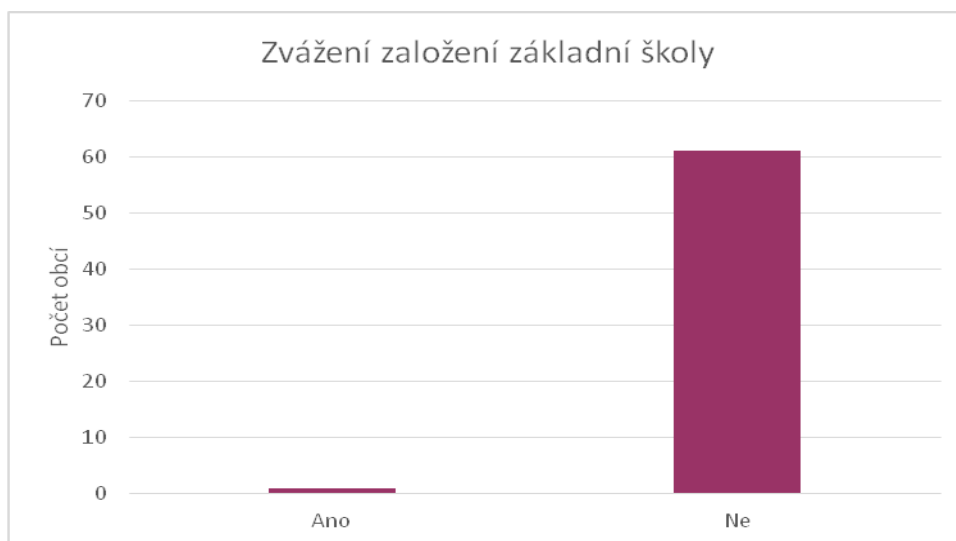

Zdroj: vlastní zpracování

Dotazníku se zúčastnilo 53 obcí s počtem obyvatel od 200 do 499, sedm obcí s počtem obyvatel od 500 do 999 a dvě obce s počtem obyvatel od 1 000 do 3 000.

Otázka č. 3: Zvažovala či zvažuje v současné době Vaše obec založit základní školu?

Graf 5 - Zvážení založení základní školy

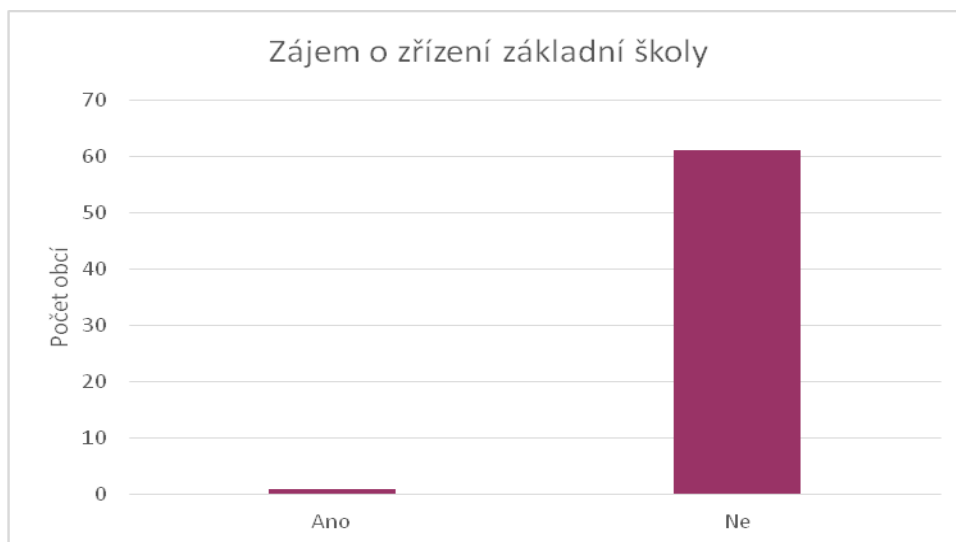

Zdroj: vlastní zpracování

Pouze jedna obec uvažuje o založení základní školy.

Otázka č. 4: Byl zaznamenán ze strany obyvatel zájem o zřízení školy?

Graf 6 – Zájem o zřízení školy

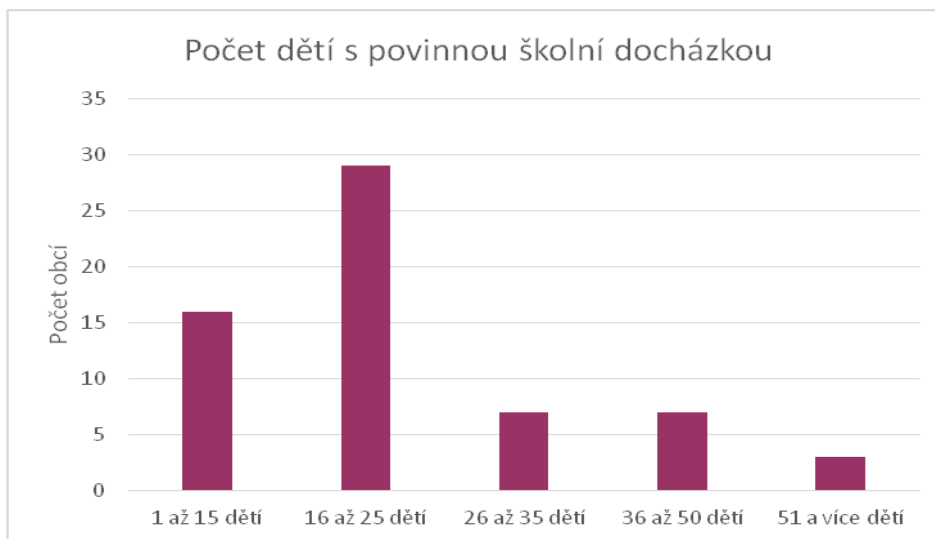

Zdroj: vlastní zpracování

Obec, která zvažuje zřízení základní školy, zvažuje toto zřízení právě na základě zájmu obyvatel (pouze jedna obec).

Otázka č. 5: Kolik dětí máte v obci školou povinné?

Graf 7 – Počet dětí s povinnou školní docházkou

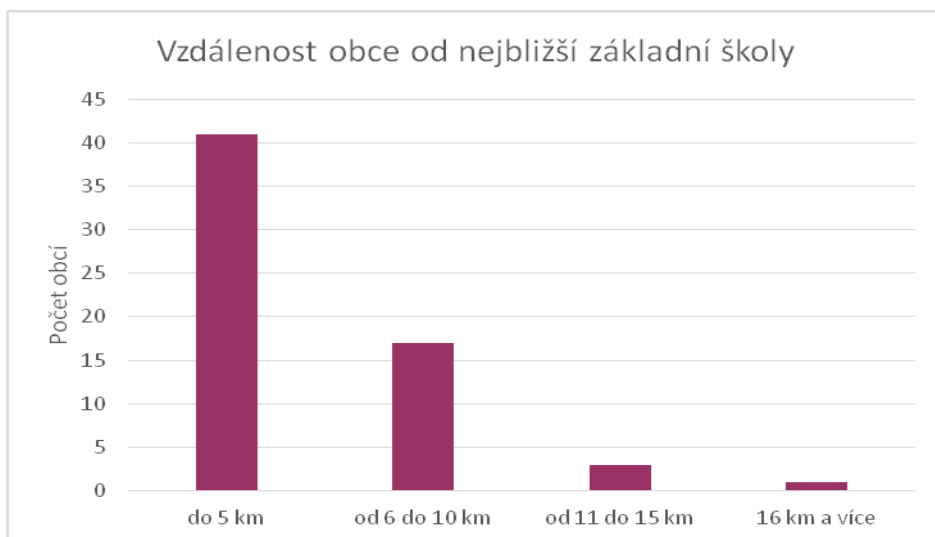

Zdroj: vlastní zpracování

Počet školou povinných dětí je přímo úměrný velikosti obce. Čím větší obec, tím větší počet dětí s povinnou školní docházkou.

Otázka č. 6: Jak je vzdálena nejbližší škola, kterou navštěvují děti z Vaší obce?

Graf 8 – Vzdálenost obce od nejbližší základní školy

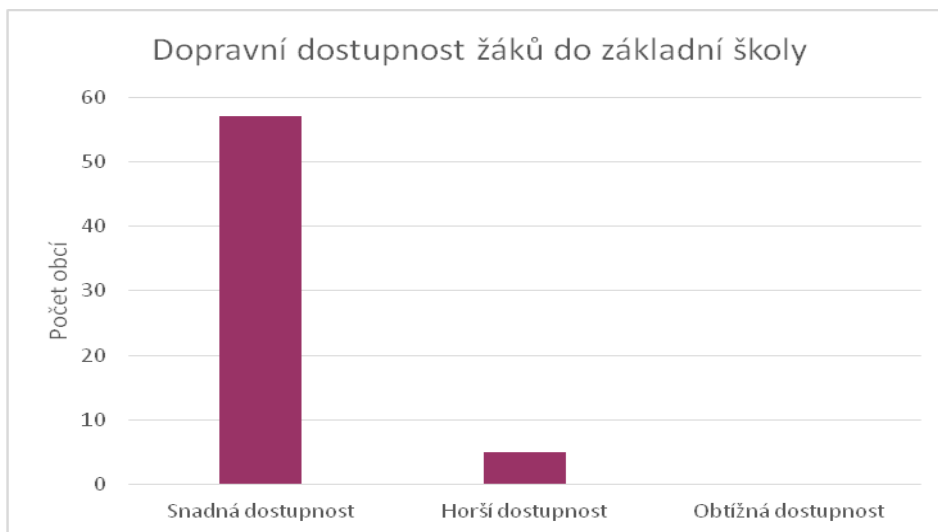

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 41 škol má dojezdovou vzdálenost do obce se ZŠ do 5 km, 17 obcí od 6 do 10 km, tři obce od 11 do 15 km a pouze jedna obec má vzdálenost větší než 16 km.

Otázka č. 7: Jak snadná je dopravní dostupnost žáků do základní školy?

Graf 9 – Dopravní dostupnost žáků do základní školy

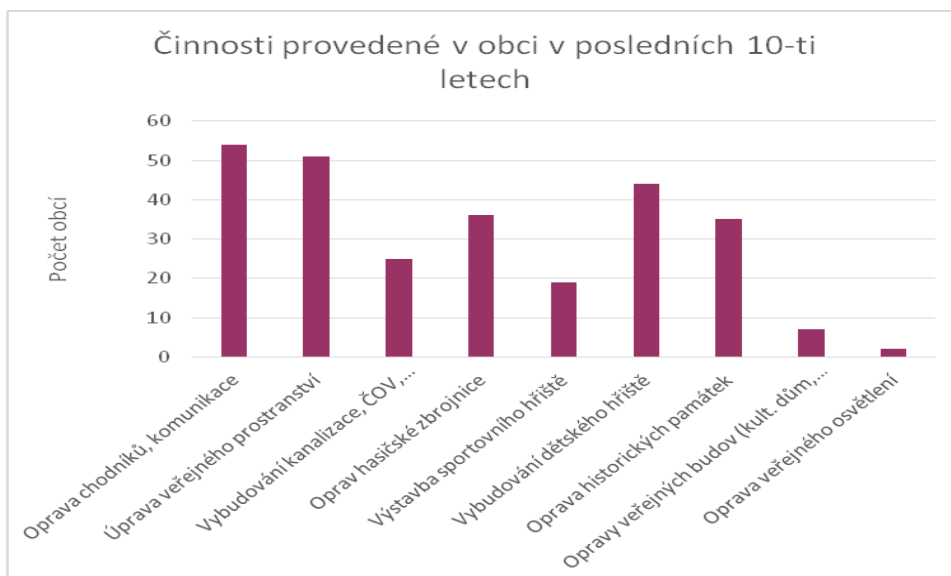

Zdroj: vlastní zpracování

Starostové v 57 obcích konstatují, že dopravní dostupnost žáků do základní školy je snadná, pět obcí uvedlo, že dopravní obslužnost je horší a ani jedna obec nepovažuje dopravní dostupnost za obtížnou.

Otázka č. 8. Jaké činnosti ve Vaší obci byly v poslední době (10-ti let) provedeny?

Graf 10 – Činnosti provedené v obci v posledních 10-ti letech (obce bez ZŠ)

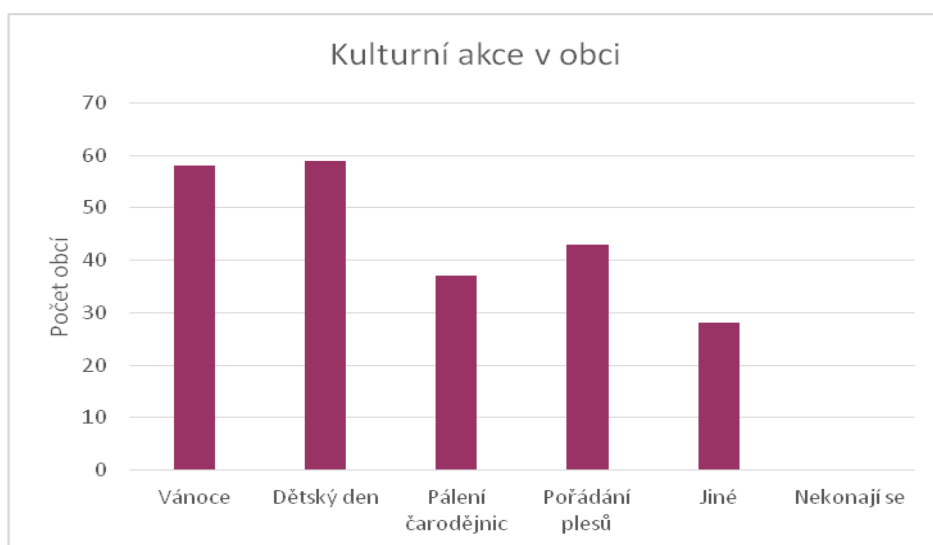

Zdroj: vlastní zpracování

Obce v posledních deseti letech investovali finanční prostředky hlavně do oprav chodníků, komunikací, úpravy veřejného prostranství či vybudování dětského hřiště. Dále opravy hasičské zbrojnice a historických památek či vybudování kanalizace, ČOV a vodovodu. Většina akcí byla spolufinancována z fondů Evropské unie.

Otázka č. 9: Jaké se konají kulturní akce ve Vaší obci?

Graf 11 – Kulturní akce v obci (bez ZŠ)

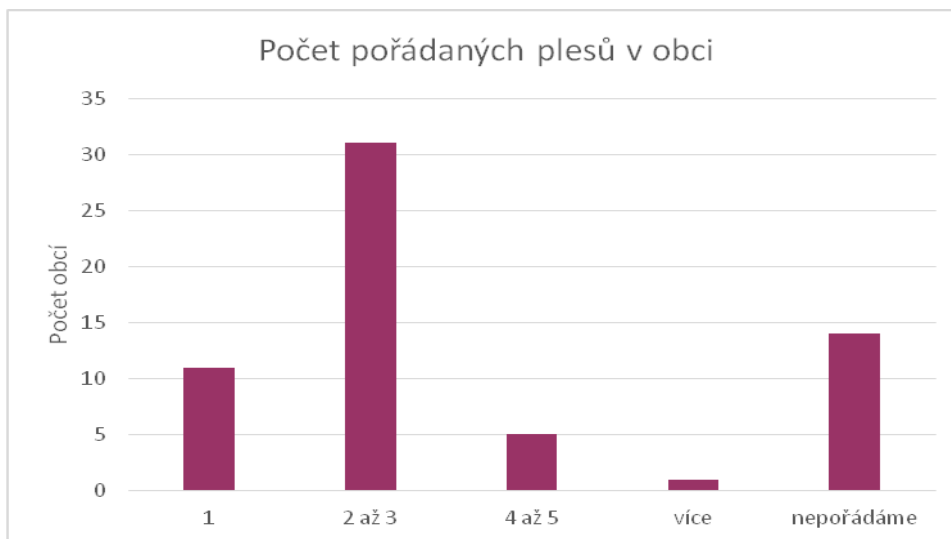

Zdroj: vlastní zpracování

Kulturní akce v obci jsou spojené především s Vánocemi, dnem dětí a pálením čarodějnic. Dále jednotlivé spolky a kluby v obci pořádají své plesy.

Otázka č. 10: Kolik plesů ve Vaší obci pořádáte?

Graf 12 – Počet pořádaných plesů v obci (bez ZŠ)

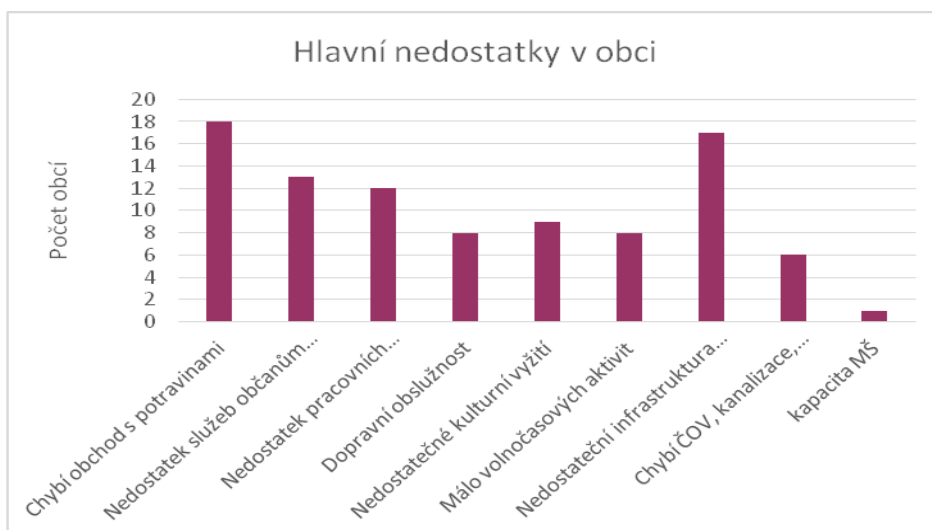

Zdroj: vlastní zpracování

Počet plesů je dán velikostí obce a počtem spolků v jednotlivých obcích. Nejčastěji se v obcích pořádají dva až tři plesy (31 obcí). 14 obcí plesy vůbec nepořádá.

Otázka č. 11: Co pokládáte za hlavní nedostatek ve Vaší obci?

Graf 13 – Hlavní nedostatky v obci (bez ZŠ)

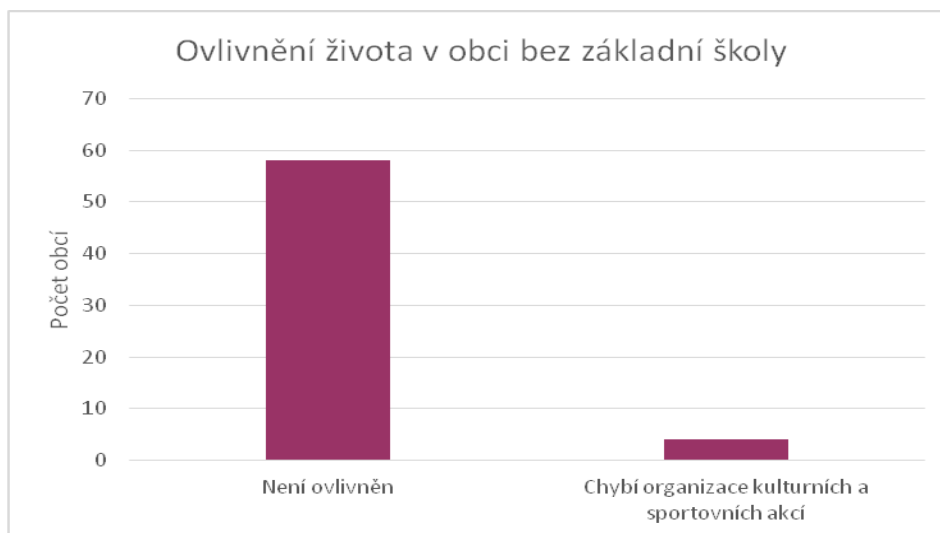

Zdroj: vlastní zpracování

Jako hlavní nedostatky vidí obce absenci obchodu s potravinami, nedostatečnou infrastrukturu, nedostatek služeb či nedostatek pracovních příležitostí. Všechny nedostatky souvisí s velikostí obce a možností či rentabilností financí.

Otázka č. 12: Jak je ovlivněn život v obci bez základní školy?

Graf 14 – Ovlivnění života v obci bez základní školy

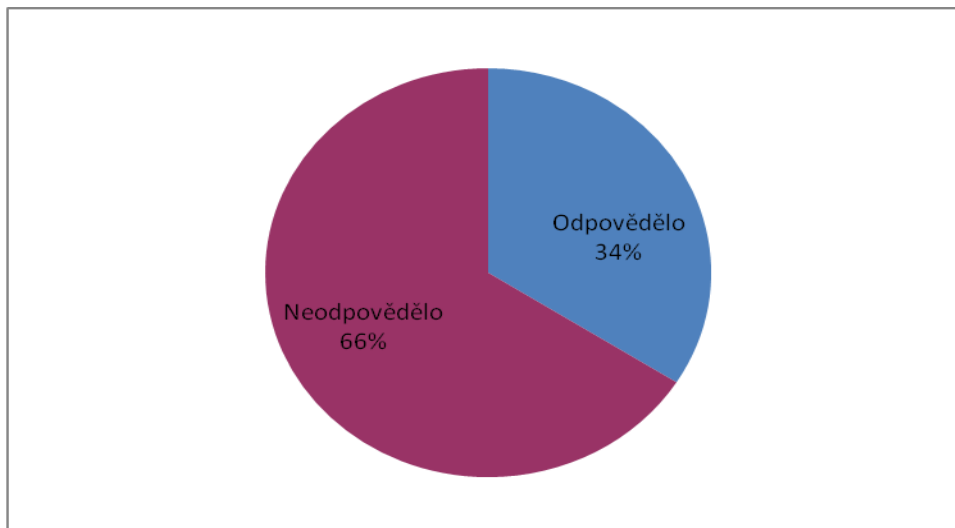
Zdroj: vlastní zpracování

V 58 obcích si myslí, že život v obci není bez základní školy ovlivněn. Čtyřem obcím naopak chybí kulturní a sportovní akce, na kterých se v menších obcích především podílí základní škola.

Výsledky dotazníkového šetření obcí se ZŠ

Otázka č. 1: Název obce

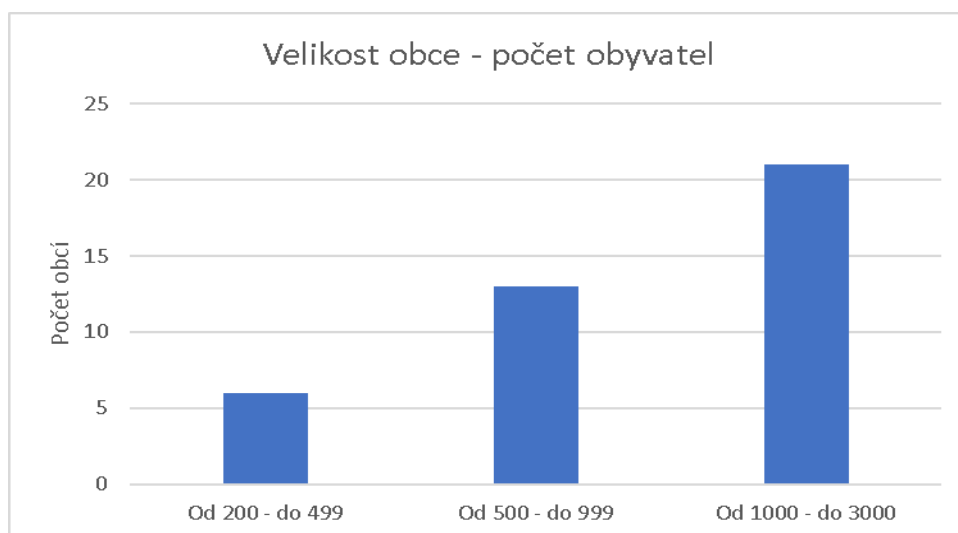
Graf 15 – Počet vyplněných dotazníků (obce se ZŠ)

Bylo osloveno celkem 124 obcí, zapojilo se 40 obcí.

Otázka č. 2: Velikost obce

Graf 16 – Velikost obce (se ZŠ) – počet obyvatel

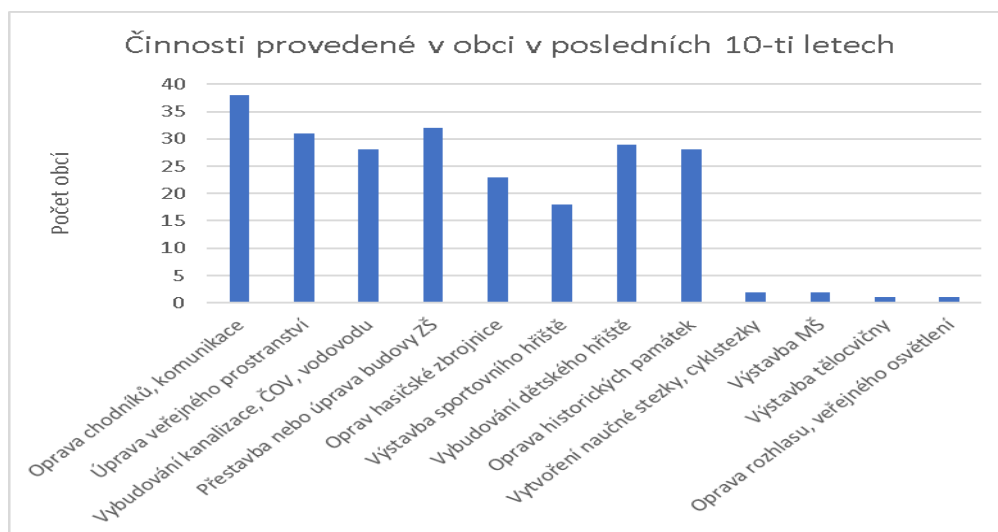

Zdroj: vlastní zpracování

Dotazníku se zúčastnilo šest obcí s počtem obyvatel od 200 do 499, 13 obcí s počtem obyvatel od 500 do 999 a 21 obcí s počtem obyvatel od 1 000 do 3 000.

Otázka č. 3: Jaké činnosti ve Vaší obci byly v poslední době (10-ti let) provedeny?

Graf 17 – Činnosti provedené v obci v posledních 10-ti letech (obce se ZŠ)

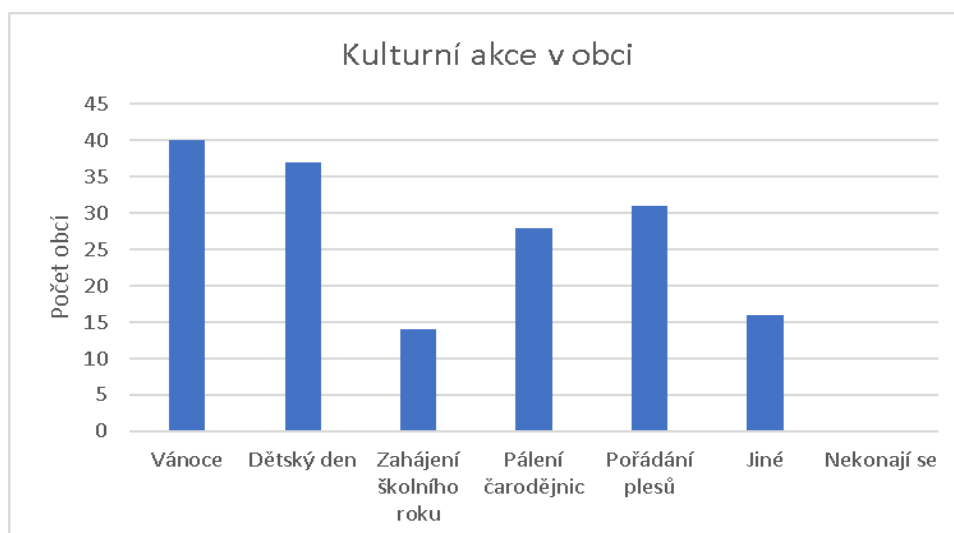

Zdroj: vlastní zpracování

Obce v posledních deseti letech investovali finanční prostředky hlavně do oprav chodníků, komunikací, úpravy veřejného prostranství, přestavby nebo úpravy budovy ZŠ, vybudování dětského hřiště či opravy historických památek. Dále opravy hasičské zbrojnice a vybudování kanalizace, ČOV a vodovodu. Většina akcí byla spolufinancována z fondů Evropské unie.

Otázka č. 4: Jak se konají kulturní akce ve Vaší obci?

Graf 18 – Kulturní akce v obci (se ZŠ)

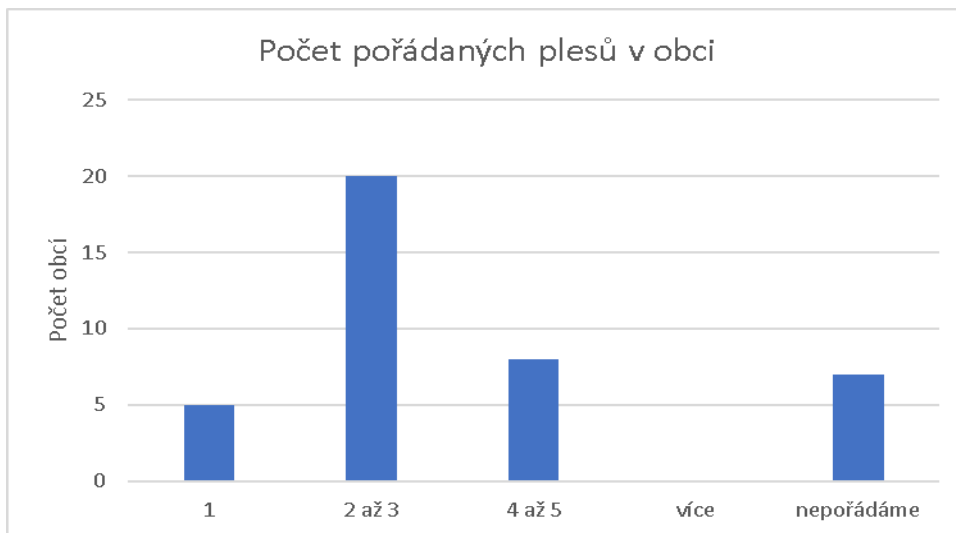

Zdroj: vlastní zpracování

Kulturní akce v obci jsou spojené především s Vánocemi, dnem dětí, plesy jednotlivých spolků a klubů a pálením čarodějnic.

Otázka č. 5: Kolik plesů ve Vaší obci pořádáte?

Graf 19 – Počet pořádaných plesů v obci (se ZŠ)

Zdroj: vlastní zpracování

Počet plesů je dán velikostí obce a počtem spolků v jednotlivých obcích. Nejčastěji se v obcích pořádají dva až tři plesy (20 obcí). Více jak pět plesů nepořádá žádná obec a v sedmi obcích se plesy vůbec nepořádají.

Otázka č. 6: Podílí se základní škola na veřejném životě ve Vaší obci a případně jakou formou?

Graf 20 – Podíl ZŠ na veřejném životě v obci

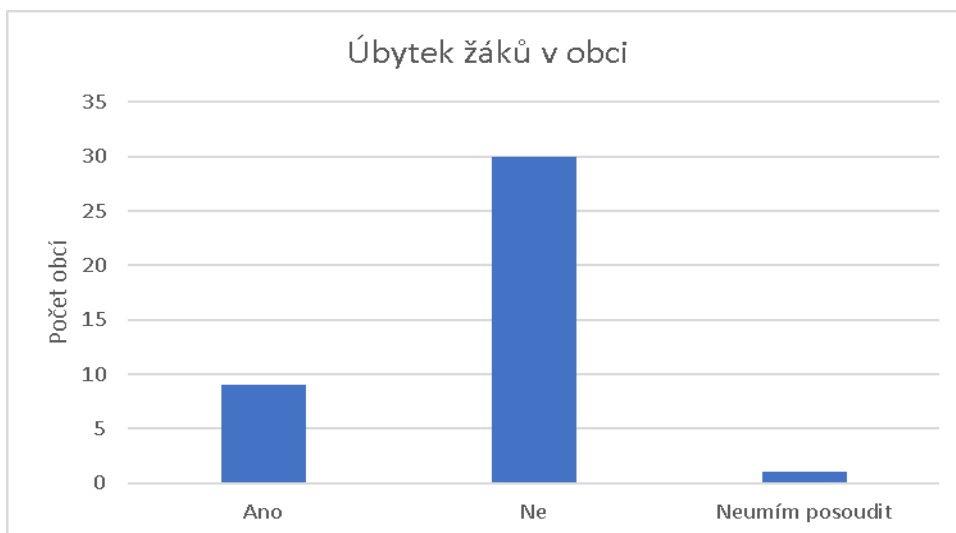

Zdroj: vlastní zpracování

Základní škola hraje v kulturním životě obcí významnou roli, což potvrdilo přes 32 obcí. Na společenských aktivitách se škola podílí ve 13 obcích a pouze dvě obce uvedly, že se škola nepodílí na veřejném životě obce.

Otázka č. 7: Dochází k úbytku žáků ve škole v obci?

Graf 21 – Úbytek žáků v obci

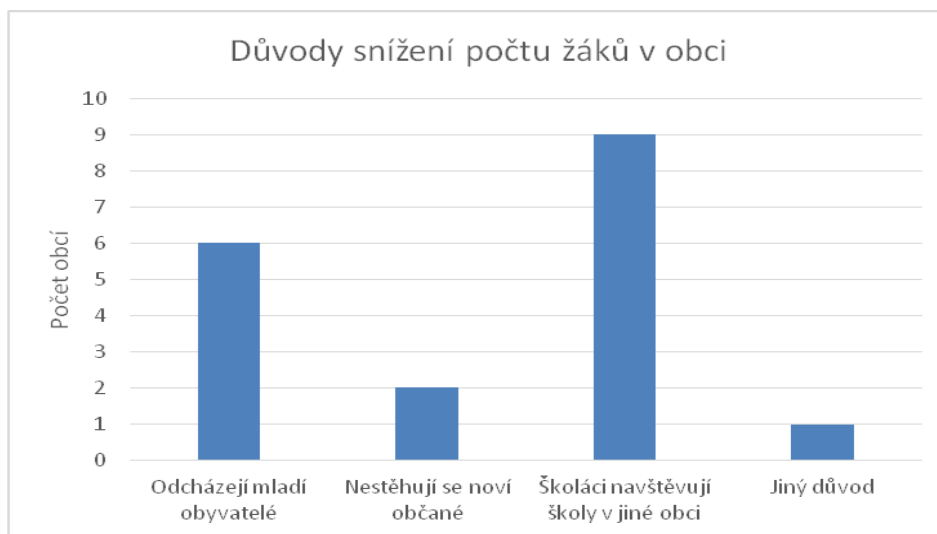

Zdroj: vlastní zpracování

Starostové 30 obcí uvedlo, že k úbytku žáků ve škole v obci nedochází, v devíti obcích ano a jedna obec nedokázala úbytek žáků posoudit.

Otázka č. 8: Jaké jsou důvody snížení počtu žáků?

Graf 22 – Důvody snížení počtu žáků v obci

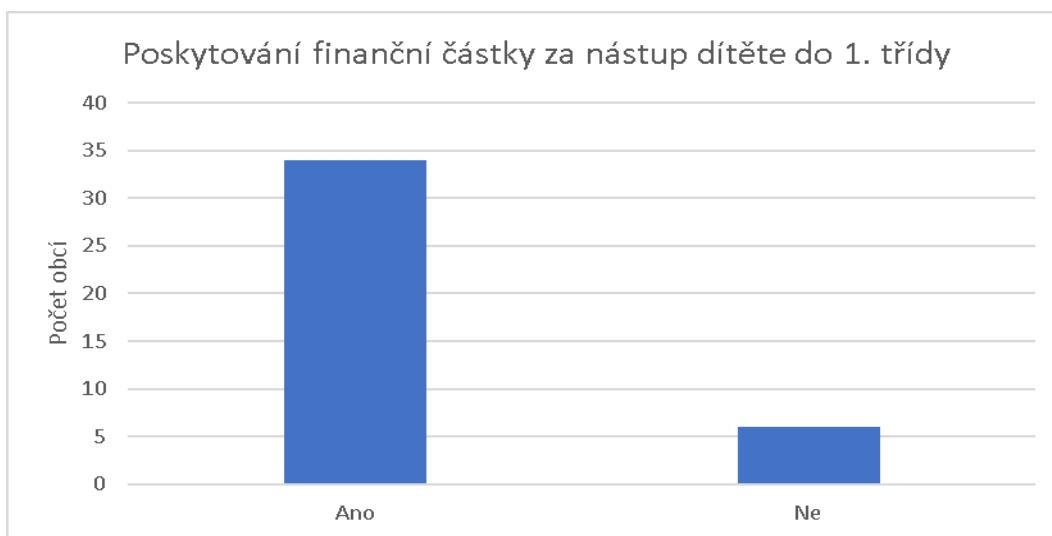

Zdroj: vlastní zpracování

K úbytku žáků v obci dochází především z důvodu toho, že žáci navštěvují školu v jiné obci (rodiče v této obci pracují, školy ve větších obcích nabízejí větší možnosti realizace pro žáky, ...), z menších obcí se stěhují mladí lidé a noví občané nepřicházejí.

Otázka č. 9: Poskytuje Vaše obec finanční částku za nástup dítěte do 1. třídy základní školy?

Graf 23 – Poskytování finanční částky za nástup dítěte do 1. třídy

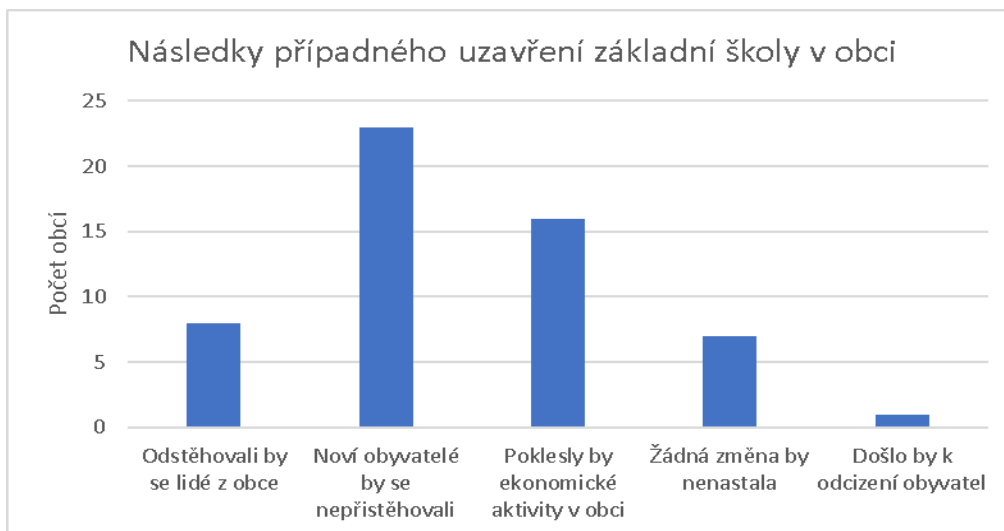

Zdroj: vlastní zpracování

Většina obcí, aby udržela děti v základní škole v obci poskytuje finanční částku při nástupu dítěte do základní školy. Celkem tuto skutečnost uvedlo 34 obcí.

Otázka č. 10: Co by znamenalo pro Vaši obec uzavření základní školy? Vyjádřete svůj názor.

Graf 24 – Následky případného uzavření ZŠ v obci

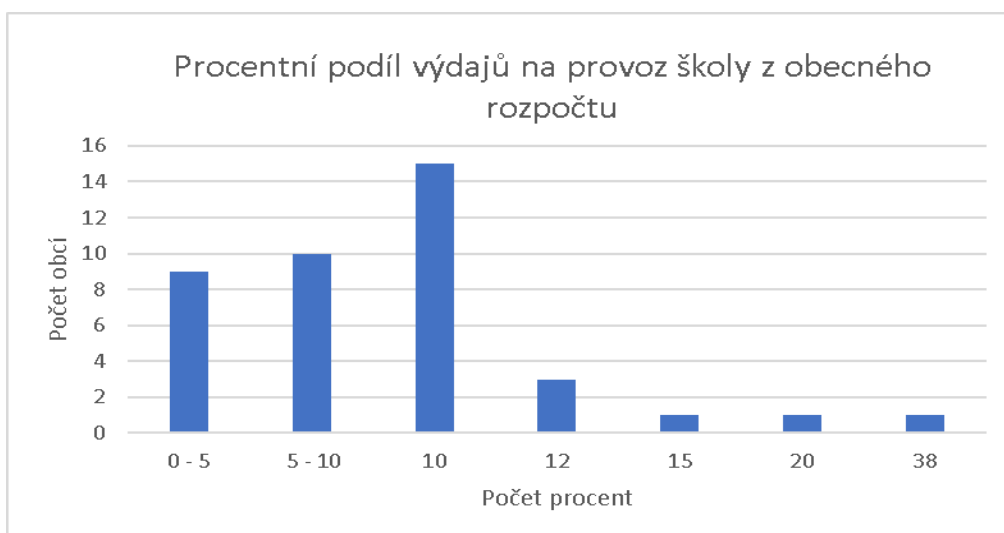

Zdroj: vlastní zpracování

Většina obcí si uvědomuje skutečnost, kterou by způsobil konec základní školy v obci. Mohli by se odstěhovat lidé z obce (uvedlo 8 obcí), noví obyvatelé by nepřišli (23 obcí), poklesly by ekonomické aktivity obce (16 obcí). Naopak 7 obcí se domnívá, že by nedošlo k žádné změně.

Otázka č. 11: Vyjádřete přibližné procentní podíl výdajů na provoz školy z obecného rozpočtu?

Graf 25 – Procentní podíl výdajů na provoz školy z obecného rozpočtu

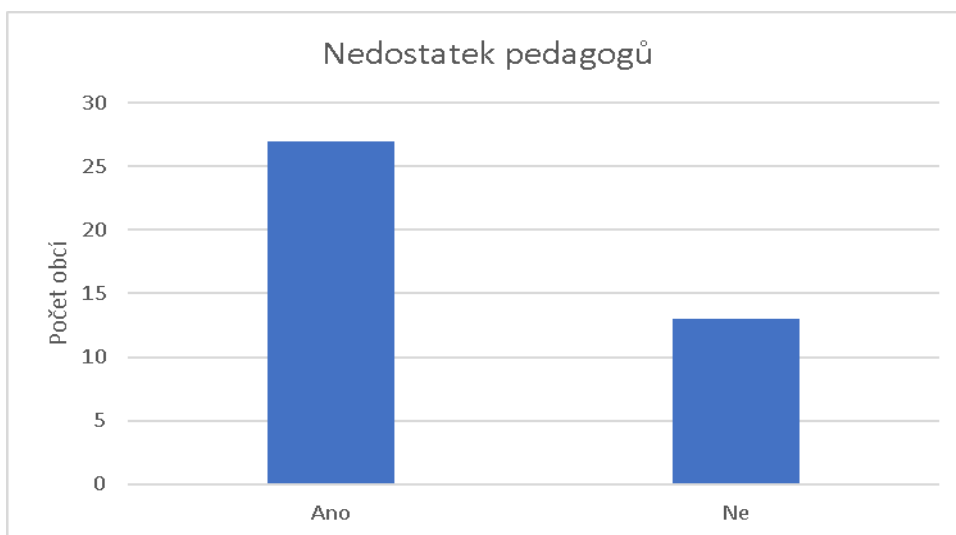

Zdroj: vlastní zpracování

V tomto případě platí, že čím menší obec, tím větší výdaje na provoz školy z obecného rozpočtu. Obce vydávají nejčastěji okolo 10 % z celkového rozpočtu.

Otázka č. 12: Potýkáte se s nedostatkem pedagogů?

Graf 26 – Nedostatek pedagogů

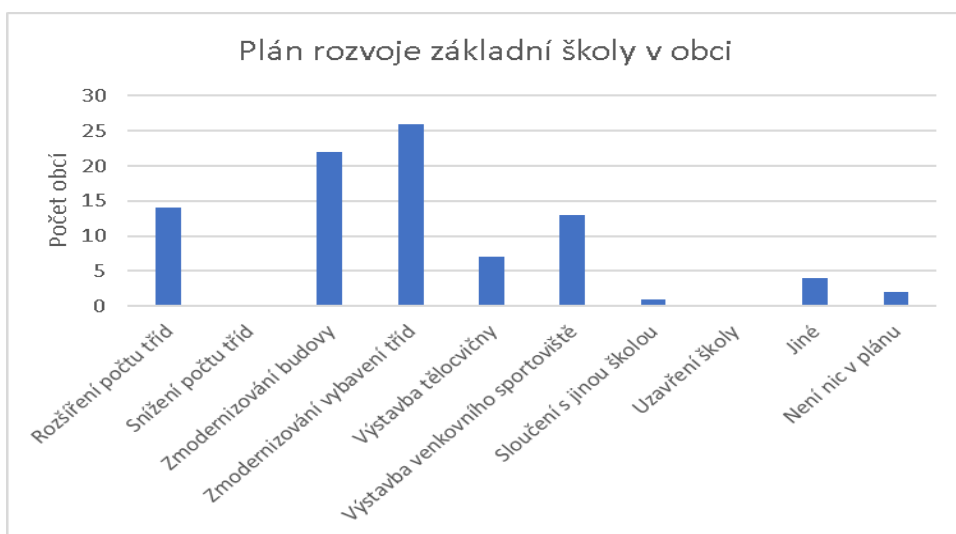

Zdroj: vlastní zpracování

Přibližně dvě třetiny obcí se potýká s nedostatkem pedagogů. Hlavním důvodem je neochota pedagogů učit v menší obci.

Otázka č. 13: Co je předmětem plánu rozvoje základní školy ve Vaší obci?

Graf 27 – Plán rozvoje ZŠ v obci

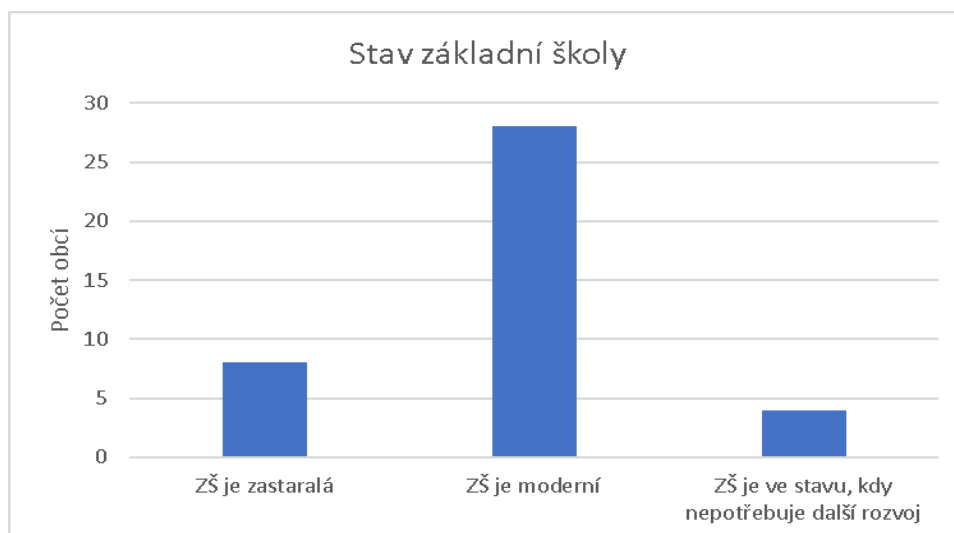

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavním bodem rozvoje většiny škol je modernizace (vybavení tříd, budova), výstavba sportoviště nebo rozšíření počtu tříd. O uzavření školy neuvažuje ani jedna obec.

Otázka č. 14: Vyjádřete svůj subjektivní názor ke stavu základní školy.

Graf 28 – Stav ZŠ

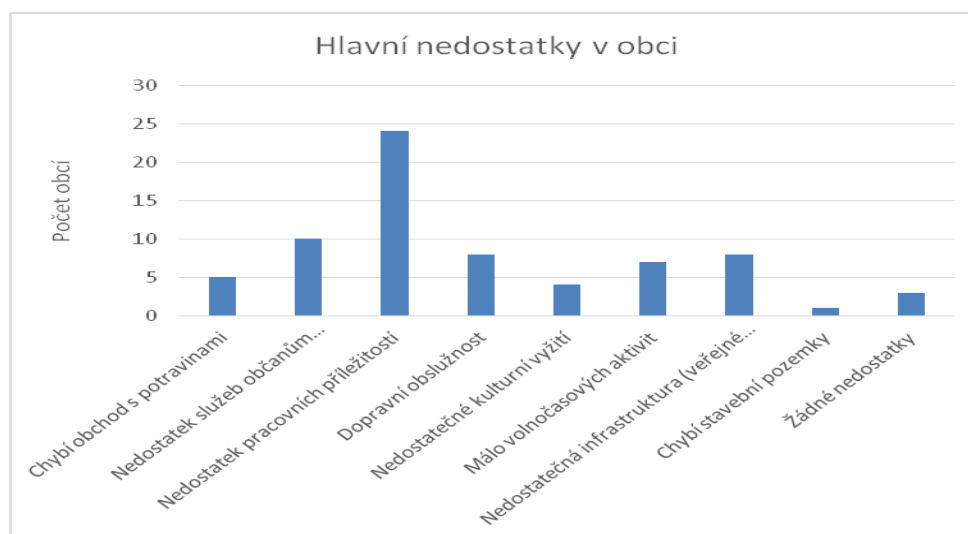

Zdroj: vlastní zpracování

Představitelé 28 obcí si myslí, že jejich škola je moderní, osm zastaralá a čtyři, že nepotřebuje žádný další rozvoj.

Otázka č. 15: Co pokládáte za hlavní nedostatek ve Vaší obci?

Graf 29 – Hlavní nedostatky v obci (se ZŠ)

Zdroj: vlastní zpracování

Obce uvádějí za hlavní nedostatek málo pracovních příležitostí (24 obcí). Dále nedostatek služeb (kosmetika, kadeřnictví, ...), nedostatečnou infrastrukturu, dopravní obslužnost, málo volnočasových aktivit a chybějící obchod s potravinami. Tři obce se domnívají, že jejich obec nemá žádné nedostatky.

5 Diskuse

Na základě provedené statistické analýzy je možné vyjádřit závěry o významu endogenních proměnných v rozvoji venkovských obcí. Zhodnotit, zda má na rozvoj vliv základní škola.

Z hlediska indikátoru demografického rozvoje bylo zjištěno, že v obcích se ZŠ i bez školy složení obyvatel dle věku je víceméně totožný. Z hlediska přirozeného přírůstku se narodilo více dětí v obcích bez ZŠ, obráceně je tomu u přírůstku stěhováním, kde suverénně vévodí obce se ZŠ. Do zaměstnání vyjíždí větší procento obyvatel z obcí, kde se nenachází ZŠ. Opačný trend je u obcí se ZŠ, kam naopak lidé dojíždí kvůli práci. Do ukazatele životního prostředí lze zařadit druhy pozemků, kde zemědělská půda z celkové výměry převažuje na venkově bez ZŠ. Ekonomickou situaci z pohledu podnikajících subjektů zajišťují ve větší míře obce se ZŠ, převažující činnost v podnikání zaujímá velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, další příčka patří průmyslu, následuje zemědělství a lesnictví, ubytování. Nejvíce lidí pracuje v průmyslovém odvětví, v obchodu, ve službách – opravy motorových vozidel a dopravě. Ve venkovských obcích bez ZŠ k hlavním ekonomickým činnostem náleží primární sektor (zemědělství, lesnictví a rybníctví a také průmysl), který současně zaměstnává nejvíce osob. Nezaměstnanost v obou výzkumných vzorcích se pohybuje shodně zhruba od 6 % do 15 % a taktéž v nich žije nejvíce občanů se vzděláním – vyučení, střední odborné bez maturity. Rozdíl není ani u podílu občanů s vysokoškolským vzděláním k celkovému počtu obyvatel ve věku 15 a více let. Výstavba bytů v rodinných či bytových domech v posledních pěti letech převažuje v obcích se ZŠ. Technická vybavenost (vodovod, kanalizace, plyn, čistička odpadních vod) oproti obcím bez ZŠ je samozřejmostí v obcích, kde jsou školy provozovány. Dopravní spojení mají příznivější v obcích se ZŠ, které je zajištěno autobusovou přepravou a o něco méně vlakovou přepravou. Z hlediska občanské vybavenosti mají značnou převahu obce se ZŠ, neboť ve všech fungují mateřské a základní školy, praktický lékař, pošta, hostinec či restaurace, obecní úřad, místo sběru recyklovaného odpadu či hasičská zbrojnice. Ve většině těchto obcí lze nakoupit potraviny, využít informační centrum, sběrný dvůr, ošetřit se dětským lékařem a poté dojít do lékárny. Ojedinele se v nich nachází dům s pečovatelskou službou či sociální bydlení, veterinář, státní nebo městská policie a výběry z bankomatu. Ani ve vybavenosti kulturního zařízení

nedosáhnou venkovské obce bez školy na ty, kde školy provozují. Ve všech sídlech se školou je zastoupena knihovna, kulturní objekt, sportoviště, víceúčelová tělocvična, hřiště, také sakrální stavby, hřbitov. V některých je možné natankovat pohonné hmoty u čerpací stanice, zaplavat si na koupališti nebo v krytém bazénu, ... Důležitou roli na venkově hrají spolky, kde se obyvatelé střetávají. Ať je zřízena škola či není, všude fungují primárně dobrovolní hasiči. Dále sportovní kluby, myslivci, rybáři či včelaři, zahrádkáři, ochotnické divadelní spolky a také různě zaměřené kroužky.

Shrnutí poznatků, které byly zjištěny analýzami: Venkovské obce nejsou identické, a proto mezi nimi existují odlišnosti. K hlavním faktorům patří jejich počet obyvatel, který podmiňuje odlišnosti. Zejména zřízení základních škol v obci. V Plzeňském kraji se nevyskytuje ani jedna ZŠ v obci do 200 obyvatel a nad 3 000 obyvatel je vždy provozována. Použité indikátory rozvoje u obcí se ZŠ a bez nich byly analyzovány a z jednotlivých ukazatelů učiněny závěry. Ve většině venkovských obcí bez školy se narodilo více dětí, ale přistěhovalo se do všech obcí se ZŠ více obyvatel. Z obcí bez ZŠ občané více vyjíždějí za prací, převažující činností podnikatelských subjektů jsou v primárním sektoru, ve kterém pracuje i nejvíce lidí, také se zde nachází více zemědělské půdy. Naproti tomu do obcí, kde lze navštěvovat školu dojíždí obyvatelé za prací. Podniká tady více společností, nejčastějším předmětem podnikání je velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, činnosti v průmyslu, kde je zároveň zaměstnáno i nejvíce osob. Dále platí, že v těchto obcích se staví byty a tím vzrůstá pravděpodobnost bydlení. Nikde nechybí základní technická vybavenost a dopravní spojení je optimální. Plusové body oproti obcím bez škol lze přiznat za dostupnost občanské vybavenosti např. obchody, MŠ, ZŠ, lékař, pošta atd. Knihovny, hřiště, sportoviště, tělocvičny i kulturní objekty přispívají ke společenskému životu, které kromě jednotlivců využívají i spolky či občanská sdružení. Obecně tedy platí, že u některých proměnných se podařilo zachytit v míře rozvinutosti pouze velmi malé rozdíly mezi obcemi se ZŠ a bez školy a v jednotlivých sídlech se projevují odlišně. Větší část analyzovaných ukazatelů v obcích ukazuje existenci vlivu základní školy na rozvoj obcí.

Dotazníkového šetření poskytlo následující závěry:

V obcích se zřízenou školou je považována ZŠ za významného aktéra, který v rozvoji obce zaujímá podstatnou roli. Podílí se na kulturních aktivitách a rozvíjí v zájmových kroužcích

schopnosti účastníků, také poskytuje prostory pro aktivity spolků či klubů. Společenské dění v obcích zajišťuje škola společně s obcí a popřípadě se spolky. Kromě pořádání plesů, se občané mohou účastnit akcí týkajících se Vánoc, pálení čarodějnic, pořádání dětského dne či dalších jako je výročí obce apod. Většina představitelů obcí si uvědomuje, že by uzavřením školy do obce nepřišli noví obyvatelé a ty stávající by se odstěhovali, a navíc by poklesly ekonomické aktivity. Naštěstí k úbytku počtu žáků u většiny obcí nedochází a tam, kde ano jako důvod uvádějí návštěvnost školy v jiné obci nebo odchod mladých lidí. K tomu, aby většina obcí udržela ZŠ, poskytují finanční částku při nástupu do první třídy. Na její provoz vydávají nejčastěji zhruba 10 % z rozpočtu obce (čím menší obec, tím vyšší výdaje). K provozování školy je nutné mít k dispozici učitele, ale 2/3 obcí se setkává právě s jejich nedostatkem. K rozvoji ZŠ obce plánují především zmodernizovat vybavení tříd nebo budovy, rozšířit počet tříd a postavit venkovní sportoviště, tělocvičnu. Převážná část starostů vnímá stav školy jako moderní. V posledních deseti letech byly ve venkovských sídlech vynaloženy investice na opravy chodníků, komunikací, úpravy veřejného prostranství, přestavby či úpravy budovy ZŠ, vybudování dětského hřiště, opravy historických památek, vybudování kanalizace, ČOV, vodovodu. Za významný nedostatek v obci považují zejména nedostatek pracovních příležitostí, poté chybí služby občanům.

Na rozdíl tomu téměř všichni představitelé obcí bez školy uvádí, že nezvažují a ani z řad občanů není zájem o založení školy. Myslí si, že rozvoj obce není ovlivněn její absencí. Přestože některé obce postrádají kulturní a sportovní akce, na jejichž organizaci se v menších sídlech podílí právě školy, nejsou o kulturní akce zcela ochuzeni. Zábavu mohou zažít při vánočních akcích, pálení čarodějnic, dne dětí i na plese. S pořádáním vypomáhají místní spolky, kluby. V polovině obcí jsou organizovány dva až tři plesy a v 1/4 se vůbec nekonají. Malý počet dětí školou povinných (nejčastěji od 16 do 25 žáků) dojíždí za vzděláním převážně do 5 km (někteří od 6 do 10 km) vzdálené obce. S dopravní dostupností jsou spokojeni. K investičním akcím v posledních deseti letech patří opravy chodníků, komunikací, úprava veřejného prostranství, vybudování dětského hřiště, oprava hasičské zbrojnice a historických památek, vybudování kanalizace, ČOV, vodovodu. Občané v obcích postrádají hlavně obchod s potravinami, nedostatečnou infrastrukturu, nedostatek služeb a pracovních míst, nedostatečné kulturní využití...

Shrnutí: Obce se školou i bez ní pořádají shodné kulturní akce i plesy, pouze se liší účastí ZŠ v jejich organizování. Investují do totožných akcí v posledních letech. Obcím se ZŠ

schází na prvním místě dostatek pracovních příležitostí a následují služby občanům, obcím bez školy primárně chybí obchody s potravinami a poté nedostatečná infrastruktura. Ve většině obcí s fungující školou nepociťují úbytek žáků, poskytují finanční částku za nástup do 1. třídy a snaží se zajistit pedagogy, kterých je nedostatek. Domnívají se, že uzavřením školy by do obce nepřicházeli noví lidé, odstěhovali se původní občané a ekonomické aktivity by poklesly. Školu vnímají jako spoluúčastníka kulturního i společenského života v obci, která je nepostradatelná pro její vývoj. Venkovské obce bez školy neuvažují o jejím provozování a nemyslí si, že tato instituce by byla potřebná pro chod obce. I když část obcí připouští, že škola by se mohla podílet na organizování různých akcí, které na venkově obyvatelům chybí.

5.1 Data empirického výzkumu v komparaci literárního východiska

Při porovnání teorie s poznatky z dotazníkového šetření a statistické analýzy nelze dojít k závěru. Konkrétní literatura ani jiné prameny týkající se tohoto téma není dostupná. Většina odborné literatury poskytuje poznatky dle velikostní kategorie obyvatel, ačkoli nelze poměřovat tyto údaje, byly prospěšným návodem pro diplomovou práci. Získaná data v této práci lze ztotožnit s poznatky uvedenými v publikaci Bernarda J. (2019): *Změny vybavenosti venkovských obcí základními službami a dopady na jejich obyvatele, realizováno v rámci programu*, ze které vyplývá, čím vyšší počet obyvatel v obci, tím roste dostupnost služeb (vybavenost obcí). V dílech Hladiše Lubomíra (2006): *Žije se lépe ve městě nebo na vesnici?* i autora Sýkory Luďka (2017): *Analýza potřeb měst a obcí ČR* jsou uvedena fakta, která byla potvrzena a týkala se nabídky služeb občanům, sportovního vyžití, společenského nebo kulturního života. Bylo zjištěno, že tyto činnosti probíhají na venkově v omezené míře. Občané mohou nakoupit zpravidla pouze v obchodě s potravinami, popřípadě smíšeným zbožím a z menších obcí za obchody dojíždí. Příznačné pro venkov je zemědělství, ve kterém pracují místní obyvatelé. V odborné práci Kučerová a spol. (2015): *Možnosti měření obslužnosti základními školami na příkladu okresu Přerov* uvádí k dojíždění žáků z obcí bez ZŠ za vzděláním, záleží na poloze obce v sídelní síti. Tudiž v regionu hustě osídleném bude vyšší počet škol než v řídké zalidněném, tam budou žáci dojíždět do širšího okolí (v diplomové práci šetřením zjištěno, že děti z obcí bez ZŠ dojíždí do nejbližší školy vzdálené obvykle 5 až 10 km, ale ojediněle i 16 a více kilometrů). Naopak není možné prokázat shodné informace z díla Hladiše a Sýkory (viz výše uvedené názvy publikací), které uvádí nedostatečné dopravní spojení.

V šetření diplomové práce byla zjištěna snadná dopravní dostupnost. Také nejsou totožné s výzkumy ze zahraničí autora Kvalsunda (2004): *School and local community – dimensions of chase*. A review of Norwegian research týkající se důsledku zániku školy v obci, kde absence školy neznamena okamžité odstěhování občanů. V Plzeňském kraji se ovšem starostové obce domnívají, že noví obyvatelé by nepřišli a odstěhovali by se lidé z obce.

5.2 Ověření pracovních otázek

Z výsledků empirického šetření je možné prokázat nebo vyvrátit platnost stanovených pracovních otázek v Plzeňském kraji.

Pracovní otázka č. 1:

Základní škola ovlivňuje pozitivní demografickou charakteristiku obce.

Věkové složení obyvatel v obou vzorcích je shodné. Minimální rozdíl byl vykázán v nižším průměrném věku populace ze statistického šetření v obcích se ZŠ (tabulka 1, 18). K největšímu přirozenému přírůstku obyvatel docházelo v obcích bez školy, ovšem přistěhováním stoupl počet obyvatel ve všech obcích se ZŠ a nikdo se jinam neodstěhoval (tabulka 7, 19). Také k úbytku žáků ve škole v obci nedochází, uvedeno u 75 % starostů (otázka č. 7 – obec se ZŠ). Zaměstnání mimo obec vede k nižší možnosti vytvářet vztahy se sousedy a dalšími občany, což může být příčinou poklesu společenského žití. Poměr vyjíždějících občanů za prací k celkovému počtu obyvatel je vyšší v sídlech, kde se nenachází škola. Naopak větší množství pracovních míst nabízejí obce se školou, za nimiž lidé dojíždějí z okolních sídel (tabulka 8, 20). V obcích, kde je škola mají příznivější demografické charakteristiky a tím lze platnost pracovní otázky potvrdit.

Pracovní otázka č. 2:

V obci ovlivňuje základní škola míru rozvoje obce.

Většina sídel se školou na svém území pokládají školu za důležitý prvek v obci. Bez ní by se noví obyvatelé do obce nenastěhovali, klesly by ekonomické aktivity a snížil by se počet obyvatel odstěhováním (otázka č. 10 – obec se ZŠ). Uvědomují si, jak významně se podílí na veřejném životě v obci (otázka č. 6 – obec se ZŠ). Obrácený úsudek na roli školy na venkově převažuje u představitelů obce, kde v současnosti škola není zřízena.

V Plzeňském kraji se 94 % obcí bez ZŠ domnívají, že absence školy neovlivňuje život v obci (otázka č. 12 – obec bez ZŠ). V 98 % sídlech převažuje názor, že občané nemají zájem o založení základní školy a současně ani obec o tom nepřemýšlí (otázka č. 12, 3, 4 – bez ZŠ). V obcích se ZŠ na rozdíl od sídel bez školy se staví více bytů, každé sídlo je vybaveno kanalizací, vodovodem, čističkou odpadních vod či plynem, nechybí ani dopravní spojení s okolním světem. V každé obci mohou chodit děti do mateřské školky a samozřejmě i do základní školy, v případě zdravotních problémů ordinuje lékař. Nemusí jít za nákupem potravin, mohou si poslat či vyzvednout poštu, udržovat vztahy s přáteli nebo místními občany v hostinci, restauraci. Nedílnou součástí je obecní úřad, hasičská zbrojnice atd. (tabulka 13, 15, 25, 27). Investiční akce v obcích s i bez ZŠ nelze poměřovat, protože podle odpovědí starostů byly provedeny skoro stejné činnosti (otázka č. 8 – obec bez ZŠ, č. 3 – obec se ZŠ). Jednoznačně uvedené skutečnosti pracovní otázku potvrzují.

Pracovní otázka č. 3:

Základní škola ovlivňuje v obci charakter společenského a kulturního života.

Škola většinou pořádá nebo se spolupodílí (s obcí nebo s místními spolky, kluby) na aktivitách v obci, kde organizují přibližně 2 – 3 plesy, den dětí, pálení čarodějnic, vánoční akce a jiné. Školní budova slouží především ke vzdělávacím účelům, pouze v 15 % obcí poskytují školy své prostory pro činnosti spolků, klubů (otázka 4, 5 – obec se ZŠ). Zde by se mohla škola (i obec jako zřizovatel) zamyslet, zda by nebyl zájem o širší využitelnost této instituce, čímž by přispěl k dalším společenským aktivitám v obci. V obcích bez školy ovšem pořádají také stejné kulturní akce a ve 3/4 obcí také 2 – 3 plesy (v 1/4 nepořádají vůbec), kde iniciátorem akcí je samotná obec, angažují se místní občané a zájmové spolky (otázka 9, 10 – obec bez ZŠ). Na společenském a kulturním životě mají nenahraditelný podíl také zájmové spolky, které jsou zastoupeny v obou výzkumných vzorcích, ve 100 % obcí fungují dobrovolní hasiči, dále myslivci, rybáři, včelaři, zahrádkáři, rovněž sportovní kluby a v některých obcích i ochotnické divadelní soubory, pěvecké sbory, country kapela (tabulka 16, 28). K občanské vybavenosti obcí náleží i kulturní zařízení, kde se mohou střetávat obyvatelé s totožnými zálibami. Ve 100 % obcích se ZŠ je možné si vypůjčit knihy v knihovně, pořádat akce (např. plesy pravděpodobně v hostinci, restauraci či v budově školy) k vytváření komunity, která je důležitá k udržení sociálních vazeb či

vztahů v dané obci. Především sportovní kluby, ale i jedinci sportovního ražení rádi využijí sportoviště, hřiště a víceúčelové tělocvičny, které slouží k pohybovým aktivitám. Pro nejmenší občánky je vybudováno dětské hřiště, kde navazují první kamarádské kontakty a tráví volný čas s přáteli. V některých obcích je možné se v létě osvěžit v koupališti a v průběhu sezóny si zaplavat v krytém bazénu. Ve 3/4 obcí je možno načepovat u čerpací stanice pohonné hmoty (tabulka 27). Na základě výzkumného vzorku obcí bez ZŠ byly vyzkoumány odlišnosti v občanském vybavení. Jediné sportoviště se nachází ve všech sídlech. V 80 - 90 % obcí si udržují knihovnu pro své čtenáře, pro zdravý a zábavný pohyb hřiště i dětské hřiště. V hostinci lze pořádat zábavu, která není sice častá, ale je o ní velký zájem (tabulka 15). Z většiny obcí bez ZŠ musí za svými koníčky a záliby do jiných obcí, což je stojí peníze i čas. Také poslední pracovní otázku nelze vyvrátit, neboť ze závěrů statistického i dotazníkového šetření má základní škola vliv na společenský život v obci.

6 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo zhodnotit význam školství v municipálním rozvoji. Jak ovlivňují základní školy rozvoj obcí. Dílčím cílem bylo charakterizovat míru rozvoje vybraných obcí a posoudit ji v kontextu definovaných proměnných. Konkrétně byly zvoleny obce, kde jsou zřízeny školy a v nichž se nenachází ve velikostní kategorii od 200 do 3 000 obyvatel v Plzeňském kraji. K dosažení cíle posloužilo statistické šetření s vlastními zvolenými identifikátory u výzkumných vzorků (10 obcí se ZŠ, 10 obcí bez ZŠ) a dotazníkové šetření se starosty obcí velikostní kategorie Plzeňského kraje za pomoci komparativní metody. Pro naplnění cíle diplomové práce byly utvořeny tři pracovní otázky, které byly na základě analýz ověřeny.

Pracovní otázka č. 1: Základní škola ovlivňuje pozitivní demografickou charakteristiku obce. Platnost byla potvrzena. V obcích se školou žijí obyvatelé s nižším průměrným věkem a vzrostl počet lidí přistěhováním. Ve školách nebyl zaznamenán pokles žáků. Do těchto obcí dojíždí více osob kvůli pracovním závazkům. K této otázce je nutno podotknout, že v obcích bez školy převažují podnikatelské subjekty s činností v zemědělství, kde pracuje i nejvíce aktivních obyvatel. Avšak mladí a vzdělaní lidé nemají úmysl být zaměstnáni v tomto odvětví a odchází pracovat do větších obcí. Proto se řada obcí stává pouze místem na přespání.

Pracovní otázka č. 2: V obci ovlivňuje základní škola míru rozvoje obce. Ověřením byla jednoznačně potvrzena. Většina obcí se školou pokládají školu za významný prvek, který se podílí na veřejném životě v obci. Představitelé obcí si uvědomují důležitost této instituce, neboť jejím zánikem by byl ohrožen chod celé obce. Případná absence by zapříčinila odstěhování občanů, nenastěhování nových obyvatel a poklesu ekonomických aktivit. K přilákání nových rodin nebo udržení stávajících se v obcích staví byty, všechny obce jsou vybaveny základní technickou i občanskou infrastrukturou a dopravní spojení je dobré. Je potřebné dodat mínění obcí bez zřízené školy. Obce se domnívají, že nepřítomnost školy nemá vliv na rozvoj v obci. K plnění školní docházky děti dojíždějí do spádové školy.

Pracovní otázka č. 3: Základní škola ovlivňuje v obci charakter společenského a kulturního života. Tato pracovní otázka byla potvrzena. Škola podle dotazníkového šetření pořádá

kulturní aktivity a je iniciátorem spolu s obcí nebo zájmovými spolky v organizování plesů, vánočních akcí, dnu dětí, pálení čarodějnic a jiných akcí. K dispozici má škola prostory, které využívají jen v 15 % obcí místní spolky. V sídlech bez školy se konají stejné společenské akce, jejichž pořadatelem jsou lokální spolky za spolupráce obce. Někteří starostové mají názor, že život v obci bez školy je ovlivněn nedostatkem kulturních a sportovních akcí, které by škola uspořádala. Místa, kde dochází ke společenskému a kulturnímu životu ve všech obcích se ZŠ, je knihovna, také škola či hostinec a restaurace, v nichž se odehrávají důležité události obce, zábavné akce. K pohybové aktivitě využívají sportoviště, hřiště, víceúčelové tělocvičny. S prvními kamarády se mohou setkávat nejmladší obyvatelé na dětském hřišti. Výjimečně si občané zaplavou v krytém bazénu nebo koupališti. Na venkově bez školy mají všude sportoviště, ale již další kulturní zařízení nejsou v obcích samozřejmostí. Obce již nenaplnují pořekadlo, že ke každé vesnici patří kostel a hospoda. V řadě obcí skončily hospody či restaurace, k čemuž napomohly legislativní opatření. Pro obce hrály silnou kulturní i sociální roli.

Závěrem bude zhodnocen význam základní školy v Plzeňském kraji v municipálním rozvoji. Pro venkov je základní škola důležitým faktorem. V obci zajišťuje primární vzdělání žáků, které je důležité pro následné zvyšování lidského kapitálu. V budoucnu se může stát, že pozitivně ovlivní místní či národní ekonomiku. Školy jsou obvykle úzce spojeny s obcí, svými aktivitami obohacují život zdejších občanů. Hlavní úlohu v rozvoji obce hraje základní škola, která však není ojedinělým elementem. V obcích, kde je provozována škola, byla zjištěna dobrá občanská vybavenost. I z tohoto důvodu je škola jen jedna z komponentů občanské vybavenosti, která nemusí zaujímat výhradní funkci. Významný vliv na život v obcích získává škola pomocí sociokulturní aktivní účasti. Starostové oceňují angažování školy vůči venkovským obcím a snaží se je v tom podporovat. Nezapomínají, že škola plní jak funkci vzdělávací, tak komunitní, kterou není možné ničím nahradit. V diplomové práci nebyly zdaleka šetřeny všechny indikátory či aspekty rozvoje obce. K nim by jistě náležel obecní rozpočet, majetek a činnost obecní samosprávy, aktivita i schopnost starosty, sehnat finanční prostředky na investiční akce a možnost ovlivnění výše rozpočtu. K detailnějšímu výzkumu by jistě také přispělo sledování proměnných v delším časovém horizontu. O vlivu školy na venkově by se mohly vést debaty, pokud by z řad autorů byla věnována této problematice pozornost, což by mohlo přinést oporu v diskuzi o schopnosti rozvoje obce bez školy či s ní.

7 Seznam použitých zkratk

CD	České dráhy
DL	Dlažov
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
HH	Heřmanova Huť
CHL	Chodská Lhota
KA	Kasejovice
KČ	Klenčí pod Čerchovem
KL	Klabava
LO	Lom u Tachova
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MY	Myslív
MÝ	Mýto
NE	Nezvěstice
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Poběžovice
PŘ	Přimda
PÚP	Portál územního plánování
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SRR	Strategie regionálního rozvoje
SŠ	Střední škola
ST	Strážov
TI	Tisová
TL	Tlumačov
VŠ	Všeruby
VŠ	Vysoká škola
VÝ	Výrov
ZŠ	Základní škola
ŽÁ	Žákava
ŽD	Ždírec
ŽP	Životní prostředí
ŽR	Železná Ruda

8 Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: GRADA Publishing, 2009. Politologie. ISBN 978-80-247-2908-4.

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M., KOPP, J., MACHÁČEK, J., MOSS, L.A.G., GLORIOSO, R.S. *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky*. Lesnická práce, s.r.o., 2011. 196 s. ISBN 978-80-87154-49-6.

BERNARD, Josef (ed.). *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. Sociologické studie / Sociological Studies 10:1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 2010. 126 s. ISBN 978-80-7330-187-3.

BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

BLOTEVOGEL, Hans Heinrich. *Zur Konjunktur der Regionsdiskurse*, In: Informatiuonen zur Raumentwicklung, Stuttgart: Steiner. 2000, 9/10, 491-506 s. ISSN 0303-2493, NMR-ID 187730-6.

ČMEJREK, Jaroslav, KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*, Česká zemědělská universita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-1626-3.

JEŽEK, Jiří. *Teoretické problémy endogenního přístupu k regionálnímu rozvoji*. Ekonómia a podnikanie, roč. 2. č. 2, 2008. ISSN 1337-4990.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

KUČEROVÁ, Silvie. *Proměny územní struktury základního školství v Česku*. Praha: Česká geografická společnost, 2012. Geographica. ISBN 978-80-904521-8-3.

KVALSUND, M. *School and local community – dimensions of chase*. A review of Norwegian research. Výzkumná zpráva č. 58. Volda: University College, 2004.

MATES, Pavel, KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, WOKOUN, R. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

MOSS, L.A.G. (ed.): *The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures*. CABI Publishing, Wallingford, UK, 2006. 336 p.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.

STEJSKAL, Jan, KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

SUCHÁČEK, Jan. *Územní nerovnost v teoriích regionálního rozvoje*. Regionální disparity: Working papers [online]. 2008 [cit. 2020-03-24]. Dostupné z: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_0802.pdf. ISSN 1802-9450.

SWEENEY, G. (ed.): *Regional and local development*. Dublin: Built Environment Research Centre, 1995.

VORAUER, K. *Europäische Regionalpolitik Regionale Disparitäten. Theoretische Fundierung, empirische Befunde und politische Entwürfe*. Passau: Münchener Geographische Hefte, 1997. ISBN 3-932820-01.

WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do EU*. 1. vyd. Praha: VŠE, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.

WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Internetové zdroje:

BERNARD, J.: *Změny vybavenosti venkovských obcí základními službami a dopady na jejich obyvatele, realizováno v rámci programu ÉTA TA ČR, 2018-2020*. Data ČSÚ, SMS ČR, MŠMT, 2019. In: MMR. *Koncepce rozvoje venkova*. 12/2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://mmr.cz/getmedia/279d5264-6e9e-4f80-ba4a-c15a26144cd0/Koncepce-rozvoje-venkova_202001.pdf.aspx

České dráhy (CD) [online]. 2020 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/cd-v-regionech/plzensky-kraj/mapa-trati/-19423/>

Český statistický úřad: *SLDB 2011* [online]. 2011 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43__553743#w=

Český statistický úřad: *Statistická ročenka ČR 2019* [online]. 2019a [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>

Český statistický úřad: *Statistická ročenka Plzeňského kraje 2019* [online]. 2019b [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91345195/33010819.pdf/0497e658-77d2-4940-97b5-3675eef635ad?version=1.5>

Český statistický úřad: *Stav a pohyb obyvatelstva v ČR - 2019* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/stav-a-pohyb-obyvatelstva-v-cr-rok-2019>

Český statistický úřad: *Stárnutí se nevyhneme* [online]. 2014 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ea002b5947>

Český statistický úřad: *Školy a školská zařízení – školní rok 2018/2019* [online]. 2019c [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/90577081/23004219a.pdf/c369b3f7-87ea-4a32-8b17-cdf07b9ee2a7?version=1.0>

Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2016 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=RSO29&sp=A&pvokc=&katalog=32265&z=T>

Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2018a [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=RSO002D320201&z=T&f=TABULKA&katalog=31840&c=v1358~3__RP2018

Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2018b [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=internet&bkvt=aW50ZXJuZXQ.&katalog=all&pvo=ICT001D320201>

Český statistický úřad: *Obyvatelstvo - Obce* [online]. 2019d [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xp/obyvateľstvo-xp-obce>

Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2019e [cit. 2020-07-03]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__553743#

Český statistický úřad: *Vývoj obyvatelstva ČR* [online]. 2018c [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/sites/default/files/2365481-vyvoj_obyvatelstva_cr_v_roce_2018.pdf

DotaceEU.cz. *Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR*. [online]. 2020 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/operacni-programy>

GaREP. Metodická podpora regionálního rozvoje. *Definice pojmu disparita* [online]. 2014 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/diskuze.437/items/definice-pojmu-disparita.html>

HLADIŠ, Lubomír. *Žije se lépe ve městě nebo na vesnici?* FinExpert.cz [online]. 19. 9. 2006 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://finexpert.e15.cz/zije-se-lepe-ve-meste-nebo-na-vesnici/ch-7024#articleStart>

KUČEROVÁ, S. R., PODMOLÍKOVÁ, L., BLÁHA, J. D. [online]. *Možnosti měření obslužnosti základními školami na příkladu okresu Přerov*. Informace ČGS, 34, č. 1, 2015, s. 1–15 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/280087494_Moznosti_mereni_obslužnosti_zakladnimi_skolami_na_příkladu_okresu_Přerov

MAŘÍKOVÁ, Pavlína. *Budoucnost venkova je v mladých lidech* [online]. Agris.cz 10/2005a [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/clanek/143702>

MAŘÍKOVÁ, Pavlína. *Malé obce – sociologický pohled 1* [online]. In: *Obec a finance* 1/2005b [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6176636>

MFČR. *MONITOR* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/kraj/CZ032/obce?rad=t&obdobi=2005>

MMR. *Zásady urbánní politiky* [online]. Praha, 2010 [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/63d00d20-3a85-48f5-b112-1d3b003398dd/ZUP_tisk.pdf

MMR. *Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 (vyhodnocení za roky 2014-2016)* [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/f11da714-5254-4938-bef2-643d0a295b17/Zprava-o-uplatnovani-Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020.pdf>

MŠMT. [online]. 2019 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/51705/>

Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2017/2018 [online]. Česká republika: Eurydice Network, 2019 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-single-structure-education-7_cs

PERLÍN a kol.: *Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí České republiky se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů, TAČR projekt, 2018-2020*. Data ČSÚ, k roku 2018 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z:

https://mmr.cz/getmedia/279d5264-6e9e-4f80-ba4a-c15a26144cd0/Koncepce-rozvoje-venkova_202001.pdf.aspx

PERLÍN, Radim. *Vymezení venkovských obcí v Česku* [online]. In: *Obec a finance* 2/2009 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6384068>

PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1998 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf>

Portál územního plánování (PÚP) [online]. Praha, 2017 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Regionální informační servis (RIS) [online]. Praha, 2016 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce>

T-MAPY spol. s r.o. *Sít' školských zařízení – základních škol v Plzeňském kraji* [online]. 2014 [cit. 2020-07-06]. Dostupné z: http://mapy.kr-plzensky.cz/arcims/skolska_zarizeni/viewer.htm

SÝKORA, Luděk. *Analýza potřeb měst a obcí ČR* [online]. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2017 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: http://www.obcepro.cz/data/analyza_potreb_mest_a_obci.pdf

Vysokoškolská kvalifikační práce – publikovaná:

PAVLÍKOVÁ, Gabriela. *Financování základního školství – dopad změny metodiky financování*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, Katedra humanitních věd, 2019, 51 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Oficiální dokumenty:

ČESKO. Vyhláška č. 48/2005 Sb. ze dne 18. ledna 2005 o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48>

ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2020 [cit. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

ČESKO. Zákon č. 248/2000 Sb. ze dne 29. 6. 2000 o podpoře regionálního rozvoje. In: Podnikatel.cz [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z:

<https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-podpore-regionalniho-rozvoje/uplne/>

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. 9. 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Zákony pro lidi.cz [online]. [cit. 2020-04-07]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Další zdroje:

Město Kasejovice [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.kasejovice.cz/>

Město Mýto [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.mestomyto.cz/>

Město Poběžovice [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.pobezovice.cz/>

Město Přimda [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.mestoprimda.cz/>

Město Strážov [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://mesto.strazov.cz/>

Obec Dlažov [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.dlazov.cz/>

Obec Heřmanova Hut' [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <http://www.hermanovahut.cz/>

Obec Chodská Lhota [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.chodskalhota.cz/>

Obec Klabava [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.klabava.rokycansko.cz/>

Obec Klenčí pod Čerchovem [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.klenci.cz/>

Obec Lom u Tachova [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://www.lomutachova.cz/>

Obec Myslív [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://www.obecmysliv.cz/>

Obec Nezvěstice [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.nezvestice.cz/>

Obec Tisová [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.tisova.eu/>

Obec Tlumačov [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://obectlumacov.cz/>

Obec Všeruby [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.vseruby-mesto.cz/>

Obec Výrov [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.vyrov.cz/>

Obec Žákava [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <http://www.zakava.cz/>

Obec Ždírec [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.obec-zdirec.cz/>

Obec Železná Ruda [online]. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: <https://www.zeleznaruda.cz/zeleznaruda/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Dlažov* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3439/dlazov/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Heřmanova Hut'* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6541/hermanova-hut/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Chodská Lhota* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/930/chodska-lhota/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Kasejovice* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/138/kasejovice/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Klabava* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7427/klabava/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Klenčí pod Čerchovem* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1153/klenci-pod-cerchovem/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Lom u Tachova* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9750/lom-u-tachova/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Myslív* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2275/mysliv/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Myto* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7562/myto/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Nezvěstice* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/2950/nezvestice/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Poběžovice* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1613/pobezovice/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Přimda* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9756/primda/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Strážov* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3826/strazov/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Tisová* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9765/tisova/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Tlumačov* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/1697/tlumacov/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Výrov* [online]. [cit. 2020-08-15]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/5141/vyrov/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Všeruby* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7516/vseruby/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Žákava* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/319/zakava/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Ždírec* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/318/zdirec/>

Místopisy.cz. *Místopisný průvodce obce Železná Ruda* [online]. [cit. 2020-08-18]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3872/zelezna-ruda/>

9 Přílohy

<i>Příloha A - Seznam obcí se základní školou, kterým byl zaslán dotazník</i>	<i>94</i>
<i>Příloha B - Seznam obcí bez základní školy, kterým byl zaslán dotazník.....</i>	<i>97</i>
<i>Příloha C - Přehled objektů výzkumného vzorku v Plzeňském kraji – obce bez ZŠ</i>	<i>104</i>
<i>Příloha D - Přehled objektů výzkumného vzorku v Plzeňském kraji – obce se ZŠ.....</i>	<i>107</i>
<i>Příloha E - Dotazník obci se ZŠ.....</i>	<i>111</i>
<i>Příloha F - Dotazník obci bez ZŠ.....</i>	<i>114</i>

Příloha A - Seznam obcí se základní školou, kterým byl zaslán dotazník

Obec	Okres	Počet obyvatel	Počet žáků
název	název	2019	2018/19
Srní	Klatovy	226	18
Veselá	Rokycany	286	42
Mlečice	Rokycany	298	37
Vrčeň	Plzeň-jih	339	77
Oselce	Plzeň-jih	351	38
Mileč	Plzeň-jih	383	11
Záchlumí	Tachov	387	22
Zavlekov	Klatovy	412	15
Dobříč	Plzeň-sever	425	50
Pňovany	Plzeň-sever	427	37
Horšice	Plzeň-jih	433	38
Dolní Bělá	Plzeň-sever	437	164
Svojšín	Tachov	438	35
Hošťka	Tachov	445	17
Lesná	Tachov	465	8
Úterý	Plzeň-sever	470	13
Hlavňovice	Klatovy	487	65
Čachrov	Klatovy	502	24
Mladotice	Plzeň-sever	545	30
Hradec	Plzeň-jih	549	20
Žihobce	Klatovy	575	27
Chocenice	Plzeň-jih	585	18
Kozojedy	Plzeň-sever	585	87
Pocinovice	Domažlice	592	59
Milavče	Domažlice	607	32
Osvračín	Domažlice	608	30
Chudenín	Klatovy	625	13
Nečtiny	Plzeň-sever	632	24
Žichovice	Klatovy	648	36
Bezvěrov	Plzeň-sever	651	18
Lužany	Plzeň-jih	668	15
Ejpovice	Rokycany	675	31
Kařez	Rokycany	681	26
Letiny	Plzeň-jih	689	102
Dešenice	Klatovy	698	18
Chanovice	Klatovy	707	114
Cheznovice	Rokycany	730	33
Rozvadov	Tachov	735	25
Pačejov	Klatovy	739	124
Chválenice	Plzeň-město	741	33
Líšňany	Plzeň-sever	752	17
Pernarec	Plzeň-sever	755	92

Bolešiny	Klatovy	772	49
Chodov	Domažlice	773	46
Předslav	Klatovy	791	33
Všeruby	Domažlice	802	32
Běšiny	Klatovy	809	35
Velhartice	Klatovy	834	94
Ledce	Plzeň-sever	839	63
Dlouhá Ves	Klatovy	848	33
Vrhavč	Klatovy	870	47
Žinkovy	Plzeň-jih	870	135
Blatnice	Plzeň-sever	882	154
Konstantinovy Lázně	Tachov	919	58
Dolany	Klatovy	922	53
Bezděkov	Klatovy	926	44
Trnová	Plzeň-sever	930	59
Řeňče	Plzeň-jih	937	46
Halže	Tachov	941	25
Bezdrůžice	Tachov	951	172
Česká Kubice	Domažlice	964	36
Koloveč	Domažlice	971	205
Hartmanice	Klatovy	974	10
Dolní Lukavice	Plzeň-jih	980	77
Tymákov	Plzeň-město	1 024	89
Mochtín	Klatovy	1 068	33
Kozolupy	Plzeň-sever	1 093	88
Mrákov	Domažlice	1 130	212
Postřekov	Domažlice	1 132	57
Kout na Šumavě	Domažlice	1 135	75
Manětín	Plzeň-sever	1 142	153
Měčín	Klatovy	1 145	123
Černošín	Tachov	1 150	81
Stráž	Tachov	1 164	130
Nalžovské Hory	Klatovy	1 172	157
Volduchy	Rokycany	1 183	156
Meclov	Domažlice	1 188	45
Merklín	Plzeň-jih	1 191	202
Chotíkov	Plzeň-sever	1 199	220
Hromnice	Plzeň-sever	1 235	40
Staré Sedliště	Tachov	1 254	147
Dobřív	Rokycany	1 290	63
Kasejovice	Plzeň-jih	1 292	199
Žihle	Plzeň-sever	1 320	152
Hostouň	Domažlice	1 325	135
Klenčí pod Čerchovem	Domažlice	1 335	252
Hrádek	Klatovy	1 385	62

Osek	Rokycany	1 394	84
Strážov	Klatovy	1 417	139
Kašperské Hory	Klatovy	1 449	163
Kožlany	Plzeň-sever	1 451	144
Kolinec	Klatovy	1 455	114
Nezvěstice	Plzeň-město	1 468	342
Holoubkov	Rokycany	1 477	83
Všeruby	Plzeň-sever	1 493	187
Blížejov	Domažlice	1 535	191
Mýto	Rokycany	1 538	225
Poběžovice	Domažlice	1 574	228
Přimda	Tachov	1 584	189
Kladruby	Tachov	1 618	219
Železná Ruda	Klatovy	1 631	159
Plánice	Klatovy	1 653	137
Švihov	Klatovy	1 678	383
Bělá nad Radbuzou	Domažlice	1 745	127
Heřmanova Huť	Plzeň-sever	1 794	198
Radnice	Rokycany	1 832	276
Chodová Planá	Tachov	1 853	95
Dýšina	Plzeň-město	1 854	190
Chrást	Plzeň-město	1 903	241
Štěnovice	Plzeň-jih	2 094	445
Město Touškov	Plzeň-sever	2 187	382
Mirošov	Rokycany	2 263	246
Janovice nad Úhlavou	Klatovy	2 270	323
Břasy	Rokycany	2 293	252
Chlumčany	Plzeň-jih	2 382	205
Zbiroh	Rokycany	2 500	338
Zbůch	Plzeň-sever	2 501	211
Strašice	Rokycany	2 558	282
Líně	Plzeň-sever	2 709	238
Plasy	Plzeň-sever	2 715	253
Šťáhlavy	Plzeň-město	2 733	125
Spálené Poříčí	Plzeň-jih	2 820	264
Hrádek	Rokycany	2 831	228
Chotěšov	Plzeň-jih	2 884	257

Zdroj: ČSÚ, 2019d, MŠMT, 2019, vlastní zpracování

Příloha B - Seznam obcí bez základní školy, kterým byl zaslán dotazník

Obec	Okres	Počet obyvatel
název	název	2019
Milínov	Plzeň-jih	201
Myslinka	Plzeň-sever	201
Kanice	Domažlice	202
Křenice	Klatovy	203
Obytce	Klatovy	203
Chlумы	Plzeň-jih	204
Prívětice	Rokycany	204
Kočov	Tachov	205
Čerňovice	Plzeň-sever	206
Zvíkovec	Rokycany	206
Pasečnice	Domažlice	208
Benešovice	Tachov	209
Olšany	Klatovy	209
Ostrov u Bezdružic	Plzeň-sever	209
Číhaň	Klatovy	210
Mnichov	Domažlice	211
Skašov	Plzeň-jih	212
Týček	Rokycany	213
Chříč	Plzeň-sever	214
Nezamyslice	Klatovy	214
Skomelno	Rokycany	214
Kláster	Plzeň-jih	215
Nezdice	Plzeň-jih	215
Hradiště	Plzeň-jih	218
Jarov	Plzeň-jih	218
Měcholupy	Plzeň-jih	218
Běhařov	Klatovy	221
Stráž	Domažlice	222
Nový Kramolín	Domažlice	223
Vysoká Libyně	Plzeň-sever	223
Kšice	Tachov	224
Srní	Klatovy	226
Buková	Plzeň-jih	231
Přestavlky	Plzeň-jih	231
Hůrky	Rokycany	232
Semněvice	Domažlice	232
Borovy	Plzeň-jih	234
Chlum	Plzeň-jih	234
Předenice	Plzeň-jih	234
Červené Poříčí	Klatovy	235
Sulislav	Tachov	235
Křelovice	Plzeň-sever	236
Pec	Domažlice	237
Nezbavětice	Plzeň-město	238
Poděvousy	Domažlice	238
Ježovy	Klatovy	240
Raková	Rokycany	241
Újezd u Svatého Kříže	Rokycany	243
Vejvanov	Rokycany	244
Velké Hydčice	Klatovy	244

Krsy	Plzeň-sever	245
Staré Sedlo	Tachov	246
Velký Malahov	Domažlice	246
Tatiná	Plzeň-sever	248
Zadní Chodov	Tachov	250
Hvozd	Plzeň-sever	251
Medový Újezd	Rokycany	252
Podmokly	Rokycany	252
Milíře	Tachov	253
Čermná	Domažlice	254
Honezovice	Plzeň-jih	255
Rejštejn	Klatovy	255
Kokašice	Tachov	256
Roupov	Plzeň-jih	256
Brod nad Tichou	Tachov	257
Horní Kamenice	Domažlice	257
Horní Kozolupy	Tachov	257
Nemanice	Domažlice	258
Prádlo	Plzeň-jih	258
Trpísty	Tachov	258
Loza	Plzeň-sever	262
Skořice	Rokycany	263
Čeminy	Plzeň-sever	264
Mutěnin	Domažlice	267
Pláně	Plzeň-sever	267
Všenice	Rokycany	268
Liblín	Rokycany	269
Mokrouše	Plzeň-město	270
Těně	Rokycany	276
Hlohová	Domažlice	277
Cebiv	Tachov	281
Poleň	Klatovy	282
Zemětice	Plzeň-jih	284
Budětice	Klatovy	286
Veselá	Rokycany	286
Nová Ves	Plzeň-jih	288
Smědčice	Rokycany	288
Dolany	Plzeň-sever	289
Plešnice	Plzeň-sever	293
Nevřeň	Plzeň-sever	294
Mířkov	Domažlice	295
Dolce	Plzeň-jih	296
Kbel	Plzeň-jih	298
Mlečice	Rokycany	298
Rochlov	Plzeň-sever	301
Seč	Plzeň-jih	306
Kotovice	Plzeň-jih	310
Oplot	Plzeň-jih	311
Těškov	Rokycany	311
Vřeskovice	Klatovy	311
Babylon	Domažlice	313
Strašín	Klatovy	314
Lhota pod Radčem	Rokycany	317

Svéradice	Klatovy	318
Ctiboř	Tachov	319
Hlohovice	Rokycany	319
Příšov	Plzeň-sever	320
Sytno	Tachov	324
Nezdice na Šumavě	Klatovy	325
Nové Mitrovce	Plzeň-jih	333
Mrtník	Plzeň-sever	335
Erpužice	Tachov	337
Vrčeň	Plzeň-jih	339
Týnec	Klatovy	350
Oselce	Plzeň-jih	351
Černíkov	Klatovy	353
Nebílovy	Plzeň-jih	353
Puclice	Domažlice	356
Březina	Rokycany	361
Částkov	Tachov	361
Ves Touškov	Plzeň-jih	362
Krašovice	Plzeň-sever	368
Úherce	Plzeň-sever	372
Třemešné	Tachov	376
Mileč	Plzeň-jih	383
Soběšice	Klatovy	384
Díly	Domažlice	387
Záchlumí	Tachov	387
Srbice	Domažlice	388
Střížovice	Plzeň-jih	389
Chrastavice	Domažlice	392
Lestkov	Tachov	392
Luženičky	Domažlice	392
Dlouhý Újezd	Tachov	394
Kvíčovice	Domažlice	394
Brnířov	Domažlice	406
Zavlekov	Klatovy	412
Chodská Lhota	Domažlice	413
Příkosice	Rokycany	422
Dobříč	Plzeň-sever	425
Myslív	Klatovy	426
Svojkovice	Rokycany	426
Žilov	Plzeň-sever	426
Hradešice	Klatovy	427
Pňovany	Plzeň-sever	427
Tlumačov	Domažlice	427
Draženov	Domažlice	428
Újezd	Domažlice	430
Horšice	Plzeň-jih	433
Dolní Bělá	Plzeň-sever	437
Svojšín	Tachov	438
Hošťka	Tachov	445
Horní Lukavice	Plzeň-jih	447
Výrov	Plzeň-sever	449
Ždírec	Plzeň-jih	455

Lom u Tachova	Tachov	456
Klabava	Rokycany	463
Lesná	Tachov	465
Srby	Domažlice	469
Přehýšov	Plzeň-sever	470
Úterý	Plzeň-sever	470
Tisová	Tachov	474
Žákava	Plzeň-jih	479
Dlažov	Klatovy	482
Hlavňovice	Klatovy	487
Úlice	Plzeň-sever	495
Čachrov	Klatovy	502
Rabí	Klatovy	503
Nekmír	Plzeň-sever	511
Malý Bor	Klatovy	512
Vstíš	Plzeň-jih	517
Litohlavy	Rokycany	521
Studánka	Tachov	525
Trhanov	Domažlice	541
Čížice	Plzeň-jih	542
Mladotice	Plzeň-sever	545
Hradec	Plzeň-jih	549
Rybnice	Plzeň-sever	553
Velký Bor	Klatovy	554
Česká Bříza	Plzeň-sever	562
Obora	Plzeň-sever	562
Horní Bělá	Plzeň-sever	566
Úněšov	Plzeň-sever	568
Žihobce	Klatovy	575
Chocenice	Plzeň-jih	585
Kozojedy	Plzeň-sever	585
Kostelec	Tachov	592
Pocinovice	Domažlice	592
Štěnovický Borek	Plzeň-město	594
Soběkury	Plzeň-jih	597
Bušovice	Rokycany	603
Milavče	Domažlice	607
Osvračín	Domažlice	608
Chudenín	Klatovy	625
Nečtiny	Plzeň-sever	632
Zdemyslice	Plzeň-jih	632
Petrovice u Sušice	Klatovy	633
Žichovice	Klatovy	648
Bezvěrov	Plzeň-sever	651
Čížkov	Plzeň-jih	654
Lužany	Plzeň-jih	668
Ejpovice	Rokycany	675
Útušice	Plzeň-jih	678
Kařez	Rokycany	681
Letiny	Plzeň-jih	689

Bdeněves	Plzeň-sever	697
Dešenice	Klatovy	698
Letkov	Plzeň-město	705
Chanovice	Klatovy	707
Mladý Smolivec	Plzeň-jih	710
Cheznovice	Rokycany	730
Rozvadov	Tachov	735
Pačejov	Klatovy	739
Chválenice	Plzeň-město	741
Líšťany	Plzeň-sever	752
Pernarec	Plzeň-sever	755
Bolešiny	Klatovy	772
Chodov	Domažlice	773
Chodský Újezd	Tachov	776
Chudenice	Klatovy	781
Druztová	Plzeň-sever	785
Předslav	Klatovy	791
Všeruby	Domažlice	802
Běšiny	Klatovy	809
Velhartice	Klatovy	834
Kamenný Újezd	Rokycany	837
Ledce	Plzeň-sever	839
Dnešice	Plzeň-jih	847
Dlouhá Ves	Klatovy	848
Vrhavěč	Klatovy	870
Žinkovy	Plzeň-jih	870
Neurazy	Plzeň-jih	871
Blatnice	Plzeň-sever	882
Konstantinovy Lázně	Tachov	919
Dolany	Klatovy	922
Bezděkov	Klatovy	926
Trnová	Plzeň-sever	930
Řenče	Plzeň-jih	937
Halže	Tachov	941
Bezdrůžice	Tachov	951
Česká Kubice	Domažlice	964
Koloveč	Domažlice	971
Hartmanice	Klatovy	974
Dolní Lukavice	Plzeň-jih	980
Kyšice	Plzeň-město	992
Tymákov	Plzeň-město	1 024
Zahořany	Domažlice	1 035
Vochoz	Plzeň-sever	1 041
Mochtín	Klatovy	1 068
Příchovice	Plzeň-jih	1 080
Kozolupy	Plzeň-sever	1 093
Mrákov	Domažlice	1 130

Postřekov	Domažlice	1 132
Kout na Šumavě	Domažlice	1 135
Manětín	Plzeň-sever	1 142
Měčín	Klatovy	1 145
Černošín	Tachov	1 150
Stráž	Tachov	1 164
Nalžovské Hory	Klatovy	1 172
Volduchy	Rokycany	1 183
Meclov	Domažlice	1 188
Merklín	Plzeň-jih	1 191
Chotíkov	Plzeň-sever	1 199
Hromnice	Plzeň-sever	1 235
Staré Sedliště	Tachov	1 254
Dobřív	Rokycany	1 290
Kasejovice	Plzeň-jih	1 292
Žihle	Plzeň-sever	1 320
Hostouň	Domažlice	1 325
Klenčí pod Čerchovem	Domažlice	1 335
Losiná	Plzeň-město	1 342
Hrádek	Klatovy	1 385
Osek	Rokycany	1 394
Strážov	Klatovy	1 417
Kašperské Hory	Klatovy	1 449
Kožlany	Plzeň-sever	1 451
Kolinec	Klatovy	1 455
Nezvěstice	Plzeň-město	1 468
Holoubkov	Rokycany	1 477
Všeruby	Plzeň-sever	1 493
Blížejov	Domažlice	1 535
Mýto	Rokycany	1 538
Poběžovice	Domažlice	1 574
Přimda	Tachov	1 584
Kladruby	Tachov	1 618
Železná Ruda	Klatovy	1 631
Plánice	Klatovy	1 653
Švihov	Klatovy	1 678
Bělá nad Radbuzou	Domažlice	1 745
Heřmanova Huť	Plzeň-sever	1 794
Radnice	Rokycany	1 832
Chodová Planá	Tachov	1 853
Dýšina	Plzeň-město	1 854
Chrást	Plzeň-město	1 903
Štěnovice	Plzeň-jih	2 094
Město Touškov	Plzeň-sever	2 187
Mírošov	Rokycany	2 263

Janovice nad Úhlavou	Klatovy	2 270
Břasy	Rokycany	2 293
Chlumčany	Plzeň-jih	2 382
Zbiroh	Rokycany	2 500
Zbůch	Plzeň-sever	2 501
Strašice	Rokycany	2 558
Líně	Plzeň-sever	2 709
Plasy	Plzeň-sever	2 715
Šťáhlavy	Plzeň-město	2 733
Spálené Poříčí	Plzeň-jih	2 820
Hrádek	Rokycany	2 831
Chotěšov	Plzeň-jih	2 884

Zdroj: ČSÚ, 2019d, vlastní zpracování

OKRES DOMAŽLICE

Obec Chodská Lhota – žije cca 400 obyvatel a obec leží 4,5 km od města Kdyně. K obci náleží osada Štefle, část Výrova a osada Blahníky. Většina občanů dojíždí za prací do Domažlic, Kdyně a Klatov a někteří pracují na zdejší zemědělské farmě. Děti od prvního do pátého ročníku dojíždí do školy v Pocinovicích, starší žáci navštěvují do školy ve Kdyni. Pro sportovce bylo vybudováno nové sportovně-kulturní centrum Sokolovna. Obcí prochází řada nově vybudovaných cyklostezek, které jsou napojeny na německé. Státní hranice se SRN je od obce vzdálena cca 10 km.

Zdroj: Obec Chodská Lhota, 2020, Místopisy.cz – Chodská Lhota, 2020

Obec Tlumačov – leží na okraji bývalého pohraničního hvozdu, ve kterém bydlí cca 430 obyvatel. Nachází se přibližně 5 km jižně od města Domažlice. Tlumačov se skládá ze dvou částí Tlumačov a Filipova Hora. Ve vsi funguje mateřská škola, ale na základní školu děti dojíždějí do blízkého Mrákova. Pro volný čas je v obci možno využít koupaliště a sportovní hřiště.

Zdroj: Obec Tlumačov, 2020, Místopisy.cz – Tlumačov, 2020

OKRES KLATOVY

Obec Dlažov – se nachází zhruba 10 km od Klatov na trase Klatovy – Domažlice. Obyvatelů žijící v obci je zhruba 480. Dlažov má pět částí – Dlažov, Buková, Miletice, Nová Víska, Soustov a dvě osady – Vráž a Draha. Nad obcí se tyčí rozhledna Markéta. Občané mohou využít pro své ratolesti mateřskou školku a pro sportovní aktivity sokolovny či sportovní hřiště. V obci je možné zavítat do bigbítové hospody.

Zdroj: Obec Dlažov, 2020, Místopisy.cz – Dlažov, 2020

Obec Myslív – leží jižně od Nepomuku a východně od Klatov. Obec má tyto části: Myslív, Loužná, Milčice a Nový Dvůr. Zde žije cca 430 obyvatel. Myslív žije čilým spolkovým životem. Dominantou obce je barokně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, ve kterém se konají koncerty.

Zdroj: Obec Myslív, 2020, Místopisy.cz – Myslív, 2020

OKRES PLZEŇ – JIH

Obec Žákava – leží mezi potokem Bradavou a řekou Úslavou, bydlí zde cca 470 obyvatel. Ve vzdálenosti 13 km severně se prostírá město Rokycany a 17 km severozápadně statutární město Plzeň. Je to jedna z nejstarších obcí v Plzeňském kraji. Dominantou obce je kostel sv. Vavřince. Pro nízký počet dětí byla zavřena zdejší škola (1975) i školka (1997). V budově školy dnes sídlí obecní úřad a část slouží jako sál hospody, která byla ke škole přistavena.

Zdroj: Obec Žákava, 2020, Místopisy.cz – Žákava, 2020

Obec Ždírec – na území obce žije trvale cca 450 občanů. Obec se rozkládá asi 29 km jihovýchodně od centra Plzně a 5 km jihovýchodně od města Blovice. Protéká jí řeka Úslava. Ždírec je složen z částí Ždírec – Myť, Žďár a Smederov. Na severu se nachází vrch Oběšený a na jihozápadě od obce Přírodní park Buková hora – Chýlava. Místní házenkáři organizují mimo jiné akce Silvestrovský běh, kterého se každý rok zúčastňují i sportovci z celé republiky.

Zdroj: Obec Ždírec, 2020, Místopisy.cz – Ždírec, 2020

OKRES PLZEŇ – SEVER

Obec Výrov – ležící 2,5 km jihozápadně od Kralovic. V obci žije 450 obyvatel. Ještě pod obec spadá obec Hadačka. Najdeme zde několik památek jako je kaple sv. Vojtěcha, památník padlých a památkově chráněné průčelí bývalého zájezdního hostince Dyškánka. Sport v obci funguje zejména v místním fotbalovém klubu, kde kromě mužského týmu si vychovává oddíl také malé fotbalisty.

Zdroj: Obec Výrov, 2020, Místopisy.cz – Výrov, 2020

OKRES ROKYCANY

Obec Klabava – žije zde cca 460 stálých obyvatel a leží se na jižním svahu nad stejnojmennou řekou Klabavou, přibližně 6 km od města Rokycany. Západně od obce se nachází vodní nádrž Klabava, která při naplnění vytvoří vodní plochu až 118 hektarů. Obec s bohatou železářskou minulostí. Klabava leží v klidové zóně bez průmyslu, v okolí jsou lesy, cyklostezka a zajímavá turistická místa. Obec pro pohodové a klidné bydlení. Mimo jiné lze v obci shlédnout i originální Skupovy loutky Spejbla a Hurvínka.

Zdroj: Obec Klabava, 2020, Místopisy.cz – Klabava, 2020

OKRES TACHOV

Obec Lom u Tachova – leží na železniční trati Tachov – Planá 5 km severovýchodně od Tachova na silnici do Brodu nad Tichou. Na území obce žije zhruba 460 obyvatel. V Lomu je dnes provozována jen mateřská školka, základní škola byla zrušena (v roce 2009) pro nedostatek žáků. Nyní v bývalé škole se nachází cukrárna, knihovna a posilovna pro veřejnost. Využívat lze také sál kulturního domu k různým akcím.

Zdroj: Obec Lom u Tachova, 2020, Místopisy.cz – Lom u Tachova, 2020

Obec Tisová – se nachází 7 km jihovýchodně od města Tachova s cca 470 obyvateli. Její části jsou: Hlinné, Jemnice, Kumpolec, Lhotka, Tisová a Trnová. Obec leží v oblasti, kde se nachází 30 rybníků, z nichž největší jsou Velký Jemnický a Modrák (u osady Hlinné). V okolí Jemnice a Tisové je vyhlášena přírodní rezervace Tisovské rybníky. Rybníky jsou určeny k rybolovu i ke koupání. K společenským aktivitám je využíván kulturní dům.

Zdroj: Obec Tisová, 2020, Místopisy.cz – Tisová, 2020

OKRES DOMAŽLICE

Obec Klenčí pod Čerchovem – se nachází zhruba 9 km západně od města Domažlice, ve kterém žije cca 1 340 obyvatel. Obec má čtyři části – Klenčí pod Čechovem, Capartice, Černá Řeka a Jindřichova Hora. Mezi významné pamětihodnosti jsou např. Stará pošta, kostel sv. Martina, fara, Baarovo muzeum (věnováno rodákům), Baarův pomník na Výhledech. Městečko se může pochlubit rodáky J. Š. Baar a J. Vrba (spisovatelé), J. Jindřich (hudební skladatel). Severně od městečka je vybudovaná soustava rybníků, na západ nedaleko města je vybudována, na severním svahu vrcholku Sádek (853 m n.m.), sjezdovka s vlekem. V okolí nalezneme řadu běžeckých stop směřující do oblasti Českého lesa. Celoročně je možné se vydat po značených turistických trasách pěšky nebo na horském kole v tomto pohorí. Městem vede značená dálková cyklistická stezka Magistrála Český Les. Informace týkající se turistických, cyklistických tras a dalších zajímavých informací poskytují v Chodském regionálním informačním středisku. Město vybuďovalo pro seniory dům s pečovatelskou službou.

Zdroj: Obec Klenčí pod Čerchovem, 2020, Místopisy.cz – Klenčí pod Čerchovem, 2020

Obec Poběžovice – (dříve Ronšperk) leží v podhůří Českého lesa, nedaleko bavorských hranic, asi 15 km od Domažlic a 12 km od Horšovského Týna. Na území obce žije zhruba 1 570 obyvatel. Části obce Poběžovice: Ohnišřovice, Sedlec, Sezemín, Šibanov, Šitboř, Zámělíč. Spatřit lze ve městě raně barokní zámek, kde působil jako učitel hudby mladý Bedřich Smetana. K dalším památkám patří socha sv. Jana Nepomuckého od Jana Brokoffa, mariánský sloup, kostel Nanebevzetí Panny Marie aj. Městské a kulturní informační středisko informuje o cyklo i turistických trasách, cyklobusech dopravující z Plzně do Českého lesa. V městě se konají též sportovní turnaje pro děti i dospělé, například turnaj v šipkách, rybářské závody, půlmaraton aj.

Zdroj: Město Poběžovice, 2020, Místopisy.cz – Poběžovice, 2020

OKRES KLATOVY

Obec Strážov – se nachází jižně od Klatov. K městu Strážov jsou přidruženy obce Božtěšice, Brtí, České Hamry, Horní Němčice, Javořičko, Kněžice, Krotějov, Lehom, Lukavice, Mladotice, Opálka, Rovná, Splž, Viteň a Zahorčice. Počet obyvatel je kolem 1 400. Po husitských válkách byly ve městě objeveny žíly s vysokým obsahem stříbra

a olova, ale v současnosti se již netěží, zbyly zde jen patrné pozůstatky důlní činnosti. V nejstarší části města zvané Hradčany stojí ranně gotický, farní kostel sv. Jiří, o kterém je potřeba se zmínit. Sportovní vyžití: plavání, tenis, stolní tenis, volejbal, nohejbal nebo je možné využít cyklotrasy.

Zdroj: Město Strážov, 2020, Místopisy.cz – Strážov, 2020

Obec Železná Ruda – leží na hranici národního parku Šumava, v těsném sousedství (asi 2,5 km) Bavorské Železné Rudy. Pod město spadá též Alžbětín, Špičák, Pancíř a Hojsova Stráž. Žije zde cca 1 630 obyvatel. V obci bylo naleziště železné rudy, odtud také pochází její název. Vybudováním železniční tratě v 19. století z Plzně do Bavorska s nejdelším tunelem v tehdejší Rakousko – Uhersku nabylo město na významu. Železnorudsko je jedním z hlavních středisek turistického ruchu. Je to místo k poznávání Šumavy i Bavorského lesa díky své poloze nedaleko hranic s Německem. Město a okolí je ráj pro sportovce, tím že jsou v zimě dostupné kvalitní lyžařské areály, upravené běžecké stopy a v létě turistické a cykloturistické trasy. Při pobytu na Železnorudsku stojí za návštěvu především jezer ledovcového původu, jedná se o největší a nejhlubší jezera Černé a Čertovo a nejmenší i nejmělkčí a zároveň nejvýše položené jezero Laka. Dále též nejvyšší šumavský vodopád Bílá strž.

Zdroj: Obec Železná Ruda, 2020, Místopisy.cz – Železná Ruda, 2020

OKRES PLZEŇ – JIH

Obec Kasejovice – se nachází asi 40 km od Plzně směrem na Písek. Sdružuje další obce: Chloumek, Kladrubce, Podhůří, Polánka, Přebudov, Řesanice a Újezd. Bydlí tady zhruba 1 300 občanů. Město je střediskem kulturně-společenského života. Sportovci mohou použít velký sportovní areál pro 11 druhů sportu. Dům s pečovatelskou službou mají možnost využívat senioři. V obci je k prohlédnutí více památek například Kostel sv. Jakuba, renesanční Kasejovická radnice, barokní židovský hřbitov a synagoga atd.

Zdroj: Obec Kasejovice, 2020, Místopisy.cz – Kasejovice, 2020

OKRES PLZEŇ – MĚSTO

Obec Nezvěstice – je vzdálena přibližně 18 km od města Plzeň s přibližně 1 470 obyvateli. K obci náleží také část Olešná. Zdejší zemědělské družstvo kvůli využití zemědělské půdy chová v ohrazené oboře daňky, kde mají příznivé podmínky. Obec je charakteristická

mnoha kulturními a zábavními akcemi zejména Nezvěstická neckyáda, dětský bál či mistrovství Nezvěstic ve střelbě z praku, tzv. Šíbr kap.

Zdroj: Obec Nezvěstice, 2020, Místopisy.cz – Nezvěstice, 2020

OKRES PLZEŇ – SEVER

Obec Heřmanova Huť – leží 21 kilometrů západně od Plzně. Heřmanova Huť vznikla sloučením částí: Vlkýš, Horní Sekyřany a Dolní Sekyřany. Centrum obce leží v části Vlkýš. V obci žije přibližně 1 800 obyvatel. K zajímavým památkám patří kostel sv. Martina, barokní zámek Vlkýš či fara, která se přestavbou stala odloučeným pracovištěm plzeňské věznice s kapacitou 32 vězňů odsouzených za nedbalostní delikty. Svoji činnost zde věznice ukončila v roce 2007. Dále k hodnotným technickým stavbám, jak z hlediska historie vodárenství a pivovarnictví, tak z hlediska technologie použité při výstavbě konstrukce, užití netradičních materiálů a celkového architektonického pojetí se řadí věžový vodojem (nyní přebudován na vyhlídku). Obec organizuje sportovní utkání ve fotbalu, nohejbalu, metané, stolním tenisu a rybaření, hasičské závody, dětský den aj. Byl vybudován sportovně relaxační areál Pond, sloužící pro využití volného času, k odpočinku i ke sportovnímu využití různých skupin obyvatel.

Zdroj: Obec Heřmanova Huť, 2020, Místopisy.cz – Heřmanova Huť, 2020

Obec Všeruby – leží severně od Města Touškov. Žije tam zhruba 1 500 obyvatel. Obcí protéká potok Třemošná. Obec má pod svou správou tyto obce: Chrančovice, Chrástov, Klenovice, Kokořov, Popovice, Radimovice a Všeruby. Mimo jiné je v obci umístěn i domov s pečovatelskou službou. K významným památkám Všerub náleží kostel sv. Ducha a sv. Martina, krásná je také kaplička sv. Jana Nepomuckého V obci je organizována řada kulturních i zábavných akcí například Všerubská drakiáda, recesistická soutěž Mokrý galuska a mnoho dalších.

Zdroj: Obec Všeruby, 2020, Místopisy.cz – Všeruby, 2020

OKRES ROKYCANY

Obec Mýto – je vzdálena zhruba 12 km od města Rokycany, bydlí tu cca 1 500 obyvatel. U kostela sv. Štěpána je výhled na stejnojmenný rybník, který slouží jak k chovu ryb, tak i k rekreaci. Blízko kostela je budova bývalé fary, která dnes slouží ke společenským a kulturním účelům. Mýto vytvořilo průmyslovou zónu na západním okraji města a pro rozvoj bydlení stavební parcely. Dále vybudovalo dům s pečovatelskou službou, který je

využit pro bydlení seniorů. K dispozici jsou v obci sportovní hřiště, stadion a další sportoviště pro trávení volného času.

Zdroj: Město Mýto, 2020, Místopisy.cz – Mýto, 2020

OKRES TACHOV

Obec Přimda – k leží zhruba 10 km od státní hranice Rozvadov. Části obce Přimda: Kundratice, Malé Dvorce, Málkov, Mlýnec, Rájov, Třískolupy, Újezd pod Přimdou, Velké Dvorce. Zhruba 1 600 obyvatel zde žije. Nejznámější památkou je zřícenina hradu Přimda, která je zřícenina nejstaršího známého kamenného hradu. Dalšími jsou kostel sv. Jiří, socha sv. Antonína a sv. Jana Nepomuckého na náměstí. Lyžaři se mohou vydat do lyžařského střediska Přimda, a poté si zaplavat v plaveckém areálu Přimda. Turisté i cyklisté si také přijdou na své, neboť obcí prochází mnoho turistických i cyklistických tras.

Zdroj: Město Přimda, 2020, Místopisy.cz – Přimda, 2020

Příloha E - Dotazník obci se ZŠ

1 Název Vaší obce:

Nápověda k otázce: *Doplňte prosím*

2 Do jaké velikostní kategorie patří Vaše obec?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Od 200 do 499 obyvatel Od 500 do 999 obyvatel Od 1 000 do 3 000 obyvatel

3 Jaké činnosti ve Vaší obci byly v poslední době (10-ti let) provedeny?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Oprava chodníků, komunikace	☐ Úprava veřejného prostranství	☐ Vybudování kanalizace, ČOV, vodovodu	☐ Přestavba nebo úprava budovy ZŠ
☐ Oprava hasičské zbrojnice	☐ Výstavba sportovního hřiště	☐ Vybudování dětského hřiště	☐ Oprava historických památek
☐ Jiná.. ____			

4 Jaké se konají kulturní akce ve Vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Kulturní akce týkající se vánoc	☐ Kulturní akce týkající se dětského dne	☐ Kulturní akce týkající se zahájení školního roku	☐ Kulturní akce týkající se pálení čarodějnic
☐ Pořádání plesů	☐ Jiné	☐ Nekonají se	

5 Kolik plesů ve Vaší obci pořádáte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1 2 až 3 4 až 5 Více Nepořádáme

6 Podílí se základní škola na veřejném životě ve Vaší obci a případně jakou formou?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Pořádá společenské aktivity obce Pořádá kulturní aktivity (např. zájmové kroužky pro děti) Poskytuje prostory v budově školy pro aktivity spolků, klubů, ... Jiné
- Nepodílí se

7 Dochází k úbytku žáků ve škole v obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne Neumím posoudit

8 Jaké jsou důvody snížení počtu žáků?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Odcházejí mladí obyvatelé Nestěhují se do obce či sousedních obcí noví občané Školáci navštěvují školy v jiné obci Jiný důvod

9 Poskytuje Vaše obec finanční částku za nástup dítěte do 1. třídy základní školy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

10 Co by znamenalo pro Vaši obec uzavření základní školy? Vyjádřete svůj názor.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Odstěhovali by se lidé z obce Noví obyvatelé by se do obce nepřistěhovali Poklesly by ekonomické aktivity v obci (poskytované služby by se méně využívaly, ve zdejších obchodě by se snížily nákupy, úbytek podnikatelů, ...) Žádná změna by nenastala
- Jiná...

11 Vyjádřete přibližné procentní podíl výdajů na provoz školy z obecného rozpočtu?

Nápověda k otázce: *Vyjádřete v procentech*

12 Potýkáte se s nedostatkem pedagogů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

13 Co je předmětem plánu rozvoje základní školy ve Vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Rozšíření počtu tříd	☐ Snížení počtu tříd	☐ Zmodernizování budovy	☐ Zmodernizování vybavení tříd	☐ Výstavba tělocvičny
☐ Výstavba venkovního sportoviště	☐ Sloučení s jinou školou	☐ Uzavření školy	☐ Jiné	☐ Není nic v plánu

14 Vyjádřete svůj subjektivní názor ke stavu základní školy.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní škola je zastaralá Základní škola je moderní Základní škola je ve stavu, kdy nepotřebuje další rozvoj

15 Co pokládáte za hlavní nedostatek ve Vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Chybí obchod s potravinami	☐ Nedostatek služeb občanům (kosmetika, kadeřnictví, oprava obuvi, ...)	☐ Nedostatek pracovních příležitostí	☐ Dopravní obslužnost
☐ Nedostatečné kulturní vyžití	☐ Málo volnočasových aktivit	☐ Nedostatečná infrastruktura (veřejná osvětlení, chodníky, ...)	
☐ Jiná... ____			

1 Název Vaší obce:

2 Do jaké velikostní kategorie patří Vaše obec?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Od 200 do 499 obyvatel Od 500 do 999 obyvatel Od 1 000 do 3 000 obyvatel

3 Zvažovala či zvažuje v současné době Vaše obec založit základní školu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

4 Byl zaznamenán ze strany obyvatel zájem o zřízení školy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

5 Kolik dětí máte v obci školou povinné?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1 až 15 dětí 16 až 25 dětí 26 až 35 dětí 36 až 50 dětí 51 a více dětí

6 Jak je vzdálena nejbližší škola, kterou navštěvují děti z Vaší obce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Do 5 km Od 6 do 10 km Od 11 do 15 km Od 16 km a více

7 Jak snadná je dopravní dostupnost žáků do základní školy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Snadná dostupnost Horší dostupnost Obtížná dostupnost

8 Jaké činnosti ve Vaší obci byly v poslední době (10-ti let) provedeny?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Oprava chodníků, komunikace	☐ Úprava veřejného prostranství	☐ Vybudování kanalizace, ČOV, vodovodu	☐ Oprava hasičské zbrojnice
☐ Výstavba sportovního hřiště	☐ Vybudování dětského hřiště	☐ Oprava historických památek	
☐ Jiná.. ____			

9 Jaké kulturní akce se konají ve Vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Kulturní akce týkající se vánoc	☐ Kulturní akce týkající se dětského dne	☐ Kulturní akce týkající se pálení čarodějnic	☐ Pořádání plesů	☐ Jiné
☐ Nekonají se				

10 Kolik plesů ve Vaší obci pořádáte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1 2 až 3 4 až 5 Více Nepořádáme

11 Co pokládáte za hlavní nedostatek ve Vaší obci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Chybí obchod s potravinami	☐ Nedostatek služeb občanům (kosmetika, kadeřnictví, oprava obuvi, ...)	☐ Nedostatek pracovních příležitostí	☐ Dopravní obslužnost
☐ Nedostatečné kulturní vyžití	☐ Málo volnočasových aktivit	☐ Nedostatečná infrastruktura (veřejná osvětlení, chodníky, ...)	
☐ Jiná.. ____			

12 Jak je ovlivněn život v obci bez základní školy?

Nápověda k otázce: *Doplňte, prosím, Váš názor.*